

Delavska enotnost

Glasillo Zveze sindikatov Slovenije

Glavni urednik Dušan Gačnik
Odgovorni urednik Franček Kavčič

Ljubljana, 24. marec 1986

številka 12, letnik 45, cena 45 dinarjev

KONGRES

ZVEZA SINDIKATOV SLOVENIJE

**DA BI LAHKO NA NASLEDNJEM
KONGRESU ZAPISALI: HOTELI SMO, ZMOGLI SMO**

Sklepna beseda Miha Ravnika, predsednika RS ZSS

**ODGOVORNO SE LOTIMO DELA, DA BI LAHKO NA NASLEDNJEM
KONGRESU ZAPISALI: HOTELI SMO, ZMOGLI SMO**

Dovolite mi, da se v imenu novoizvoljenega republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije najprej zahvalim za zaupanje. Končujem 11. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Za nami je pomembno dejanje, opravili smo zahtevno delo. Naloge, ki smo si jih postavili, bomo lahko izpolnjevali le vsi skupaj, člani sindikata, delovni ljudje in drugi občani. Kongresa ne bomo ocenjevali samo po njegovi revolucionarni naravnosti in jasnosti programskih in akcijskih usmeritev, temveč tako kot

vsako svoje delo – predvsem po tem, ali bomo uspešni pri uresničevanju dogovorjenega, torej po doseženem. Kritična in odločna beseda, izrečena na kongresu o temeljnih problemih, pa tudi o drobnih življenjskih vprašanjih, ki zadevajo delavca, izraža zahtevo po odločnem premagovanju gospodarskih in drugih težav in po spreminjanju razmer. Organizirati se moramo tako, da bomo uspehe dosegali v današnjih pogojih gospodarjenja in dela. Samo uspehi v celotnem združenem delu v vsej Jugoslaviji lahko okrepijo materialno podlago združenega dela in s tem samoupravno odločanje delavcev.

Tako in z manj administrativnih in omejevalnih ukrepov bomo ustvarili možnosti za zahtevano večjo samostojnost združenega dela. To naj omogoči večjo ustvarjalnost vseh ljudi, večji vpliv ekonomskih meril pri ocenjevanju kolektivov, s tem pa tudi motivacijo za

boljše delo ter ustreznejše nagajevanje po delu in rezultatih le-tega. Zavedati pa se moramo, da to pomeni tudi večjo odgovornost združenega dela za doslednejše izpolnjevanje svojih in skupnih nalog.

Uveljavljanje ustavnega položaja delavca, njegove odgovornosti in pravice, da odloča o celotnem dohodku, in prizadevanja za odpravljanje nasprotij ter reševanje problemov, ki nastajajo v odnosih med interesi delavcev in delovnih skupnosti na eni strani ter skupnimi interesi delavskega razreda na drugi, ter uspešno in učinkovito reševanje razvojnih vprašanj, so pomembna področja naše prihodnosti.

Zveza sindikatov Slovenije lahko in mora več storiti za to, da se bo Slovenija še bolj razvijala kot republika združenega dela. Sindikat lahko največ stori za ustvarjanje in utrjevanje ustvarjalnih vezi med družbenoekonomskim položajem združenih delavcev in uveljavljanjem družbenopolitičnih skupnosti kot oblastnih in samoupravnih skupnosti. Samo na tej podlagi lahko Slovenija prevzame odgovornost za lasten razvoj in skupen razvoj Jugoslavije. To je tudi temelj za uspešnejše uveljavljanje delavskega razrednih interesov na zvezni ravni in temelj spopadanja s tistimi težnjami, ki bi rade v imenu enotnih delavskih interesov zanikale po-

men zagotavljanja enakopravnosti narodov in narodnosti Jugoslavije in zaobšle z ustavo opredeljen položaj in vlogo republik ter avtonomnih pokrajin. Za te cilje se je vredno boriti in se tudi moramo boriti, če želimo nadaljevati svoje delo v duhu naprednih izročil slovenskega in jugoslovanskega delavskega gibanja.

V tem se ne kaže samo zvestoba ciljem, vztrajanje pri nepretrganem revolucionarnem, socialističnem, samoupravnem, demokratičnem in humanem razvoju ter dolg do preteklih rodov, temveč predvsem naša odgovornost za prihodnost, za bolj človeški jutri. Ta jutri je še posebej velika možnost za mlade, ki morajo vnesti v sindikat žar mladosti, znanje in revolucionarnost.

Takšno pot morda najbolj neposredno simbolizira geslo »Hočemo, znamo, zmoremo!«, ki nas vse, delavce in kolektive s poslovodnimi organi in vodstvenimi telesi naših samoupravnih in družbenopolitičnih skupnosti, spodbuja, da si z opiranjem na lastne sile, na lastno znanje, sposobnost in ustvarjalne moči, z izrabo vseh svojih zmogljivosti, zagotovimo svoj nadaljnji razvoj.

Tovarišice in tovariši, dovolite mi, da se v imenu udeležencev kongresa zahvalim vsem, ki so omogočali, da smo lahko uspešno in nemo-

teno delali. Zahvala za to gre številnim sindikalnim in strokovnim delavcem ter delavcem delovne skupnosti republiškega sindikata, ki so sodelovali pri pripravah na kongres in tudi na samem kongresu ter s tem veliko prispevali k temu, da smo lahko opravili svojo nalogo. Zahvala gre novinarjem tiska, radia in televizije, ki so s svojim delom omogočili, da je kongres lahko spremljala najširša javnost. Zahvala gre tudi kolektivu Kulturnega doma Ivana Cankarja, Iskri Delti, tehničnim in varnostnim ter drugim službam.

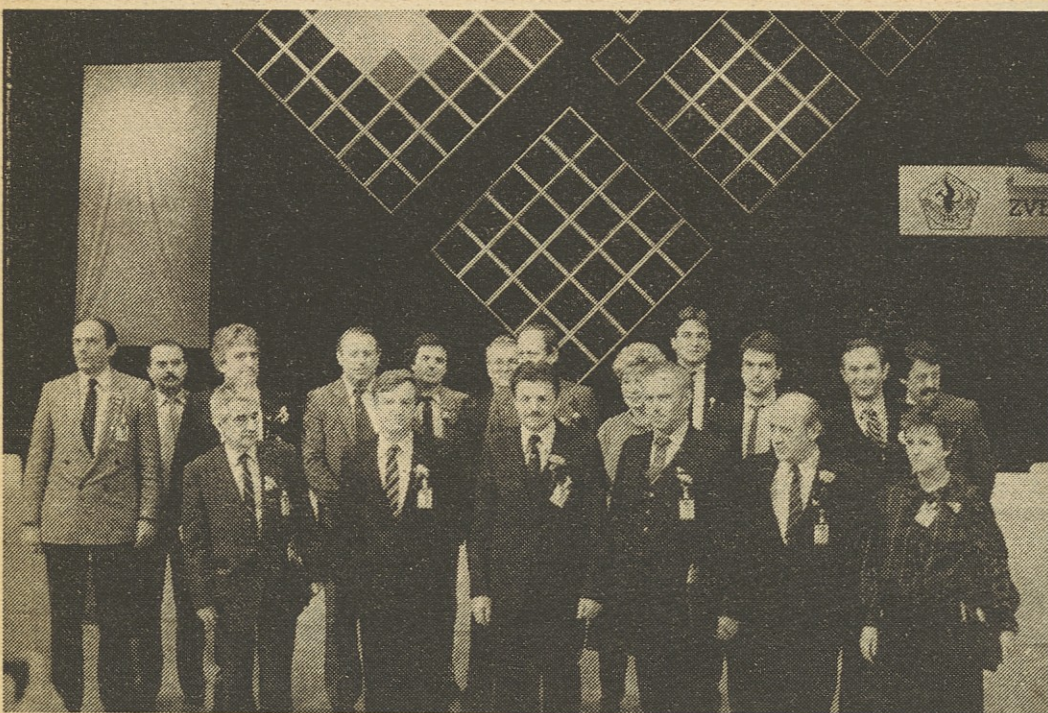
Rad bi se zahvalil tisočim sindikalnim aktivistom v osnovnih, občinskih in mestnih organizacijah. Posebej bi se rad zahvalil dose-danjim članom republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in njegovega predsedstva, še posebej pa tovarišu Marjanu Orožnu, dose-danjemu predsedniku, ki so v štiriletnem obdobju veliko prispevali k uspešnemu delu Zveze sindikatov Slovenije.

Ob vseh uspehih, ki smo jih dosegli, pa imamo tudi probleme in težave, ki so iz-ziv tudi za Zvezo sindikatov Slovenije, da postane, kot je bilo rečeno, organizacija de-janj in akcije. Podlaga za de-lo so listine, sprejete na tem kongresu, uvodna beseda predsednika republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije ter bogata razprava. Osnove za naloge pa so nam tudi dolgoročni programi ekonomske stabilizacije in kritična analiza političnega sistema. Vsemu temu pa bo-mo dodali tudi naloge, ki jih bomo sprejeli na 10. kongre-su Zveze sindikatov Jugos-lavije. Zato se odgovorno lotimo dela, da bi na 12. kongre-su lahko upravičeno za-pisali: hoteli smo, znali smo, zmogli smo.

KONGRES

KONGRES

SINDIKAT MORA POSTATI ŠČIT IN MEČ V DELAVČEVH ROKAH

Enajsti kongres Zveze sindikatov Slovenije se je končal v zgodnjih popoldanskih sobotnih urah. Nič od »revolucije« ni bilo, čeprav je morda kdo kaj takšnega pričakoval. Je bilo to tleče pričakovanje, ki je v dobršni meri izviralo iz prepočasnega urejanja družbenih razmer in ogrožene socialne in ekonomske varnosti delavcev!?

Nimamo ustreznega merila, ki bi nam nazorno povedalo stopnjo kritičnosti razpravljalcev in razpoloženja v kongresnih dvorinah Cankarjevega doma, vendar kot pribito drži, da je v naši družbi in zagradel tudi na kongresu dovolj kritične ostrine in tudi razgaljanja naše splošne družbene (ne)učinkovitosti.

Toda za kongres slovenskih sindikatov le razgaljanje ni bilo značilen poudarek. Prej bi lahko rekli, da je opazna druga razsežnost. Delegati so bili temeljito obveščeni o gospodarskih in družbenih razmerah, poznajo vzroke, s katerimi je mogoče razrešiti družbeno nasprotja in probleme; opazna je bila krčevita volja za akcijo, spreminjanje razmer in družbenih odnosov na temeljih, ki smo jih postavili z ustavo iz leta 1974, po poti, ki sta nam jo začrtala Tito in Kardelj. Središčno vprašanje kongresa je resda bilo ustaletev gospodarskih tokov, njihova usmeritev na novo razvojno filozofijo, ki mora temeljiti na novem in drugačnem znanju, na manj tonah in večji zahtevnosti izdelkov... Pa ne le na materialni blaginji, ampak na taki, ki bo omogočala človeka dostojno in polno življenje, v katerem bo človek človek z veliko začetnico, delavec pa ne sredstvo v rokah tistih, ki so navajeni manipulirati z njim, odločati v njegovem imenu in še prav nič nerodno jim ni marsikdaj čakati o demokraciji, svobodi in samoupravljanju.

Morda je to premalo poudarjeno sporočilo kongresa, vendar je marsikateri delegat pri razmišljanju o poteh in stranpoteh našega družbenega razvoja iz odnosov, snovanj in včasih tudi skepse, razočaranj in pogosto tudi neverjetnega in trnovega romanja katerega izmed slovenskih sodobnih hlapcev Jernejev v boju za svojo pravico. Tudi Kardeljeva misel o sreči, ki si jo lahko skuje le človek sam, bi bila utopija, že zdavnaj zavržena parola, če ne bi temeljila na organiziranem delavcu in njegovi moči, ki je le združen lahko podiral barikade in ki je le tak zmogel premagati tudi sedanjo družbeno krizo.

Zato mora biti sindikat njegova organizacija, njegov ščit in meč, ne pa organizacija forumov, ki so kaj hitro sposobni transmissijskih variacij objektivno močnejših družbenih dejavnikov v razmerju sil in sorazmerno premajhnega občutka za človeške stiske in težave.

Kritičnost in samokritičnost pa hkrati jasni cilji, za katere se je potrebno tolči v zvezi sindikatov, kar je zapisano v kongresni resoluciji, zavezujejo. Zlasti novo sindikalno vodstvo! Vsa vodstva! Kajti jedra političnega dela, snovalci in organizatorji so! Od njih je odvisno, ali bodo pridobivala ljudi za akcijo ali prepuščala teren za delovanja tistim silam, ki jim delavski prav ni nič mar.

Marjan Horvat

NOVI ČLANI REPUBLIŠKEGA SVETA ZSS

Slavko Bastič, Jožica Berlisk, Franc Berginc, Herman Berglez, Saša Bernik, Miroslav Birk, Ignac Blaznik, Marija Bohinec, Konrad Breznik, Ladimir Brlih, Večeslav Čuček, Mihajlo Čule, Milan Deisinger, Franček Drogenik, Franc Druks, Mija Fajfar, Janez Fic, Irena Fister, Elizabeta Fon, Lojze Fortuna, Dušan Gačnik, Janko Goleš, Mirko Gozdnikar, Alfonz Gramc, Jože Hadler, Lado Horvat, Franc Hrastar, Franc Hribar, Ivan Hrzič, Miralem Imširovič, Valter Jordan, Jože Klemenčič, Ivanka Klopčič, Stane Konrad, Marjana Koren, Jože Korošec, Branko Povše, Ranko Krašič, Stane Letonja, Vinko Lipec, Irena Lipovšek, Maks Maček, Lilijana Majdič, Vlado Mak, Stane Martinšek, Aleksander Marič, Erika Mihelač, Milena Mirkovič, Branko Mišič, Janko Mlakar, Ana Njari, Marija Novak, Zvone Oberstar, Alojz Omejc, Veronika Pavlin, Rudi Perozzi, Amalija Petronio, Franc Pianec, Marjan Pinter, Ivan Pišlar, Nadja Puppis, Alenka Radšel Medvešček, Franc Raduha, Viktor Ramšak, Miha Ravnik, Dušan Rebolj, Metka Roksančič, Milenko Roš, Drago Seliger, Marija Slokar, Darinka Smrke, Jože Stegne, Marija Syetič, Marija Šeško, Janez Šinkovec, Jože Šketa, Janez Šmid, Bruno Šorli, Vinko Spec, Franc Stelcer, Teodor Strukelj, Ivan Stukovnik, Barbara Vajda, Vinko Vidic, Anton Vodišek, Albert Vodovnik, Gita Vončina, Jože Vrabič, Kristjan Zadel, Abdulah Zeinelagić, Mitja Zupaneč, Filip Zagar in Mihael Žilavec.

POZDRAVNO PISMO

- PREDSEDSTVU CENTRALNEGA KOMITEJA ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE
- PREDSEDSTVU SFRJ
- SVETU ZVEZE SINDIKATOV JUGOSLAVIJE

Delegati in gostje 11. kongresa Zveze sindikatov Slovenije smo v konkretni in kritični razpravi preverjali učinkovitost sindikalne organizacije in uveljavljanje naše vloge v vseh okoliščinah, kjer delujemo. Tako smo na kongresu kot tudi že v predkongresnih razpravah v organizacijah in organih Zveze sindikatov Slovenije potrdili temeljno vsebino usmeritev predlaganih kongresnih listin.

Prepričani smo, da le socialistično samoupravljanje lahko pritegne in spodbudi vse ustvarjalne sile, da bodo pospešile razvoj na vseh področjih dela in življenja, krepili odgovornost delavskega razreda Slovenije za lasten razvoj in skupen razvoj SFRJ.

Opozorili smo, da je treba hitreje in učinkoviteje izpolnjevati dolgoročni program gospodarske stabilizacije, da moramo v gospodarskem sistemu izoblikovati takšne rešitve in sprejeti takšne ukrepe ekonomske politike, ki bodo spodbujali delavce v ozdih za bolj učinkovito gospodarjenje ter krepili ustavno vlogo delavcev v družbeni reprodukciji. Eden od poudarkov našega kongresa je, da je izhod iz seda-

njih gospodarskih razmer možen predvsem z večjim opiranjem na lastno znanje, tehnično-tehnološko posodobitvijo gospodarstva, spodbujanje ustvarjalnih sposobnosti delavcev ter združevanjem dela in sredstev v jugoslovanskem gospodarstvu.

Kljub vsem težavam in problemom, s katerimi se soočamo pri delu in gospodarjenju v življenju in katere smo predstavili tudi na kongresu, je naš moto kongresa Zveze sindikatov Slovenije »HOČEMO, ZNAMO, ZMOREMO« uresničevati vse sprejete naloge in cilje in to s samoupravnimi odločitvami delavcev in delovnih ljudi, kakor sta to za zgodovinski razvoj samoupravnega socializma, bratstva in enotnosti in neuvrščene Jugoslavije začrtala tovariši Tito in Edvard Kardelj.

Odločeni smo tudi v prihodnje delovati tako, da bodo odločitve v organih Zveze sindikatov Slovenije in Zveze sindikatov Jugoslavije izražale skupne interese članov zveze sindikatov oziroma delavskega razreda.

DELEGATI IN GOSTJE
11. KONGRESA ZSS

IZVOLJENO JE NOVO VODSTVO RS ZSS

Na prvi seji republiškega sveta, ki se je sestal takoj po plenarnem zasedanju kongresa, so izvolili člane predsedstva republiškega sveta in predsednika ter sekretarja RS ZSS.

Za predsednika republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je bil izvoljen **Miha Ravnik**, za sekretarja pa **Franc Hribar**. Za člane predsedstva so bili izvoljeni: **Konrad Breznik, Ladimir Brlih, Lojze Fortuna, Dušan Gačnik, Janko Goleš, Ivan Hrzič, Ivanka Klopčič, Marjana Koren, Branko Mišič, Veronika Pavlin, Rudi Perozzi, Marjan Pinter, Dušan Rebolj, Drago Seliger, Jože Stegne, Jože Šketa, Bruno Šorli, Franc Stelcer, Anton Vodišek, Albert Vodovnik in Gita Vončina.**

Za člane nadzornega odbora Zveze sindikatov Slovenije so bili izvoljeni: **Stefan Feher, Milan Gradišnik, Mara Jelovšek, Marjan Jenko, Dušan Jug, Jožica Kopina, Franc Kralj, Marjan Somrak in Ignac Vidrih.**

Za predsednico nadzornega odbora je bila izvoljena **Jožica Kopina.**

Za člane statutarne komisije Zveze sindikatov Slovenije so bili izvoljeni: **Ivan Atelšek, Milan Čufer, Milena Gradišar, Tomo Jarni, Marina Juvančič, Dragan Kujundič, Rajko Lesjak, Anton Matjašič, Miroslav Medved, Roman Oberč, Vinko Kovačič in Miloš Svanjak.**

Za predsednico statutarne komisije je bila izvoljena **Marina Juvančič.**

POZDRAVNE BRZOJAVKE KONGRESU

● Enajsti kongres Zveze sindikatov Slovenije je prejel 150 pozdravnih pism in brzojav, v njih delavci iz delovnih organizacij, tozdov in delovnih skupnosti, sindikalnih organizacij, sindikalnih organizacij, družbenopolitičnih organizacij, pionirji, mladina in delavci številnih šol pošiljajo pozdrave kongresu. Izražajo trdno odločenost, da bodo v vsakdanjem življenju uresničevali na kongresu sprejete odločitve. Prepričani so tudi, da bodo kongresni sklepi pomagali pri razvijanju samoupravljanja in našega političnega sistema ter predvsem pri premagovanju gospodarskih in političnih težav, s katerimi se spopadamo.

● Delavci Krke sporočajo, da so pripravljeni z več in boljšim delom in gospodarjenjem, z ustvarjalnostjo in znanjem prispevati k premagovanju sedanjih gospodarskih težav.

● Iz Impola sporočajo, da kljub težavam stojijo na trdnih temeljih, ki jih je postavil tovariš Tito.

● Titovi zavodi Litostroj pa se zavedajo, da socialistično samoupravljanje in ustvarjalno delo nista le parola, temveč resnična temelja napredka. Delavci Lito-

stroja si bodo prizadevali za izpolnitev družbenih ciljev z lastnim znanjem, dobrim in odgovornim delom ter z uvajanjem sodobne tehnologije na podlagi lastnih znanstvenoraziskovalnih in inovativnih dosežkov.

● »Hočemo, znamo, zmoremo! To je tudi naše geslo,« so brzojavili kongresu delavci Gorenja iz Mute, »zato si bomo prizadevali in napravili vse, da bi takšno bilo tudi naše delo.«

● Učenci in delavci srednješolskega centra iz Ptuja izražajo prepričanje, da bo delo kongresa odprlo vsem mladim rodovom trdnjšo pot v prihodnost.

● Delavci »Lisce« iz Sevnice se zavedajo, da sedanje razmere zahtevajo od vseh nas boj za večjo produktivnost, za večji izvoz, za utrjevanje položaja delavcev in poglobljanje bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov, kar so prav gotovo tudi najpomembnejše naloge Zveze sindikatov Slovenije.

● Kongres pozdravljajo s pismom in mu želijo uspešno delo tudi sindikati Železne županije in županije Zala na Madžarskem. Enake želje izraža v pismu tudi predsednik sindikatov Baden-Württemberga (ZRN).

KONGRES

Iz poročila o delu komisije
za pripravo resolucije

Francka Herga

RESOLUCIJA DOPOLNJENA ŽE V PRIPRAVAH

Delegati v kongresnih komisijah so v svojih razpravah podprli temeljne usmeritve iz predloga za resolucijo. Te so: sindikati vztrajajo pri doslednem uveljavljanju samoupravljanja in utrjevanju samoupravnega položaja delavcev kot nosilcev odločanja v vsej družbeni produkciji.

Komisija ni upoštevala številnih predlogov delegatov, ki se nanašajo na vprašanja, do katerih smo v Zvezi sindikatov Slovenije že zavzeli povsem jasna stališča. Naloge, ki smo jih že sprejeli in še niso izpolnjene, moramo torej še naprej uresničevati v skladu z dogovori.

Komisija je sprejela malo dopolnil predlagane resolucije. Meni, da to ni bilo potrebno zavoljo razprav v osonovnih organizacijah v predkongresnem obdobju, ker je bilo že takrat mogoče dopolniti osnovno kongresno listino. Komisija je proučila vse razprave in ugotovila, da zavoljo predlogov delegatov ni potrebno spreminjati predlagane resolucije.

Komisija tudi ni mogla upoštevati predlogov v zvezi s posebnimi vprašanji, ki zadevajo posamezne dele organizacije združenega dela ali celo probleme ozdov. Ne glede na to pa so ti predlogi in razprava podlaga za načrtovanje dela organov in organizacij v zvezi sindikatov za pokongresno obdobje.

Komisija zavoljo utemeljenih razlogov ni mogla sprejeti predlogov za dopolnitev resolucije, in sicer: da jasneje opredelimo odnos sindikatov do tistih, ki nimajo rezultatov dela razpolagajo z dohodkom, namenimo večji delež družbenega proizvoda razvoju univerze, na podlagi sklepov CK ZKS dopolnimo resolucijske opredelitve o kulturi, damo prednost razvojnemu programom z največjim deležem

znanja in izkoriščanju lastnih surovinskih, energetskih virov. Vseh teh predlogov komisija ni mogla sprejeti zaradi tega, ker niso skladni z načelnimi opredelitvami pri sestavljanju resolucije oziroma so zapisani že v drugih listinah sindikatov oziroma zveze komunistov in so podlaga delovanja sindikalnih organizacij.

V imenu komisije predlagam delegatom, da sprejmejo uvodno besedo Marjana

Orožna ter resolucijo 11. kongresa »Socialistično samoupravljanje in ustvarjalno delo najvišji vrednoti življenja in temelj našega napredka«. Predlagam, da kongres imenuje petčlansko komisijo v sestavi: Miha Ravnik, Milan Deisinger, Brane Mišič, Stane Pejovnik in Francka Herga, ki naj na osnovi kongresne razprave listino še enkrat pregleda in pripravi njene redakcijske dopolnitve.

SPOROČILA KONGRESU

■ **Marjan Grile** – samostojni projektant v inženirskem biroju tozda Oprema, specializiranega podjetja za industrijsko opremo, SOP Krško: »Priznati moram, da v našem biroju o kongresu slovenskih sindikatov ne vemo prav dosti, se pravi, da smo zaposlene premalo poučili o pomenu kongresa. Čeprav je pri nas izobrazbena raven zaposlenih precej visoka, pa opažam med ljudmi dosti manj zanimanja za delo družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov, kot pa denimo v bolj »delovnih« okoljih. Mislim, da mnenje ljudi, da naj bi se sindikat ubadal le z izleti, nakupom ozimnice in cenejšega blaga, ni povsem ustrezno. Po mojem mnenju naj bi skrbel tudi za to, vendar pa bi moral osrednjo pozornost namenjati organizaciji dela, boljši produktivnosti, pa tudi določenim nepravilnostim v naši družbi. Mislim, da ljudi odvraca predvsem dejstvo, da ima sindikat premalo vpliva oziroma da njegova mnenja in predloge premalo upoštevamo.«

■ **Vinko Udovič** – kontrolor odlitkov v tozdu PUM v Litostruju: »Rekli smo že, da osnovna naloga sindikata naj ne bi bila le nakup ozimnice, pa vendar je danes to postalo zelo aktualno, zato bi to skrb lahko razširili še na druga področja. Opažam da tam, kjer naj bi sindikat skrbel za naše dobro, ga ni! V veliko večji meri naj bi skrbel za boljše delovne razmere, letovanja, preventivno zdravljenje in za socialno pomoč. Čisto nepojmljivo se mi na primer zdi, da je šlo pri nas lani dosti več sindikalnega denarja za mednarodno sodelovanje, kot pa denimo za socialno pomoč. Pa tudi glede letovanja nismo, vsaj kar zadeva cene, pri nas skoraj nič na boljšem, kot če bi si iskali kraje za letovanje sami. To je za nas skoraj vedno najdražja in najslabša možnost. Razočaran sem tudi zavoljo volitev, za katere je sindikat porabil več kot dva meseca in ob tem zanemarjal drugo delo, saj ob zaprtih volilnih listah nisem imel občutka, da lahko volim oziroma izbiram.«

■ **Mirko Čepuran** – pomočnik IPO tozda Montaža v Litostruju: »Najbolj me razjezi neobravnavanje dokumentov in prazno besedičenje, na primer, o inflaciji in padanju družbenega in življenjskega standarda, akcije pa ni nobene. Res je, da za vse ne more biti odgovoren sindikat in da sam tudi ne more narediti vsega, mora pa biti nosilec akcije – skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami. Veliko bolj mora skrbeti za zaščito standarda delavcev, predvsem pa za uveljavljanje in ugotavljanje odgovornosti in kaznovanje krivcev. Dokler ne bo tega, ne bo nobenih učinkov neskončnih razprav in dogovarjanj. Torej, najosnovnejša naloga sindikata naj bi bila zaščita delavcev in njihovega standarda, saj ima vendar vsak, ki dela, pravico do normalnega življenja.«

V. G.

Iz poročila komisije za pripravo besedila
sprememb in dopolnitev statuta ZSS

Lojze Fortuna

STATUT JE LE PODLAGA ZA BOLJ ORGANIZIRANO DELO

v imenu komisije predlagam kongresu, da sprejme te dopolnitve statuta, kot so se izoblikovale v kongresni razpravi.

1. Prvi odstavek 29. člena se spremeni in glasi:

»Mandat predsednikov, podpredsednikov in sekretarjev svetov zveze sindikatov in odborov sindikatov dejavnosti traja štiri leta brez možnosti ponovitve.«

2. V tretjem odstavku 40. člena se črta beseda »predsedstvo«.

3. V 55. členu se doda nova predzadnja alineja, ki se glasi:

– »Spodbuja priprave na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozastite«;

4. V drugem odstavku 97. člena se črta drugi stavek, ki se glasi:

»Konferenca lahko sprejme tudi spremembe in dopolnitve statuta Zveze sindikatov Slovenije po postopku, ki je predviden s tem statutom.«

Kongres moram obvestiti tudi o tem, da so bile v času priprav na naš kongres dokaj zavzete razprave tudi o osnutku sprememb in dopolnitev statuta Zveze sindikatov Jugoslavije. Po mnenju članstva, organizacij in organov sindikata – nekatera stališča in mnenja so bila posredovana tudi kongresu, se v splošnih načelih in določenih osnutka na neustrezen način spreminja vloga in položaj sindikata v političnem sistemu. Nekatera predlagana določila neustrezno opredeljujejo usklajevanje posebnih in splošnih interesov, oblikovanje skupnih interesov, prav tako pa tudi uresničevanje skupno dogovorjenih stališč in politike. To pa bi spremenilo položaj, vlogo in naloge organizacij in organov zveze sindikatov. Po zadnjih razpravah

v Zvezi sindikatov Jugoslavije, ko so bile obravnavane številne naše in druge pripombe k osnutku sprememb in dopolnitev statuta Zveze sindikatov Jugoslavije, pričakujemo, da bo predlog statuta bistveno drugačen.

Spremenjen in dopolnjen statut bo v vsakem primeru ena izmed podlag za naše

organizirano delo. Se tako dorečen statut sam po sebi še ne zagotavlja, da se bomo uspešno lotevali pravih nalog in v pravem času ter s tem zagotavljali večjo učinkovitost naše organizacije. Le z večjim znanjem in stalnim usposabljanjem v lastnih vrstah bomo zagotovili pravo vsebino in večjo učinkovitost našega dela.

Udarniški dan v Gorenju

Delavci delovnih organizacij in skupnosti Gorenja v Titovem Velenju so v soboto, 22. marca, opravili prvi udarniški dan v letošnjem letu.

Pripravljenost, da z opiranjem na lastne moči nosijo tudi glavno breme razvoja in sanacije, bodo delavci Gorenja dokazali z dodatnimi delavniki in s tremi udarniškiimi: 22. marca, 20. septembra in 22. novembra.

M. L.

DRUGI KONGRESNI DAN

Delegati 11. kongresa Zveze sindikatov Slovenije so na drugi plenarni seji najprej poslušali in sprejeli poročila vseh treh kongresnih komisij; zatem so določili liste kandidatov za organe Zveze sindikatov Slovenije in za delegate 10. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije, poslušali poročila komisije za prošnje in pritožbe in se seznanili z brzojavkami, ki so jih kongresu poslali delavci iz organizacij združenega dela in posamezniki iz domovine in tujine. Sprejeli so tudi poročilo o delu RS ZSS med kongresoma ter razrešili dosedanje člane organov ZSS.

Pred volitvami so delegati poslali tudi pozdravno pismo predsedstvu Centralnega komiteja ZKJ in predsedstvu SFRJ, svetu ZSJ, ki ga je v imenu delegatov prebrala Pavla Oberč.

Po odmoru, v katerem so delegati opravili tajne volitve, so najprej poslušali in sprejeli poročilo komisije, ki je pripravljala resolucijo in le-to po krajši razpravi sprejeli. V naslednji točki so sprejeli poročilo statutarne komisije in s tem tudi dopolnitve statuta Zveze sindikatov Slovenije. Po drugem odmoru so delegati poslušali poročilo kongresne volilne komisije, ki je ugotovila, da so bili vsi kandidati za organe Zveze sindikatov Slovenije izvoljeni v republiški svet, nadzorni odbor in statutarne komisije oziroma za delegate 10. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije.

Ob koncu kongresa je delegatom in gostom govoril v imenu novega republiškega sveta Zveze sindikata Miha Ravnik, zatem pa je Marjan Orožen razglasil konec kongresa.

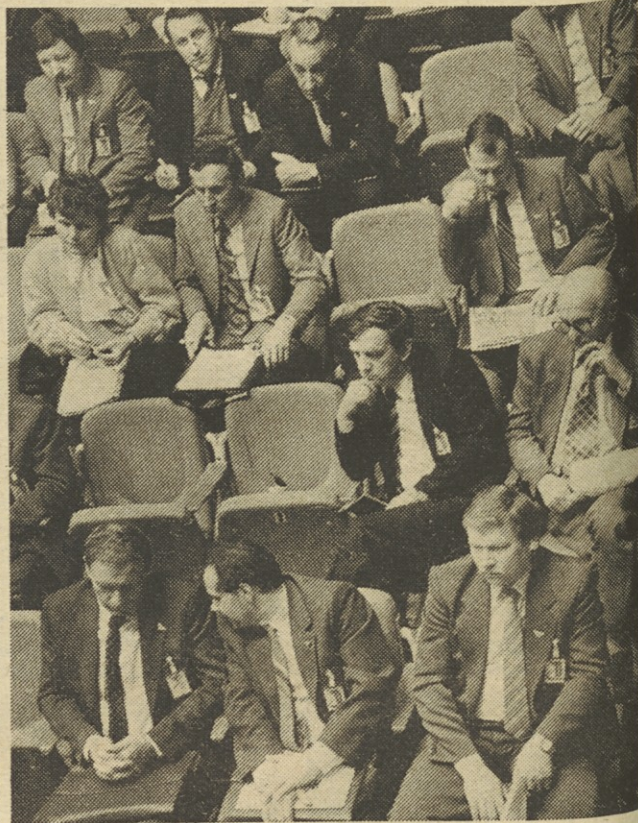
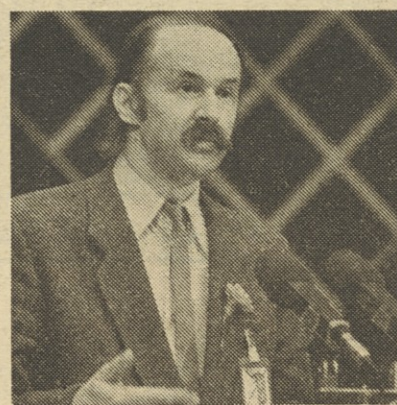
Člani organov Zveze sindikatov Slovenije so se sestali na prvih sejah in izvolili svoje organe oziroma funkcionarje.

KONGRES

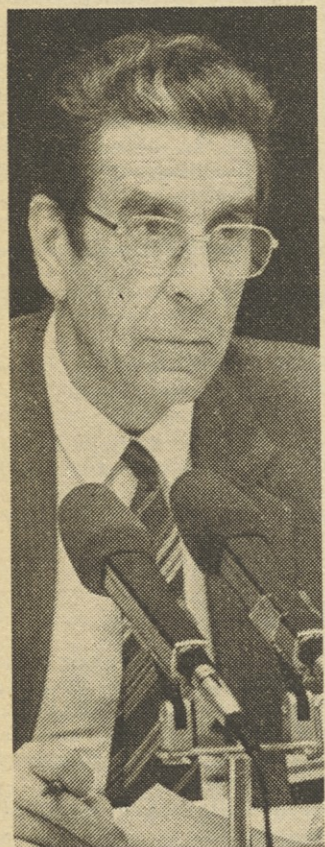
1. KOMISIJA

»NALOGE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE V NADALJNJEM RAZVOJU DRUŽBENOEKONOMSKIH ODNOSOV IN POLITIČNEGA SISTEMA SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA«

ZVEZA SINDIKATOV SLOVENIJE

Poudarki iz uvodne besede Mira Gošnika

ŠE PREMAJHEN ODZIV
NA POBUDE DELAVCEV

Razprave v tej komisiji bi morali osredotočiti predvsem na strateška vprašanja o nadaljnjem razvoju družbenoekonomskih odnosov in političnem sistemu socialističnega samoupravljanja. Gre za osnovne spodbujevalce za opiranje na lastne moči, oživljanje gospodarstva in s tem za večje delovne uspehe ter učinkovitejše vključevanje v mednarodno delitev dela, kar vse bi moralo pripomoči k višji življenjski ravni delavcev in njihovih družin.

Posebno skrb bi morali nameniti temeljnim nalogam in funkcijam sindi-

kata, vpetega kajpak v celovit sistem odnosov socialističnega samoupravljanja in ustvarjalnega dela, kar je tudi moto našega kongresa.

Predkongresna razprava je vsebino kongresnih listin podprla in hkrati poudarila vsa tista vprašanja, ki so v središču življenjskega in delovnega interesa delavcev. Spregovoriti bi morali o tem, koliko združeni delavec odloča o pogojih, sredstvih in rezultatih dela. Kje so vzroki za inflacijo, zakaj nismo učinkovitejši pri njenem odpravljanju in koliko delavci s svojimi odločitvami zmanjšujejo inflacijo? K temu lahko dodamo tudi splet vprašanj, ki je povezan z vlogo delavcev pri načrtovanju v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, in vprašanja, ki zadevajo neenakopraven družbeno-ekonomski položaj delavcev v posameznih dejavnostih in bržkone tudi tistih, ki ustvarjajo dohodek s svobodno menjavo dela.

V javni razpravi je bilo mnogo opozoril tudi na neustrezno oblikovanje podlag za odločanje v samoupravnih organih, v delegatskih skupščinah, kar seveda delavcem otežuje, da bi lahko celovito spoznavali razmerja in upravljali celoto odnosov v družbeni reprodukciji.

Delavci sami kritično ugotavljajo, da so v svojih osnovnih organizacijah in konferencah zveze sindikatov premalo prizadevni pri razreševanju vprašanj, predvsem pa pri uveljavljanju stališč, ki

jih sprejemamo v Zvezi sindikatov Slovenije, pa tudi v samoupravnih organih in delegatskih skupščinah, ter da ni pravega odziva poslovnih, strokovnih in drugih organov na njihove pobude, kar seveda zmanjšuje polet za samoupravno urejanje odnosov.

Republiški svet je pri oblikovanju predlogov za resolucijo in tudi druge listine upošteval vse pripombe in predloge iz javne razprave, ki so pripomogli k jasnejši, konkretniji in bolj kritični formulaciji vprašanj. Sicer pa moramo pri delu v zvezi sindikatov upoštevati zahteve dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, predvsem pa njegovo temeljno zamisel, torej krepitev ustavnega položaja delavca in samoupravnega družbenega načrtovanja, združevanja dela in sredstev na dohodkovnih temeljih, delitev po delu in rezultatih dela in s tem tudi krepitev ekonomske funkcije osebnih dohodkov in s tem zagotavljanje socialne varnosti delavcev. Velja poudariti še misel, da je kritična analiza delovanja političnega sistema spodbudila razmišljanja in pripomogla tudi k temu, da se okrepi položaj delavcev. Predvsem gre za utrjevanje temeljne organizacije združenega dela, ki je ne samo osnovna celica združene dela, temveč tudi političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Priti moramo do učinkovitejšega odločanja in predvsem tudi krepitve delavskih svetov in zborov združenega dela.

Helmut Ozimič, Maribor Tezno

ŠKODLJIVE
GOSPODARSKE
IMPROVIZACIJE

Helmut Ozimič iz mariborske občine Tezno je najprej opozoril, da razmere pri delitvi dohodka še naprej škodijo gospodarstvu. Ozdi zaradi nenehnega spreminjanja gospodarskih razmer težko gospodarstvo. Te spremembe so pogosto brez strokovne podlage, lahko pa povzročijo veliko škodo, na primer izvoznim organizacijam, katerih poslovanje je še vedno nejasno.

V gospodarstvu so nezadovoljni tudi zaradi težnje po centralizaciji, ki ozdom jemlje vpliv na ustvarjanje in delitev dohodka. Na drugi strani pa nekateri še vedno mislijo, da lahko brezbržno živijo brez lastnega znanja in razvojnih programov s premalo izkoriščenimi dragimi, novimi stroji in se vključujejo samo takrat, ko gre za delitev – pri devizah, dinarjih ali proračunski porabi. Delavci tudi ne moremo razumeti, zakaj sredstva za razvoj manj razvitih niso bila smotno porabljena in ne dajejo pričakovanih novih programov in nove vrednosti, je nadaljeval Ozimič in se zato zavzel za neposredno združevanje denarja med ozdi.

Jože Emeršič, Nova Gorica

OZKA MISELNOST
JE BILA NAGRAJENA

Jože Emeršič se je strinjal, da družbene dejavnosti potrebujejo več denarja, obenem pa je opozoril, da jim ga ne bo mogoče dati niti dinarja več, kot ga bo ustvarila materialna proizvodnja. Iz kongresnih gradiv pa je razvidno, da se je Zveza sindikatov v iztekajočem se obdobju mnogo več ukvarjala z delitvijo oziroma razporejanjem dohodka, kot pa s spreminjanjem pogojev za njegovo pridobivanje.

»Za vsemi takimi odločitvami stojijo ljudje,« je dejal Emeršič, toda ne vplivajo nanje vsi enako in tudi niso vsi enako odgovorni. Ker pa ni bilo diferenciacije, so ljudje izgubili zaupanje v družbene strukture in se umaknili na področje, ki ga sami obvladajo, to je v iskanje boljšega standarda z osebnim delom – v sivo ekonomijo. Prenekateri delavec pri tem uporablja znanje, ki je vendarle družbena naložba. Emeršič je opozoril, da tako doživljamo negacijo družbene lastnine z njenim osebnim prilaščanjem z uveljavljanjem skupinskih lastniških odnosov (v tozdu, v skupnih službah, občinah ali tudi neformalnih pove-

zavah). Zato smo začeli vleči vsak na svoj konec, kar vodi v skoraj popolno decentralizacijo, ki pomeni trganje z ustavo opredeljenega skupnega družbenega prostora in enotnega jugoslovanskega trga.

Kaj lahko naredi sindikalna organizacija? Kako naj prode zahtevo po odpravljanju omejenih odklonov, če je na primer poslovodna ekipa v tozdu s podražitvijo, ki jo je trg sprejel, uspela delavcem vlti zaupanje v svoje odločitve, ker so z višji cenami zagotovili približno enak osebni standard ob nespremenjeni ali celo manjši storilnosti. Če so ljudje izbrali »linijo manjšega odpora«, seveda lahko govorimo o premajhni za-vesti sindikalnega članstva, je ugotovil Emeršič. Toda če niso dovolj razumeli pojma družbene lastnine, obenem tudi niso imeli motiva, da bi se uprli trenutno ugodnejšim delovnim razmeram. Šele ko bo članstvo doumelo družbeno lastnino, tozdi ne bodo ustvarjali »lastnega dohodka«, ampak »evidentirali pri njih ustvarjen družbeni dohodek« in šele takrat bo pritisk delavcev na svoje poslovne organe in strokovne službe močnejši, saj nam ne bo več vseeno, kakšen gospodarski položaj bomo imeli jutri.

Boris Janc, Trzin

ŠKODLJIVA DEVIZNA
ZAKONODAJA

Nova devizna zakonodaja je na začetku letošnjega leta začela zavirati izvozna prizadevanja gospodarstva. Na zmanjševanje konvertibilnega izvoza je vplivalo predvsem določilo o odvisnosti uvoza od izvoza na osnovi uvoza v letu 1984, manjše izvozne spodbude, skrajšanje roka za vnos deviz v državo in podobno. Ker izvozniki nimajo deviz za plačilo uvoženega reprodukcijskega materiala, jim tuji dobavitelji grozijo s tožbami in ustavljajo dobave. Izvozne cene izdelkov pa so zaradi dražjih domačih surovin in reprodukcijskega materiala vse bolj nekonkurenčne. V takšnih razmerah, ki se zaradi povečane papirnate vojne še dodatno zapletajo, v usnjarsko-predelovalni industriji ne vidijo možnosti za ustvarjanje večjega izvoznega dohodka s prodajo na konvertibilno tržišče.

Igor Kadunc, Ljubljana Moste-Polje

INFLACIJA
NI SOVRAŽNIK ŠT. 1

Zelo slab občutek imam ob našem načrtovanju. Igradimo elektro jeklaro, gradimo topil-

nico aluminija, nato pa razmišljamo o elektriki in prihajamo v nasprotje z upravičenimi zahtevami za varstvo okolja. Tudi če bi načrti pokazali, da nam nadaljevanje sedanjih teženj ne zagotavlja normalnega razvoja, bodo osnova za vsesplošno mobilizacijo vseh, da bi s skupnimi močmi, znanostjo (skromna pripomba tudi ekonomske), z inovativnostjo, povečano produktivnostjo in produktivnim delom. Ne morem se strinjati, da je inflacija najhujši sovražnik delavskega razrednih interesov, kajti inflacija je le posledica delovanja nekih družbenih sil. Tudi delež novega denarja za pokrivanje izgub ni tako velik, kot tisti za pokrivanje drugih lukenj v proračunu. Iz časopisov pa zveemo več o proračunskem primanjkljaju v Ameriki kot pri nas. Verjetno bi bilo bolje definirati, da bo sindikat podpiral le ukrepe ekonomske politike za zmanjševanje inflacije in koristi, ki jih imajo družbeni subjekti od nje. Kajti inflacija mnogim tudi pomaga in omogoča prikrivanje slabih rezultatov.

Slavica Strniša, Maribor
DELAVCU JEMLEMO
DOHODEK, DA MU
DAMO MILOŠČINO

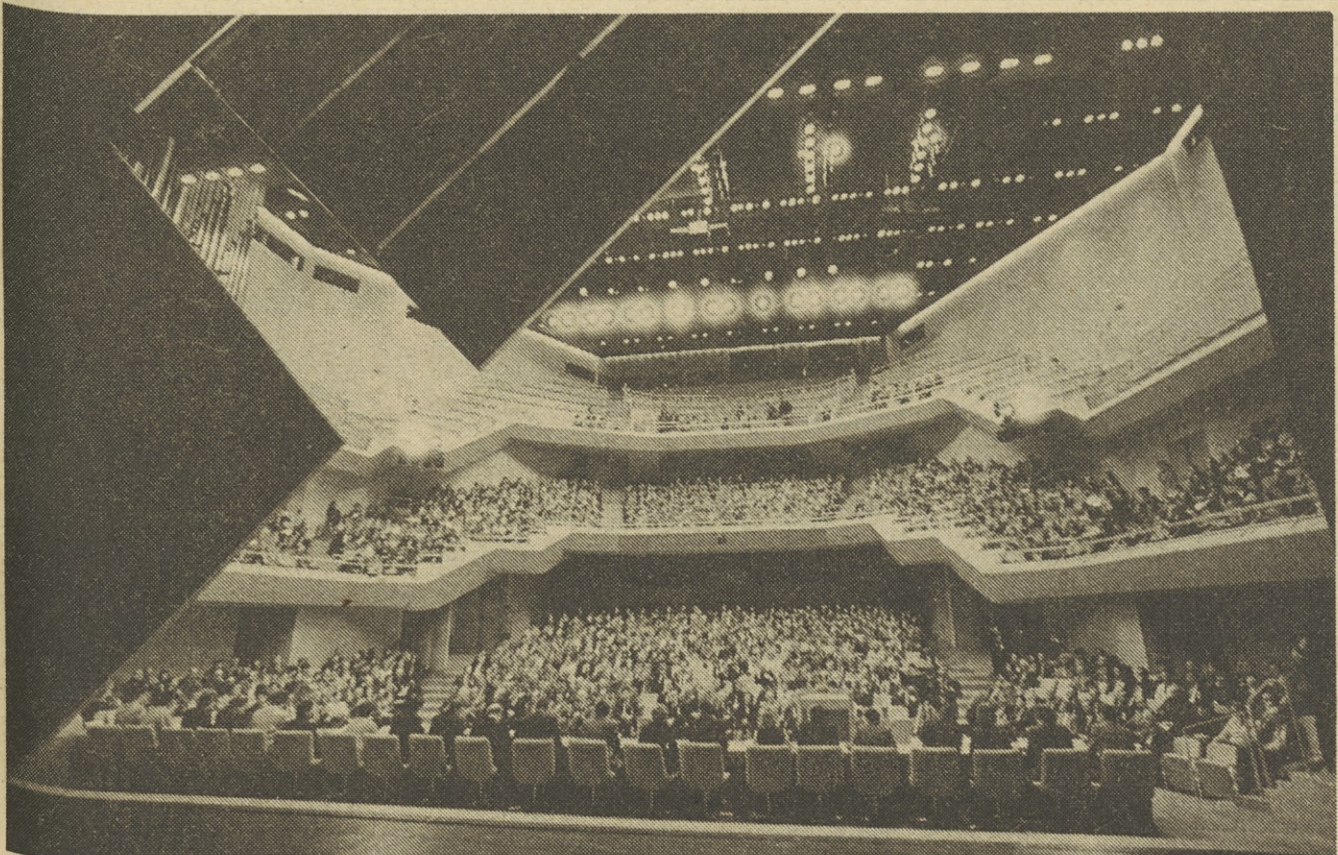
Slavica Strniša je samokritično priznala, da sindikat tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije v preteklem obdobju ni dovolj naredil, saj se je prevečkrat omejeval le na opozorila, ni pa dosegel sprememb v dobro delavcev. Tako je prišlo lani tudi do prekinitve dela – poleti v sozdu MTT, jeseni pa v DO Lilet. Ko so analizirali vzroke prekinitev, so ugotovili, da je bilo na prvem mestu nezadovoljstvo z nizkimi osebnimi dohodki, ki niso dohajali podražitev, poleg tega pa še slabe delovne razmere, skrhani medsebojni odnosi, nedoslednost pri disciplini, nedodelano in zapleteno nagradjevanje, neučinkovitost samoupravnih in družbenopolitičnih organizacij v ozdih in širši družbeni skupnosti, pa tudi nesorazmerna obremenjenost tekstilne panoge pri družbenih dajatvah.

O osebnih dohodkih je povedala: »Popolnoma nesprejemljivo je zagotavljanje socialne varnosti delavcem z raznimi oblikami pomoči in to v samoupravnih socialističnih družbi, stiri deset let po osvoboditvi. Ali moramo delavcem res zagotavljati človeka vredno življenje tako, da mu najprej odtujujemo rezultate dela in mu nato kot dobrotniki vračamo neke vrste miloščine? Ali ne bi bilo bolje, da bi sindikalisti zahtevali, naj se da delavcem tisto, kar jim dejansko pripada?«

KONGRES

1. KOMISIJA

»NALOGE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE V NADALJNJEM RAZVOJU DRUŽBENO EKONOMSKIH ODNOSOV IN POLITIČNEGA SISTEMA SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA«

V nadaljevanju pa je Slavica Strniša navedla tudi nekaj primerov negospodarnega ravnanja v družbi. »Kljub polnim skladiščem tekstila, veliki konkurenci in izbiri v državi, kljub preveliki zadolženosti v tujini in pomanjkanju deviz, ni naših najodgovornejših v državi motilo, da smo uvažali tekstil – samo v drugem polletju 1985 okrog 100 milijonov metrov bombažnih tkanin, kar je precejšnja proizvodnja.« Nesmotne so tudi naložbe v nove tekstilne tovarne.

Bojan Trkaj, Celje

NESPREJEMLJIVI
PREDLOGI

»Sistem jugoslovanskega železniškega gospodarstva ne deluje dovolj učinkovito, kar se kaže v premajhnih zmogljivo-

stih ter slabi kakovosti železniških prevoznih storitev. Zato smo iskali rešitve, kako to izboljšati.«

Vseskozi sta bila dva koncepta. Po enem naj bi boljše delovanje sistema jugoslovanskih železnic zagotovili s centralizacijo in administrativnimi ukrepi, po drugem pa z uskladjitvijo delovanja in notranjih odnosov na železnici s temeljnimi značilnostmi delovanja jugoslovanskega narodnega gospodarstva, predvsem z delovanjem tržno ekonomskih zakonitosti. Prevladoval je drugi, za katerega so se zavzemali tudi v Zvezi sindikatov Slovenije. Samoupravna preobrazba železnice, ki je potekala po sprejetju nove ustave ter zakona o združenem delu, je obstala na pol poti. Dohodkovni odnosi niso bili izpeljani do konca. Ekonomska zakonitost na jugoslovanskih železnicah se ni v celoti uveljavila, saj se na-

grajuje le količina dela, ne pa tudi njegova kakovost.

Ko je govoril o dolgoročnem programu gospodarske stabilizacije na jugoslovanskih železnicah, je poudaril, da niso sprejemljivi predlogi o enakih cenah na vseh progah jugoslovanskih železnic, oblikovanje skupnega prihodka, kakor tudi njegova delitev na osnovi potreb vsakega udeleženca. Prav tako niso sprejemljivi predlogi o oblikovanju centralnega investicijskega sklada jugoslovanskih železnic za financiranje skupnega programa razvoja ter predlogi za skupni sklad lokomotiv.

Darinka Avguštinar,
Maribor-TeznoPOLITIK NAJ
POSLUŠA
STROKOVNJAKA

»V mariborski splošni bolnišnici so lani nenehno razpravljali o aktualnih problemih dela in življenja,« je povedala Darinka Avguštinar iz občine Maribor-Tezno. Povzetke teh razprav je strnila takole:

»Če se delavcu odtujuje dohodek z blokiranjem normalnih ekonomskih možnosti za delovanje in poslovanje zdravstvenih delovnih organizacij že pri načrtovanju finančnih okvirov, tudi ni več nobene motiviranosti za gospodarnost in boljše delo.

Dokler politik ne bo hotel prisluhniti izvedenci za neko dejavnost in zastaviti oziroma omogočiti take ekonomike delovanja neke stroke, kjer bosta imela znanje in delo prvo besedo, so vsa prizadevanja delavcev nesmiselna,« je nadaljevala Darinka Avguštinar.

Rekla je tudi: »Delavci pričakujemo predloge za kakovostne spremembe od političnih teoretikov in praktikov, nikakor pa ne moremo tega več zahtevati od volunterskih sindikalnih delavcev.«

Obenem je predlagala deprofesionalizacijo političnega dela in dosledno vračanje funkcij onarjev, ko jim izteče mandat, v okolje, od koder so prišli, in še poudarila: »Delavci želimo na naslednjih volitvah tudi neposredno vplivati na dokončno izbiro delegatov na vseh ravneh – tudi zunaj delovne organizacije.«

Zavzela se je predvsem za strokovno odgovornost in zaključila z mislijo: »V zdravstvu ne bomo nikoli razumeli, da je potrebno tako velikemu številu delavcev nekoristno zapraviti toliko dragocenega časa v neskončnih razpravah o preštevilih poročilih in analizah,

vključno z analizo delovanja političnega sistema. Delavci želimo delati v urejenih razmerah, strokovnih in gospodarskih, ne želimo pa v nedogled razpravljati o problematiki, ki ji nismo kos.«

Bojana Pečko, Ljubljana
BežigradPRETIRAN
NORMATIVIZEM

Vsa nemoč delavcev v družbenih dejavnostih pri pridobivanju dohodka se odraža tudi pri razporejanju sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. To že dalj časa povzroča upravičeno nezadovoljstvo teh delavcev. Največje zlo pri financiranju družbenih dejavnosti vidimo v nenehnem indeksiranju porabe. Prav v času, ko si najbolj prizadevamo uveljaviti nagrajevanje po delu, se srečujemo v teh dejavnostih z uravnilovskimi težnjami. Največja zaviralna sila pri uveljavljanju svobodne menjave dela je v prevelikem vplivu državnih organov na delo skupščin interesnih skupnosti in pretiranem normativizmu.

Lidija Lazar, Laško

NE ŽELIMO
MILOŠČINE, PAČ PA
ARGUMENTIRAN
DOGOVOR

Lidija Lazar je opisala probleme vzgoje in izobraževanja v občini Laško, ki ima za to področje največje prispevno stopnjo v Sloveniji (7 odstotkov), pa še vedno ne zbere dovolj denarja za vse potrebe. V Laškem pravijo, da solidarnost na področju vzgoje in izobraževanja ne deluje, saj v njihov program niso vključeni prehrana, šolske knjižnice in svetovalni delavci. Zato so predlagali dopolnilo k samoupravnemu sporazumu o skupnih izhodiščih planskih temeljev izobraževalne skupnosti Slovenije, s katerim se zavzemajo, da naj solidarnostna sredstva pejamajo tiste občinske izobraževalne skupnosti, ki z enotno prispevno stopnjo ne morejo zbrati dovolj denarja. Poleg tega predlagajo, da v Sloveniji opredelimo enoten zagotovljen program vzgoje in izobraževanja.

Lidija Lazar je končala z besedami: »Manj razviti ne želimo in ne prosimo miloščine. Želimo si, da 'revnejši' v dogovoru z 'bogatejšimi' ne bi vedno potegnili krajšega konca. Tako bi lahko s solidarnostjo krepili razvoj svojih sposobnosti za hitrejši napredek in se približali razvitejšim. Zmagala bi moč utemeljitev in ne moči.«

Adi Primožič, član RS ZSS

LESARSKA
JE TEŽKA, POSTAJA
ŠE TEŽJA

»V gozdnogospodarskem območju Slovenj Gradec, ki zajema 60 tisoč hektarov, je zaradi onesnaženega zraka obolelih 36.000 ha gozdov oziroma dve tretjini, kar nas po deležu poškodovanega drevja uvršča daleč na prvo mesto v Sloveniji,« je povedal Adi Primožič iz slovenjegraške Lesne, ki v 21 temeljnih organizacijah in dveh delovnih skupnostih v vseh štirih koroških občinah združuje 3.000 delavcev, v temeljnih obratih za kooperacijo pa sodeluje še s 3.800 lastniki gozdov. »Če se bo to nadaljevalo, se nam obeta prava katastrofa, ki bo ogrozila tako gospodarski kot socialni razvoj v teh krajih. Žal smo mi zaradi onesnaženega zraka nemočni pred umiranjem gozdov...« Nato je govoril o gospodarstvu v lesni industriji.

»Zato predlagamo, da izpeljemo predvideno zidavo stanovanj. Z vsemi ukrepi bi morali del denarja prebivalstva preusmeriti v stanovanjsko gradnjo, in sicer v individualno zidavo ali nakup družbenih stanovanj,« je nadaljeval Primožič. »V svetu je navada, da pohištvo prodajajo na kredit, pri nas pa se je v zadnjih letih to popolnoma ustavilo.« Ob koncu je zljil še nekaj žolča na prepogosto menjavanje zunanjetrgovinskih predpisov, ki da ne omogočajo dolgoročno poslovno sodelovanje z njihovimi zunanjetrgovinskimi partnerji, opozoril pa je tudi na hudo pomanjkanje ustrezno usposobljenih ljudi za njihovo branžo.

Peter Tulipan, Zveza društev
upokoјencev SlovenijeSTROGI IN TOGI
PREDPISI

Zakon o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja predvideva v 6. členu, da organizacije združenega dela v splošnih samoupravnih listinah opredelijo nekatere pravice upokoјenih delavcev, ki jim gredo na podlagi minulega dela, kar je bilo tudi omenjeno v uvodni besedi.

Dobrišen del delavcev je ob upokoјitvi še sposobnih in voljnih delati, predpisi o delu upokoјencev pa so v Sloveniji sila strogi. Menimo, da to pomeni opuščanje in zanemarjanje možnosti, da njihovo strokovno znanje še družbeno koristno uporabimo za večanje proizvodnje,

produktivnosti in s tem blažimo težave v naši družbi.

Upokoјitev pomeni za marsikaterega delavca pravi stres, posebno če gre prsilno v pokoj. Menimo, da bi bilo potrebno delavce, ki se bližajo upokoјitvi, v delovnih in sindikalnih organizacijah pripravljati na to pomembno spremembo. V tej zvezi omenjam tudi misel, naj bi se tudi sindikalne organizacije tesneje povezovale s svojimi upokoјenci.

Natalija Stopinšek, Celje

CAPLJALI BOMO ZA
RAZVITIMI
IN NERAZVITIMI

Gospodarski položaj PTT prometa Slovenije se je leta 1985 izredno poslabšal. PTT delavci so uresničevali stabilizacijske ukrepe za izboljšanje učinkovitosti poslovanja, a jim je vse, kar so s tem dosegli, pojedla inflacija. Samo stroški poslovanja so se povečali za 104 odstotke.

Takšne razmere slabšajo družbeno ekonomski položaj PTT delavcev, njihovi osebni dohodki so pod povprečjem osebnih dohodkov delavcev v gospodarstvu. Menijo, da je glavni razlog v zaostajanju rasti cen PTT storitev za cenami industrijskih proizvodov. Cene PTT storitev decembra 1985 so bile le za 58 odstotkov višje od cen v decembru 1984, za industrijske izdelke pa velja precej višji odstotek: 81,5 za Slovenijo in 94,8 odstotkov za Jugoslavijo.

PTT promet tako tudi ne more vlagati v razširjeno reprodukcijo, čeprav v načrtih predvidevamo hitrejši razvoj telekomunikacij. V družbenem planu SRS jim dajemo celo prednost.

Ladislav Kaluža, Celje

DROBTINE IN CEKINI

Kjer je urejeno nagrajevanje inovatorjev, tam jih je veliko več kot v okoljih, kjer delovne organizacije od izumov poberejo cekine, inovatorju pa dajo še manj kot drobtine...

Menim, da je zdaj nagrada izumiteljem okoli triodstotna, kar je smešno majhna oziroma izrazito nestimulativna vsota in za nameček še mnogo manjša kot na Zahodu, torej tam, kjer znajo ceniti pamet. Predlagam torej, da to področje čim prej uredimo s samoupravnimi panožnimi sporazumi. Osnove in merila za nagrajevanje inovatorjev morajo biti v samoupravnih sporazumih dejavnosti opredeljena ta-

INFRASTRUKTURA
NA PSU

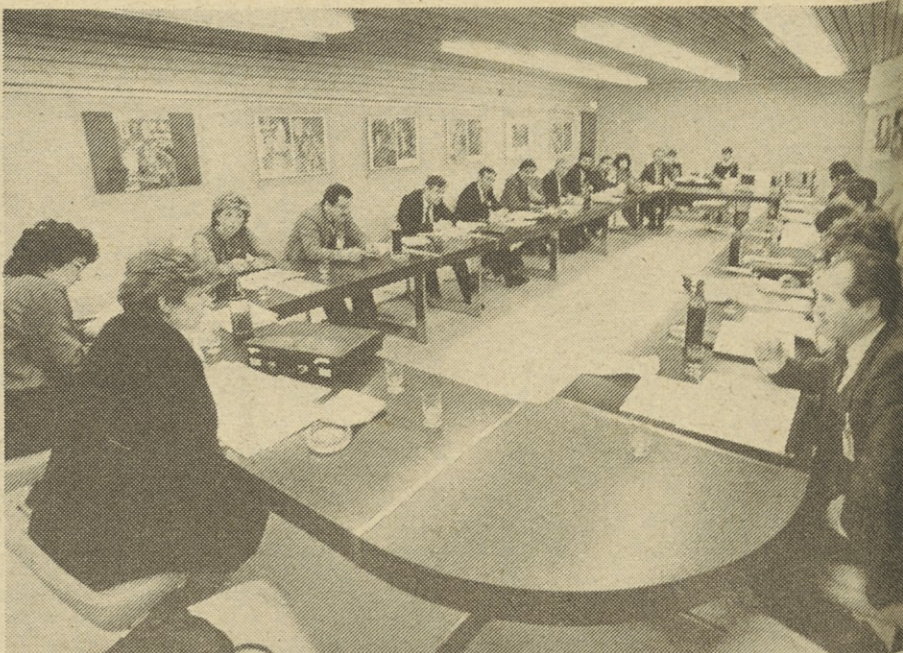
Nobenega dvoma ne more biti, da imajo tako imenovane infrastrukturne dejavnosti v razvoju družbe in gospodarstva izreden pomen. TA jim je sicer v naši družbi formalno že od nekdaj priznan, saj so železnica, elektro-gospodarstvo, PTT in podobne dejavnosti posebnega družbenega pomena. Sodili bi lahko, da so jim tudi v današnjih družbeno ekonomskih razmerah zagotovljene vse možnosti za kolikor toliko nemoten razvoj, ki seveda vpliva tudi na razvoj vseh drugih vej gospodarstva. Toda delegati teh dejavnosti so na kongresu vsi po vrsti poudarjali, da je položaj njihovih strok postal že nevzdržen. Vse se je začelo in končalo pri cenah njihovih storitev, ki so pod strogim družbenim nadzorom. Z drugimi besedami, cene njihovih storitev so prenizke in ne zagotavljajo niti enostavne reprodukcije, kaj šele razvoj. To v okoliščinah, ko hočemo uveljaviti tržno gospodarstvo in ekonomske cene, ni v skladu z usmeritvami iz dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije. Kakšna je politika zvezne vlade do tega, najzgovorneje kažejo besede predsednice zveznega izvršnega sveta, ki je pred nedavnim rekla: »Mislim, da se nekaj vendarle premika. Včasih je v ospredju železnica, včasih energitika, včasih PTT. ZIS je kriv, če vam ne odobri cen, toda je kriv tudi, če je inflacija večja od načrtovane. Včasih moramo tudi vijugati; zdaj popustimo tam, zdaj tu. Toda mislim, da smer imamo.« Vprašanje je, če je vijuganje že smer, še posebno zato, ker se pri njem večkrat pade, kot dokazujejo sicer uspešni smučarji iz naše domovine. Ampak ekonomska politika ni čarj in da bi lahko brez večjih pretresov kar odstopili. Infrastrukturnim dejavnostim je potrebno dejansko zagotoviti možnost, da bi se lahko nemoteno razvijali in da bi delavci v njih lahko načrtovali vsaj za določeno obdobje naprej. Brez tega bodo še dolgo delale v nevzdržnih razmerah.

Boris Ziherl

KONGRES

1. KOMISIJA

»NALOGE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE V NADALJNJEM RAZVOJU DRUŽBENO EKONOMSKIH ODNOSOV IN POLITIČNEGA SISTEMA SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA«

ko, da se bo odnos bistveno spremenil in to v prid inovatorja. Menim, da bi morali povprečno nadomestilo doseči vsaj od 6 do 10 odstotkov gospodarske koristi.

Seveda pa je potrebno dodati še tole. Dokler bodo nekateri dobro živeli tako, da bodo povečevali cene, imeli monopol in tako naprej, vse dotlej inovacije ne bodo postale splošna potreba. Kajti kdo bi se trudil, če se mu dobro godi brez nove tehnologije, brez dobre organizacije dela, brez inovacij. In da se tako še lahko živi? To je navzkriž z vsakršno ekonomsko pametjo po svetu. Pri nas pa?!

Franc Kroje, Zreče

BREZUPNI POLOŽAJ
IZVOZNIKOV

Največji nesmisel je sila težak položaj izvoznikov, in to tistih, ki več izvažajo kot uvažajo ali celo izvažajo na račun drugih na konvertibilna tržišča. Naš reprodurkcijski material se je močno dražil, jeklo, na primer, za 600 odstotkov, na zunanjih tržiščih pa so izvozniki dobili le 300 odstotkov več. Odpravljene so bile tudi izvozne premije, za razvoj čiste metalurgije prispevajo še pet odstotkov čiste akumulacije. Nesmisli, ki so za spodbujanje izvoza destimulativni namesto narobe. Delegat je dodal, da vse, o čemer govori, pozna iz kovaške industrije Zreče, ki je uspešna.

Jelka Zalogar, Domžale

VEČJA
ODGOVORNOST
POSLOVODNIH
ORGANOV

Jelka Zalogar je govorila o samoupravnih organiziranosti in odločanju v združenem delu. Dejala je, da se kot reakcija na nerešene odnose med tozidi in delovno organizacijami v njihovi občini pojavljajo težnje po spremembah v organiziranosti, predvsem kot težnje za zmanjševanje števila tozdov, ne pa vračanje k enovitim delovnim organizacijam. Sindikati bomo pristali le na spremembe, ki bodo temeljile na spremenjenih pogojih, ki jih za ustanovitev temeljnih organizacij določa zakon. Takšne spremembe pa je treba prej objektivno ugotoviti. Če sta v odnosih med tozidi in delovno organizacijo pomembne medsebojna povezanost in usklajevanje interesov, velja to še toliko bolj za opravljanje poslovnih funkcij. Podpiramo takšne spremembe, ki zahtevajo večjo odgovornost poslovnih organov in strokovnih služb.

Ko je govorila o referendumu, je povedala, da so v njihovi občini že doslej kritizirali ravnanje nekaterih organizacij združenega dela pri nagrajevanju, ko so tudi točkovo vrednost ocene del in nalog sprejemali z refe-

rendumom. Zato takšne organizacije združenega dela pri nagrajevanju ne morejo slediti spremembam, ki nastajajo v delovnih procesih, saj ni mogoče uvažati meril za nagrajevanje kakovosti in gospodarnosti.

Andrej Karoli, član RS ZSS

IZGUBE
V ENERGETIKI

Andrej Karoli je govoril o težkem finančnem položaju elektro-gospodarstva in premogovništva. Zaradi razhajanja med ovrednoteno elektroenergetsko bilanco Slovenije oziroma dejanskimi stroški ter odobreno ceno električne energije in premoga so organizacije elektro-gospodarstva in premogovništva v zadnjih treh letih imele izgubo.

Večletno poslovanje z izgubo ali na meji donosnosti ter zmanjševanje vseh stroškov slabo vplivajo na vzdrževanje osnovnih sredstev in še marsikje ogrožajo normalno sposobnost proizvodnje, nedoseganje dohodka, zaradi nižjih cen pa tudi manjše združevanje sredstev za gradnjo energetskih objektov. To pa bo imelo posledice za oskrbo uporabnikov električne energije. To hkrati pomeni, da bo treba čimprej celovito sanirati panogi elektro-gospodarstva in premogovništva. Kongres naj bi podprl prizadevanje delavcev v energetiki, da vprašanje njihove panoge rešimo dolgoročno.

Milena Mirkovič, Ljubljana-Center

KAJ BOMO DELALI
JUTRI

Mnenje nekaterih, da v tej gospodarski zapletenosti ni mogoče ničesar načrtovati, so napačna. Menim, da je prav zaradi tega potreba po dobrem načrtu še bolj nujna. Delavci morajo vedeti za daljše obdobje, kaj bo jutri, kakšne razvojne načrte ima njihova delovna organizacija, kakšen bo njihov osebni dohodek, ali imajo možnosti za odpravo svoje stanovanjske stiske in tako naprej. Seveda pa je smisel načrta delo, ne pa da obleži v zaprašenem predalu. In še to: načrti naj bodo stvarni!

Janez Kres, Litija,

ZASUK V
MISELNOSTI

Janez Kres je govoril o izpolnjevanju stabilizacijskega programa. Poudaril je, da največji dosežek pomeni zasuk v miselnosti delavcev, da boljše gospodarjenje ni mogoče brez opiranja na lastne sile in brez realne ekonomike.

Ko je govoril o spremembah pri obračunavanju dohodka, je dejal, da smo nekaj pomanjkljivosti že odpravili, po drugi stra-

ni pa je nov način obračunavanja nekatere zadeve še bolj zapletel. Določila o revalorizaciji zalog in osnovnih sredstev so nesprenmenljiva za tisti del sredstev, za katera najemamo posojila, ta pa zahtevajo od ozdov velike obresti. S tem se obremenitve proizvodnih stroškov in dohodka umetno podvojijo.

Realni pregled nad dohodkom je po novem obračunavanju še bolj zamegljen, kot je bil doslej. Ni logično, da prihodek od obresti povečuje dohodek, plačane obresti za obratna sredstva pa brmenijo materialne stroške. Če pa jih dolžnik ne plača, se mu v obračunu pokažejo kot dohodek. Kot dodatni vir finančne nediscipline je omenil številne poti, po katerih se financirajo neevidentirane oblike splošne in skupne porabe, kot so športne igre, olimpiade, gradnje stadionov, univerziada...

Valter Valenčič, Koper

ZDRAVSTVENI
DELAVEC LAHKO
SAMO VARČUJE

»Svobodna menjava dela v zdravstvu obstaja samo na papirju,« je menil Valenčič. »Kajti zakon o svobodni menjavi dela gotovo ni bil sprejet zato, da bi delavce družbenih dejavnosti, med njimi tudi zdravstvene, pripeljal do takšnega družbeno-ekonomskega položaja, v kakršnem so zdaj.«

»Zato je delavcem v zdravstvu težko govoriti o samoupravljanju,« je nadaljeval Valenčič, »saj pridobivanje oziroma ustvarjanje dohodka in njegova delitev nista v njihovih rokah, pravzaprav sta le toliko, da sredstva, ki so dodeljena zdravstvu gospodarno porablja in razdeljuje.«

Nato je spomnil, da financiranje zdravstvene dejavnosti v Sloveniji ureja kar 72 zdravstvenih skupnosti s polnoštevilnimiasedbami dvainsedemdesetih strokovnih služb, da o drugih strukturah zdravstvene nastave, katerih vpliv na učinkovitost zdravstva je vprašljiv, sploh ne govorimo.

Na koncu je opozoril: »Kako naj zdravstvo zagotavlja tako imenovano razširjeno reprodukcijo, če nima potrebnih sredstev za obnavljanje opreme, vzdrževanje stavb. Obenem pa vemo, da razvoj medicine in sodoben način zdravljenja zahtevata neprimerno več denarja,

Rajko Palčič, Cerknica

NEMOČNI SMO

Lesna panoga, predvsem pa proizvodnja pohištva je bila vedno nemočna, da bi se uprla pritiskom dobaviteljev na podražitev surovin in reprodukcij-skih materialov (gozdni proizvod, laki, lepila, tekstil, okovje...), ki so kljub ugodnejšim osebnim dohodkom in drugim

poslovnim uspehom dosti hitreje povečevali svoje cene, kot jih je lesna panoga lahko prenašala v prodajne cene svojih izdelkov. Vzrok je monopolni položaj skoraj vseh dobaviteljev. Poskusi dohodkovnega povezovanja niso dali zelenega. Kljub povezovanju v sozde vendarle niso urejeni odnosi s trgovino, čeprav imamo samoupravne sporazume o skupnem prihodku.

Nizki osebni dohodki in s tem v zvezi kadrovske težave, zastarela in dotrajana oprema ter zelo majhna akumulacija pa onemogočajo proizvodnjo za hudo konkurenčni boj na svetovnem trgu ob že tako nestimulativni izvozniki politiki.

Zato nam neenak položaj pri pridobivanju dohodka pomeni za to dejavnost životarjenje, saj se ta krog s tem sklene, vendar na vedno nižji ravni. To pa ne pomeni slabe perspektive samo za te delavce in njihove družine, pač pa tudi za širšo družbeno skupnost oziroma regijo kot celoto, ki je v veliki meri odvisna prav od lesnopredelovalne dejavnosti.

Olga Štancar, Kranj

ZA VZGOJO,
IZOBRAŽEVANJE
IN ZNANOST
ZBEREMO
PREMALO
DENARJA

V medkongresnem obdobju se je delež družbenega proizvoda za vzgojo, izobraževanje in znanost nenehno zmanjševal, tako da so se vprašanja materialne in druge narave močno zaostrila. Po besedah Olge Štancar iz Kranja so začeli osebni dohodki družbenih dejavnosti – zaostajati za tistimi v gospodarstvu že leta 1979, najbolj pa v letih 1983 in 1984. V osnovnih in srednješolskih ustanovah je prišlo zaradi tega do velikih napetosti med ljudmi, nezadovoljstvo se je povečevalo, odnos do dela pa se je slabšal. Številni so začeli bežati v druga delovna okolja. Marsikateri pa si je začel iskati delo na drugih področjih. Sredstva za učno-vzgojni procesi so se tako zmanjšala, da se je pouk marsikje začel v pretesnih prostorih, tehnični in gospodinjstvi pouk pa so marsikje krnili. Boleča posledica pomanjkanja denarja je bila, da so začeli na šolah potiskati vsebino pouka na stranski tir.

V takšnih razmerah so se znašli v težkem položaju tako učitelji kot učenci, pa tudi upokojeni pedagoški delavci, ki kljub zavzetemu delu in polni delovni dobi prejmejo sramotno majhne pokojnine. Nezadovoljstvo učiteljev z vrednotenjem njihovega dela, premalo kakovostni učni proces in napeti odnosi pa so zlasti osnovne šole pripeljali do tega, da vse manj pospešujejo socialni, kulturni in gospodarski razvoj krajevnih skupnosti in širšega družbenega okolja.

UPRAVIČEN
JE SRD DELAVCEV
NA NIZKE
OSEBNE DOHODKE

Tisti, ki je pričakoval, da bo kongres slovenskih sindikatov nekakšno objokovanje gospodarskega in socialnega položaja, se je krepko uštel. V razpravah so bile sicer omenjene številne slabosti delovanja gospodarskega sistema, predvsem pa prepočasno uveljavljanje ustavnih pravic delavca, ki mora vse bolj sam, brez skrbnikov odločati o družbeni reprodukciji, vendar je bilo vseskozi jasno, da sindikat mora izbojevati ta boj s tistimi, ki jim ni všeč samoupravno odločanje delavcev o bistvenih zadevah.

Lahko bi rekli, da je iz razprav vel nekakšen srd, ker se vse predolgo vrtimo v krogu ponavljajočih se razprav in prepričevanj o tistem, kar bi že zdavnaj moralo biti vsem jasno. To še posebej velja za delitev osebnih dohodkov po delu in rezultatih dela. V razpravah nihče ni zanikal, da sindikat v minulem obdobju ni postoril precej na tem področju, kajti spodbujal je urejanje delitvenih razmerij na zdravih temeljih in celo pripravil številne strokovne podlage in druge družbene listine, s katerimi je mogoče družbeno usmerjati delitev. Seveda pa bi bilo naivno pričakovati, da bomo le z urejeno delitvijo dosegli bistven premik pri gospodarjenju, kajti predvsem se je potrebno temeljito zamisliti nad neurejenimi (neenakopravnimi!) možnostmi za pridobivanje dohodka. Razlike med dejavnostmi so namreč tako velike, da je del delavcev zaradi njih socialno ogrožen, medtem ko je drugod, zlasti še na področjih, ki jim mirne vesti lahko pripišemo monopolistično ravnanje, ali pa tam, kjer država s svojo nedosledno gospodarsko politiko omogoča pridobivanje izjemnega dohodka, pa se šopirijo s sorazmerno debelimi kuvertami, čeprav družbena produktivnost in tudi produktivnost v teh dejavnostih ne potrjujejo tako visokih osebnih dohodkov.

Potemtakem je v središču pozornosti celotne družbe zlasti neurejen sistem pridobivanja dohodka, ki ga nekonistentni ukrepi gospodarske politike še bolj načenjajo, dolgoročni program gospodarske stabilizacije pa je marsikje le kos papirja, kajti ustrezna družbena prizadevanja za novo gospodarsko filozofijo še zmeraj marsikje pogrešamo.

Resnici na ljubo vrtljak premalo korenitega spreminjanja miselnosti in sistema, ponavljanja starih napak in socializacije izgub v naši družbi sili v uravnlovske težnje v družbi. Prava neumnost je ne priznati si tega, vendar je prej kot slej kontrarevolucionarno dejanje ne spreminjati razmer. Če je zato marsikje v razpravi bilo mogoče zaznati tudi razmišljanje o vsaj takih osebnih dohodkih, da bo mogoče preživeti, je to že obup, ki ga le z lepimi besedami ni mogoče odpraviti.

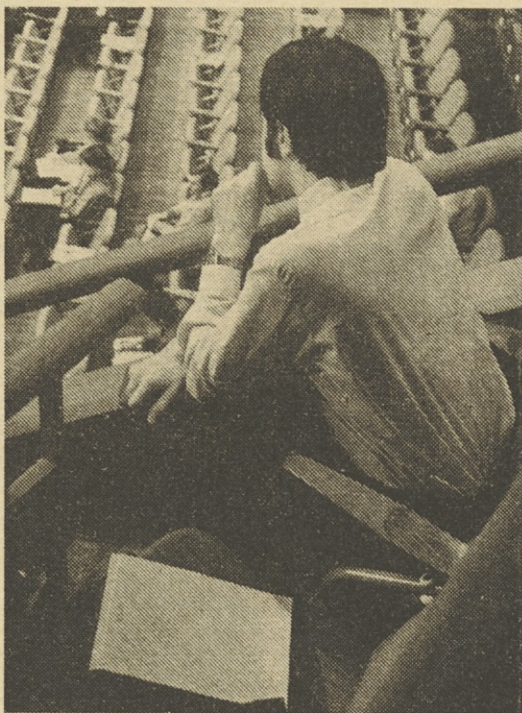
Vprašanja ustvarjanja in delitve bodo zategadelj tudi poslej tesno povezana in hkrati v ospredju sindikalnih prizadevanj. Omeniti pa velja tudi zahtevo razpravljalcev, da nas iz tega zamotanega klopčiča delitvenih nesorazmerij ne bo rešil državni tarifni sistem, temveč sprostitev tržnih zakonitosti, realni dohodek namesto fiktivnega in mnogo večja svoboda delovnih skupnosti, da skladno z družbenimi usmeritvami, vendar na osnovi realnih gospodarskih in predvsem kakovostnih dejavnikov gospodarjenja sami odločajo o svojih osebnih dohodkih in predvsem o razširjeni reprodukciji.

Marjan Horvat

KONGRES

1. KOMISIJA

»NALOGE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE V NADALJNJEM RAZVOJU DRUŽBENO EKONOMSKIH ODNOSOV IN POLITIČNEGA SISTEMA SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA«

Rudi Žnidarič, Slovenska Bistrica

ŠOLA NA PLEČIH UČITELJEV

Pred desetimi leti smo začeli uvajati celodnevno osnovno šolo. Takrat je imela tudi splošno družbeno in gmotno podporo, češ da gre za poskusno obliko osnovnega izobraževanja, ki se mora v nekaj letih potrditi kot ustrezna vsebinska zasnova. Danes pa ugotavljamo: da je breme dražje celodnevne šole malone v celoti prenešeno na ramena delavcev samih, ki so zaposleni v teh dejavnostih. Neposredna svobodna menjava namreč še ni zaživel, sredstva za skupno porabo pa so omejena. Zato pa se delavci v družbenih dejavnostih sprašujemo: ali moramo delavci šol v občini res prispevati toliko za splošno družbeno korist ali pa bi bila bolj umestna skupna družbena solidarnost.

Vsem šoloobveznim otrokom bi moralo biti omogočeno celodnevno izobraževanje, kajti drugače jim kršimo ustavne pravice, da morajo biti možnosti za osnovno obvezno izobraževanje za vse otroke približno enake.

Irena Flis, Laško

NE MARAMO MILOŠČINE

Zaradi nedodelanega sistema prelivanja sredstev za izenačevanje možnosti razvoja družbenih dejavnosti morajo interesne skupnosti v občinah, ki prejemajo solidarnost, združevati še dodatna sredstva za zagotavljanje programov. Prispevne stopnje v zdravstvu in izobraževanju – v programih nacionalnega pomena, so zato praviloma višje. Da pa obremenitve že tako nerazvitega gospodarstva ne bi bile prevelike, se najlaže odreče mo kulturi in telesni kulturi, zato so tam prispevne stopnje nižje. Obstaja celo neposredna povezava med prispevno stopnjo za zdravstveno varstvo in narodnim dohodkom na prebivalca občine. Pa ne takšna, kot bi v sistemu socialistične solidarnosti pričakovali, ampak takšna, da s padanjem narodnega dohodka stopnje obremenitve rastejo. Občine, ki doslej prejemajo solidarnost, niso potrebne miloščine, ampak predvsem izenačenih možnosti za razvoj gospodarstva in družbenih dejavnosti.

Stane Letonja, Maribor

SKRAJŠEVANJE DELOVNEGA ČASA

V Tovarni avtomobilov Maribor smo že od leta 1983 pripravljali vse potrebno za prehod na skrajšani delovni teden. Ugoto-

vili smo, da delovne sobote niso tako učinkovite kot drugi delovni dnevi. Prehod na to smo skrbno pripravili, zdaj pa bi nam radi pogoje narekovali drugi. Pravi, da naj pripravi merila gospodarska zbornica. Takšno navodilo smo dobili od republiškega komiteja za delo.

KLJUB VEČJI PROIZVODNJI VEDNO SLABŠI POLOŽAJ KMETIJSTVA

Stanje v slovenskem kmetijstvu oziroma agroživstvu je na kratko najbolje orisal Zlatko Frelih iz Gornje Radgone, ki je dejal, da osnovna težava kmetijstva niso nenormalni oziroma slabi proizvodni rezultati, temveč je čisto ekonomske narave. Gre za neskladja cen surovin in reprodukcijskih materialov na eni strani in končnih proizvodov na drugi. Cene agroživskih izdelkov so strogo nadzirane, medtem ko smo pri cenah umetnih gnojil, zaščitnih sredstev in tako naprej izpustili vaje iz rok.

Jadran Primožič iz Notranjske je poudaril, da odgovore na vsa vprašanja poznamo, iskati pa jih je potrebno v poslednem uveljavljanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, po katerem je potrebno kmetijstvo obravnavati kot vse druge dele gospodarstva oziroma mu zagotoviti položaj, v katerem mu bo omogočena enostavna in razširjena reprodukcija. Z Miranom Nagličem iz Škofje Loke je opozoril tudi na poseben položaj hribovskega kmetijstva. Glede na večje proizvodne stroške v hribovskem kmetijstvu je nujno čimprej začeti različni stimulirati. Slab položaj hribovskega kmetijstva se kaže tudi v dejstvu, da se mladi izseljujejo v dolino, na kmetijah pa ostajajo starejši, ki imajo po pravilu tudi slabšo izobrazbo. Zato strokovno pospeševalno delo na hribovitih območjih ni zažvelo tako kot na ravninskem območju. Zlatko Hohnjec iz Šmarji pri Jelšah je ugotovil, da je dosednji sistem stimulacij in intervencij v kmetijstvu pokazal vrsto dobrih lastnosti in je dolgoročno usmerjen na večjo in cenejšo proizvodnjo. Vendar pa sistem še vedno ni tak, da ga ne bi bilo treba še naprej izpopolnjevati in dopolnjevati. V prvi vrsti si kmetije želijo poenotenja različnih virov in zmanjšanje razlik. Dogaja se, da bogatejše občine dajejo več sredstev za manjši obseg kmetijstva kot revnejše, s čimer se razlike povečujejo. Katica Kašman iz Ptuja je opozorila na velike uspehe pri proizvodnji hrane, vendar tudi na vedno slabšo reproduktivno in akumulativno sposobnost kmetijstva. Zaradi tega je v zadnjih dveh letih postala pereča opremljenost kme-

tijstva, kakor je povedal Matej Bezeljak iz Sežane. Lahko bi rekli, da je naše kmetijstvo sicer sodobno opremljeno, težave so začele spremljati proizvajalce kmetijskih strojev, kar je posledica neurejenih odnosov v kmetijstvu. Miro Senekovič iz Maribora pa je govoril o zadružništvu. Združevanje kmetov v drugih bi moralo izenačevati družbenoekonomski položaj kmeta z delavci v združenem delu. Z določitvijo temeljnih pogojev za pridobitev lastnosti združenega kmeta so dane najširše možnosti za združevanje kmetov, vendar pa družbenoekonomski položaj združenega kmeta še ne omogoča zadostne dohodkovne in socialne varnosti v primerjavi s tistimi, ki niso združeni. To je posledica nerazvitih dohodkovnih odnosov v združenem kmetijstvu. Poglaviti problemi in ovire pri organiziranju skupne proizvodnje, lahko strnemo v dve točki. Po eni strani še vedno prevladujejo kupoprodajni odnosi, po drugi pa so posestva še vedno preveč razdrobljena in premajhna.

Metka Fučko iz Vipave je dejala, da se v Vipavski dolini zmanjšuje tržnost, hkrati pa močno povečuje neposredna prodaja pridelkov občanom, organizacijam in tudi zamejem. To še bolj rahlja že-tako šibke dohodkovne povezave v reprodukcijskih verigah. Proizvajalci izkoriščajo neurejenost in nestabilnost tega in tako izigravajo zakone. Nujno je, da z dosledno davčno politiko zajamemo dohodek od preprodaje.

Albert Avgustinčič, Ljubljana

STISKA SLOVENSKEGA UČITELJA, SINDIKALISTA, ČLOVEKA

Stiska slovenskega učitelja, sindikalista, človeka

Albert Avgustinčič je udeležence razprave spomnil, da je učno-vzgojni proces dejavnost posebnega družbenega pomena, tako je vsaj zapisano v ustavi. Praksa pa je zelo oddaljena od te opredelitve, saj je delo učiteljev razvrednoteno, obremenjeno z mezdno miselnostjo, sindikat pa je nemočen, da bi ta razmerja bistveno spreminjal. Zato se med učitelji širi politična ravnodušnost, zato pa trpi vzgojna vloga njegovega dela. Se posebej težko je učiteljem, ki poučujejo samoupravljanje s temelji marksizma. Ti naj bi učencem prepričljivo govorili o bratstvu in enotnosti, razrednem boju, osvobajanju delavskega razreda. Gmotni in družbeni položaj učitelja pa poraja dvome v sedanji samoupravni socializem.

Sindikat bo zato moral spremeniti dosedanje delo in meto-

de političnega odločanja, ki so pogosto obremenjene s prvina centralizacije, etatizacije in birokratizacije. Izhodišče in cilj sindikalnega delovanja mora postati človek in njegovo delo, kar pomeni, da je treba učiteljem bolje ovrednotiti delo in jim priznati družbeno vlogo in pomen, ki ga zaslužijo.

Jelka Rahne, Ljubljana Bežigrad
POTREBUJEMO ZDRAVO MLADO GENERACIJO

Perspektiva dolgoročnega razvoja naše družbe je tema, ki se je lotila Jelka Kahne. Njeno izhodišče je bilo, da je gospodarska kriza zajela vse ravni izobraževanja, da področje vzgoje in izobraževanja nima ustreznega statusa v združenem delu in da bo razvoj tega področja pomembno vplival na razvoj in napredek družbe v celoti.

Analize materialnih možnosti za vzgojno-izobraževalno delo opozarjajo, da s sedanjimi razmerami na šolah nikakor ne moremo biti zadovoljni. Preventivno zdravstveno varstvo otrok je preslabo razvejano, hkrati pa se pojavlja pri mlajših otrocih vse več okvar (slaba drža telesa, okvare hrbtenice, stopal, vida, sluha, govora in tako naprej). V marsikaterem starem poslopju razmere ne ustrezajo sanitarnohigienskim predpisom, denarja za to pa zmanjkuje tudi v novih. Po podatkih Jelke Kahne številne vzgojno-varstvene ustanove nimajo telovadnice in drugih nujno potrebnih športnih površin.

Zavoljo pomanjkanja gibanja in ukvarjanja s športom vse manj otrok kosi v šolah, nekateri pa se skušajo odpovedati tudi malici. V mestnih okoljih pa se povečuje tudi število vedenjskih motenj otrok (agresivnost, besedno in fizično nasilje, drobne kraje in podobno).

Alfonz Gramc, Maribor

OBLJUBLJAMO ENOTNOST S FIGAMI POD MIZO

Alfonz Gramc iz Maribora je pokazal, kako rastejo družbene obremenitve v dohodku avtobusnih tozdov. Leta 1983 so bile približno 10-odstotne, leta 1984 10,5, lani pa so skočile na 15 odstotkov. Tudi prispevki iz bruto osebnih dohodkov so lani v primerjavi s predlanskim letom spet poskočile, zato se je Gramc zavzel za celovito obravnavanje vseh skupnih in splošnih potreb.

Nato je spomnil, da so v avtobusnih podjetjih dokaj pogosti izsiljeni dnevi in nočni sestanki, na katerih delavci postavljajo vprašanje o vrednotenju svojega dela. Ti sestanki se običajno končajo tako, da so skoraj v

celoti sprejete zahteve nosilec neformalne aktivnosti, vodilnim delavcem pa rečejo, da so slabi in razrešeni.

Alfonz Gramc je menil, da je eden od vzrokov neusklajeno

vrednotenje dela, in spomnil, da je dal Certus že leta 1982 pobudo za opredelitev enakih meril za nagrajevanja za vse voznike, pri čemer naj bi uskladjali tudi posebne razmere (čakanje, na-

KRMEŽLJAVA EKONOMSKA LOGIKA

Kongresna razprava o razvoju proizvodnih sil, ki naj bi sindikatom zjasnila pogled na doslej neodkrita pota učinkovitejšega gospodarjenja z družbenim kapitalom, se je žal trmasto vrtela okoli načelnih opredelitev do najbolj žgočih gospodarskih vprašanj, ki so jih sindikalni delavci nekajkrat prežvečili v medkongresnem obdobju. Razpravljalci so se predvsem prepričevali, da je gospodarstvo preobremenjeno, da je potrebno spreminiti razmerja v primarni delitvi dohodka, da nas lahko reši le delovanje ekonomskih zakonitosti in da v razmerah visoke inflacije ni pravih možnosti za gospodarsko stabilizacijo. Strinjali so se, da bi bilo potrebno občutno povečati družbeno produktivnost dela, če hočemo živeti bolje kot doslej, sindikat pa naj bi delavce spodbudil k doseganju tega stabilizacijskega cilja, ki se nam kar naprej izmika iz rok. To pa naj bi se mu posrečilo predvsem tako, da se bo dejavnosti vključeval v drugačno delitev novoustanovljene vrednosti, ki si jo v preveliki meri prisvaja država in paradržavne institucije, pa tudi tisto, kar ostane gospodarskim subjektom, se bolj ali manj krivično razdeli med bolj ali manj ustvarjalne delavce.

Razpravljali so v razpravi bolj po občutku kot načrtno poskušali razčleniti poglobljene vzroke za gospodarsko krizo, v kateri smo se znašli, vendar dalj od megle nega naštevavanja znanih razvojnih grehov niso prišli. Večina površnih razmišljanj o sedanjem razvojnem trenutku se je izoblikovala v znano oceno, da je gospodarstvo v razmerah pretiranega administriranja in prelivanja ustvarjene akumulacije nemočno, v takih okoliščinah pa menda tudi sindikat ne more storiti kaj korenitega. Splošno družbeno ozračje je pač takšno, da marsikje vlada samozadovoljstvo, izgubari pa še vedno računajo (in dobivajo) na širšo družbeno pomoč, lažno solidarnost in prevlado politike nad ekonomijo. Tako še vedno velja, da lahko preživi in vegetira skorajda sleherni delovni kolektiv in posameznik, saj so postala ekonomska povprečja alfa in omega vsega reprodukcijskega procesa, politika uranilovke pa ustvarjalnost delavcev uspešno duši in potiska iz združenega dela v zasebni sektor.

Kdor je pričakoval, da bodo delegati obširneje govorili o bolj ali manj uspešnih podjetjih, panogah ali združenjih, se je seveda zmotil. Slovenska gospodarska specifičnost se je namreč utapljala v splošni razpravi o t.i. sistemskih vprašanjih, zveznih zakonih, medrepubliškem združevanju dela in sredstev. Iz razprav praktično ni mogoče razbrati, katere slovenske obrate naj bi zaprli in katere ne, kam naj bi vlagali skromno akumulacijo, kdo naj bi imel prednost pri nadaljnjem razvoju, kakšni bodo obrisi delegatskih stališč sindikata o tekoči ekonomski politiki. Vprašanje materialne in socialne varnosti delavcev tako še naprej ostaja nerešeno, razredna pozicija sindikalnih organizacij pa se bo po vsej verjetnosti umetno gradila in propagirala predvsem s kampanjskim in forumskim delom, ki nima s praktičnim življenjem veliko skupnega.

Emil Lah

1. KOMISIJA

»NALOGE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE V NADALJNJEM RAZVOJU DRUŽBENO EKONOMSKIH ODNOSOV IN POLITIČNEGA SISTEMA SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA«

domestilo za večje stroške s prehrano, prevozi na delo, pobiranjem voznine... Formalno so te zadeve uredili z branznim sporazumom, v resnici pa ozdi ribarijo tako, kot jim najbolj ustreza. Vsi so za poenotenje, pod mizo pa držijo fige.

Živko Rus, Ljubljana
Bežigrad

BREZGLAVI UKREPI

Slabi administrativni ukrepi – ki pogosto priletijo z naših vrhov – lahko čez noč izničijo trud delavcev v doslej uspešni organizaciji združenega dela in jo postavijo v popolnoma nov položaj. Zato uspešnost ozda največkrat sploh ni odvisna zgolj od delavcev, od njihove pridnosti, inovativnosti, izvoza, večje storilnosti itd., saj mnogokrat ne odločajo samostojno o pridobivanju dohodka. Zato je uspešnost ozda vse prebogosto odvisna od cenovnih razmerij, monopola itd.

Pa še to. Delavcem že nekaj let pada standard. Plače so v zadnjih šestih letih realno padle za 30 odstotkov. Ne moremo pričakovati, da bodo ljudje več in bolje delali, ker jih bo k temu pozival sindikat. Bodo, če bodo pridni in ustvarjalni bolje nagajevani od lenuhov. To še posebno velja za vodilne in vodstvene delavce.

Stane Oman, Tržič

Z OBRESTM
OBIRAMO DELAVCA
DO KOSTI

Referat le bežno označuje življenjske razmere tekstilnega delavca. Naš delavec je namreč večkrat prisiljen seči po posojilu, takrat pa ga s tako imenovanimi realnimi obrestmi odremo do kosti. Takrat, ko ima delavec po naključju ali namensko nekaj tisočakov v banki, ko se na primer pripravlja na dopust, na novo šolsko leto, na ožimnico, še takrat ga kljub slabemu gmothenemu položaju ogoljufamo, okrademo s 7,5-odstotno obrestno mero. In kdo je dal banki to pravico, tako moč? Samoupravni socialistični sistem, ki je doslej najbolj human, ali država s svojimi etatističnimi težnjami in prevelikimi potrebami.

Metod Škrjanc

UVELJAVLJA SE
URAVNILOVKA

Zaradi zmanjševanja realne vrednosti osebnih dohodkov se je v organizacijah združenega dela s slabšo poslovno uspešnostjo in v organizacijah združenega dela, ki so objektivno v slabšem gospodarskem položaju, začela pojavljati uravnilovka. Hitrejša je rast zajamčenih osebnih dohodkov in OD za

enoto enostavnega dela ob rasti dohodka, ki je objektivno merilo za rast osebnih in skupne porabe. Ocenjujem, da so te težnje nevarne za uveljavljanje stimulativnega nagajevanja. Pojavljati so se začeli tudi pritiski za ohranjanje ali celo povečevanja razmerij, brez podlage v dohodkovni in poslovni uspešnosti. Uveljavljanje teh teženj zaznamo ravno ob uveljavljanju sporazumov in usklajevanju samoupravnih splošnih aktov v organizacijah združenega dela.

Franci Ulaga, Celje

PREVEČ IZGUBARJEV

Franci Ulaga je razpravljal o vlogi sindikata pri prepečevanju sporov delavcev in reševanju konfliktnih razmer v združenem delu. V razpravi je posebej poudaril, da se tako v gospodarskih kot negospodarskih organizacijah pojavljajo težave, saj v nekaterih okoljih komaj ostaja kaj denarja za enostavno reprodukcijo, kaj šele za razširjeno in nadaljnji razvoj. Veliko organizacij združenega dela pa ima znatno boljše možnosti za ustvarjanje. Kar preveč ozdov ima izgubo in vse več je takih, ki poslujejo na robu donosnosti.

Zaradi takšnih družbenih razmer se v nekaterih okoljih pojavljajo najrazličnejše protisamoupravne oblike delovanja, kot so: birokratizem, tehnokratizem, anarhija, pojavi nacionalizma in podobno. To je pogostejše tam, kjer slabo delujejo subjektivne sile.

V nadaljevanju je Franci Ulaga nanaizal predloge za urejanje razmer v okoljih, kjer prihaja do takšnih pojavov kot tudi za dopolnitev kongresnih sklepov.

Zdravko Krvin, član
predsedstva ZSJ,

NE SMEMO POSTATI
PRIVESEK EVROPSKE
EKONOMIJE

Zveza sindikatov v povojnem obdobju ni bila še nikoli toliko izpostavljena težkim ekonomskim, socialnim in tudi političnim težavam, kot je danes. Članstvo sindikata ni nikoli doslej bilo bolj kritično do svoje organizacije kot dandanes. Prav tako ni nikoli več pričakovalo od nje, zavzetosti in odločnosti. Pritiski delavcev na svojo organizacijo temeljijo na zahtevah po doslednem socialističnem samoupravljanju.

Integracija, združevanje dela in sredstev, izhajajoč iz interesov temeljnih in delovnih organizacij združenega dela, pomeni preseganje zaprtosti, obvladovanje obrtniške in mojstrske miselnosti, da je vsak zase sam sebi dovolj. Sebičnost, ki vodi v napačno ali nezadostno uporabo družbenih sredstev iz dohodka, pelje v zaostajanje, v to, da lahko postanemo privešek evropske ekonomije. Tisto, kar

je zelo pomembno, čemur velikokrat pravimo slovenska pridnost, naj bo moralna opora in istočasno tudi spodbuda, ki bo vplivala tudi na druge. Tudi od drugega je treba zahtevati, preprečevati pojmovanje, da je socializem široko polje za lažno solidarnost, nedelo in neodgovornost.

Drugo vprašanje, ki zasluži vso pozornost, se nanaša na tehnološko in znanstveno revolucijo, ki ji naša družba mora na široko odpreti vrata. Rekel bi, da smo pri vsem tem že v veliki zamudi in da smo velikokrat svoje moči in znanje porabliali tam, kjer so bili uspehi slabši ali jih sploh ni bilo. Mislim, da bi bilo zelo nujno, v besedilu resolucije bolj jasno opozoriti, da se ob novih tehnoloških rešitvah kot družba z vso odgovornostjo pripravimo tudi na vse tiste spremljajoče in izredno občutljive pojave, ki že spremljajo nove tehnološke procese. Gre za zelo številne socialne, humane, vzgojne, izobraževalne, zaposlitvene, medicinske, sociološke, psihološke in druge dejavnike, ki se kot zakonitost pojavljajo ob tem.

Franci Černe,
Ljubljana Šiška

PREVEČ DELEGACIJ

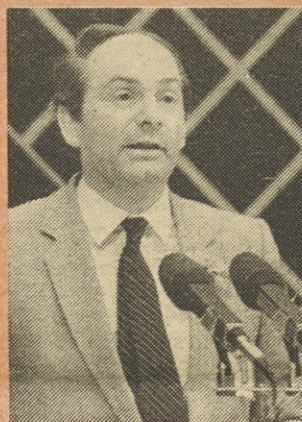
Dokaj pogosta je tudi ugotovitev, da je za vrsto navedenih vzrokov kriva razdrobljenost delegatskega sistema. Zaradi demokratičnosti smo se odločili za tako delovanje delegatskega sistema, ki ni učinkovito. Ne daga se redko, da delegacije ne vedo, kam spadajo, s kom se združujejo, ali da nosilci konference ne vedo, katere delegacije se združujejo v njihovo konferenco. Pa ne, da o tem niso bili obveščeni, pač pa zavoljo obilice delegacij ne vedo več oziroma nimajo želje vedeti, kam spadajo, saj imajo z delegacijami že doma obilo dela, da jih identificirajo.

V 1. komisiji so razpravljali še: Jože Zdravec, Franc Berginc, Katica Kašman, Karolina Pavlič, Jadran Primožič, Ljubo Šibec, Zlatko Erlih, Kristjan Zadel, Vlado Merc, Jože Hajnrih, Zlatko Hohnjec, Milivoj Lončar, Metka Vodovnik, Marija Sepe, Marjana Vrečar, Matej Bezeljak, Božo Pilej, Metka Pučko, Jože Kobolt, Miro Primorac, Milona Jakopin, Dušan Čater, Nadja Jenko, Rajko Čizek, Zvezda Rudl, Janez Potrč, Bojan Novak, Mili Černe, Rajko Mlakar, Alojz Kušar, Slavko Pušnik, Kristina Kogolt, Alenka Raštel-Medvešek, Marija Petras, Dragica Kukulj-Olišak, Pavla Oberč, Dušan Bavdek, Irena Rebernik, Jure Srenko, Elizabeta Horvat, Darinka Crtnik, Rudi Moge, Franc Miklavc, Albin Cocej, Jože Korošec, Miran Sekovčič, Zlatko Frelih, Ivan Tavčar, Slavica Strniša, Ana Perovšek, Janez Krevs, Janez Potrč, Marjana Vrečar, Smail Galic, Anton Jereb, Alojz Hudar, Metka Fučko, Roman Teržan, Sonja Jerman, Janez Slabe in Mirko Primorac.

Iz poročila o delu 1. komisije

Janko Goleš

NEUSTREZNI UKREPI
GOSPODARSKE
POLITIKE SO ZAVORA
SAMOUPRAVLJANJA

Zveza sindikatov Slovenije mora kot eden izmed nosilcev razvoja samoupravne socialistične družbe postati organizacija dejanj za boljše življenje in delo vsakogar ter družbe kot celote. Zaradi tega morajo organizacije in organi Zveze sindikatov poleg predlaganja in spodbujanja ter spremljanja in ocenjevanja pojavov predvsem prispevati svoj delež k spreminjanju razmer, tako z odločnimi zahtevami, naslovljenimi na pristojne samoupravne in druge družbene subjekte, kot s svojim delom, in sicer na temelju resničnih hotenj in potreb ter odločnih zahtev in volje delavskega razreda. Težišče dela mora biti v osnovni organizaciji Zveze sindikatov in v njej, v sindikalni skupini. Le če bodo osnovne organizacije razpravljale o ključnih vprašanjih življenja in dela delavcev, o družbeni reprodukciji in tudi o težavah delavcev ter jih razreševala, bo Zveza sindikatov postala resnično močna organizacija delavskega razreda, ki se tudi brezkompromisno bori za njegove dolgoročne interese.

Delegati so opozorili na številne posledice administrativnih ukrepov gospodarske politike, ki vplivajo na nedosledno uresničevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, zlasti na neupoštevanje ekonomskih zakonitosti na enotnem jugoslovanskem trgu. Pri tem je razprava potrdila zahtevo po enakopravnih pogojih gospodarjenja vseh dejavnosti. Doseganje planskih ciljev v organizacijah združenega dela mora biti odsev usklajenih temeljnih ciljev naše družbe. Pri tem so delegati zahtevali odgovornost predlagateljev odločitev pri načrtovanju ter sprotno spremljanje in primerjanje doseženega pri gospodarjenju.

Delitve po delu in rezultatih dela nismo uveljavili kot osnovnega motivacijskega dejavnika učinkovitejšega gospodarjenja z družbenimi sredstvi ter upravljanja le-teh. Premajhna mobilizacijska pripravljenost za spreminjanje miselnosti in razmer na tem področju ter številni vplivi gospodarskih razmer ohranjajo povprečnost in uravnilovko, ki zavira hitrejši razvoj ustvarjalnosti in boljšega dela. Razprava je opozorila na premalo zavezujoče usmeritve na področju delitve v kongresni resoluciji. Pri tem ne gre le za opredelitve v kongresni resoluciji, temveč tudi za družbeni dogovor o skupnih osnovah in merilih za samoupravno urejanje odnosov pri pridobivanju in razporejanju dohodka v SR Sloveniji, ki ureja deli-

tev po delu in rezultatih dela. Zavračajo vse težnje po izenačevanju osebnih dohodkov mimo dela in rezultatov dela in zahtevajo stimulativne načine povečevanja osebnih dohodkov na temelju racionalnejšega gospodarjenja z družbenimi sredstvi. Razprava je potrdila potrebo po dograjevanju in uveljavljanju samoupravnih sporazumov dejavnosti in splošnih samoupravnih listin v organizacijah združenega dela. Pri tem je potrebno uskladiti usmeritve dejavnosti in uveljaviti enoto enostavnega dela.

Mnoge ugotovitve so se nanašale na vzroke za prepočasno uveljavljanje dohodkovnih odnosov oziroma za neustrezno združevanje dela in sredstev na dohodkovnih osnovah. Pri tem so opozorili, da so neustrezni ukrepi gospodarske politike še vedno eno ključnih vprašanj oziroma zaviralcev učinkovitejšega sporazumevanja in dogovarjanja proizvodno, dohodkovno in poslovnih povezanih organizacij združenega dela.

Izhajajoč iz dosedanjih opredelitev in dejavnosti ZSS in ZSJ pri oblikovanju nove devizne zakonodaje ter opredelitev gospodarske in razvojne politike, s katero smo konvertibilnemu izvozu namenili prednost, so delegati na 11. kongresu ZSS zelo kritično opozorili na motnje in težave (ter posledice le-teh) pri uveljavljanju temeljnih usmeritev pri gospodarskih stikih s tujino, zaradi česar so ogroženi cilji, določeni z letošnjo gospodarsko in razvojno politiko, ter resno ogrožene poslovne vezi na tujih trgih, zaradi neustreznega vrednotenja konvertibilnega izvoza se zmanjšuje dohodek izvoznikov, delavci v ozdih so negotovi zavoljo motene proizvodnje, motenega rednega dela, zaradi neredne preskrbe z reproduktivskimi materiali in nadomestnimi deli iz tujine, ozdi povečujejo obseg dela zunaj rednega delovnega časa, delajo ob sobotah, nedeljah, praznikih, uvajajo počno delo, povečuje se administrativno ravnanje na vseh ravneh zunanjetrgovinske dejavnosti. Vse to vpliva na negotov družbenoekonomski položaj delavcev v organizacijah združenega dela, ki izvažajo na konvertibilno tržišče, ogroža njihovo socialno in materialno varnost. Vsa navedena dejstva ne podpirajo uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije. Zato 11. kongres ZSS predlaga svetu Zveze sindikatov Jugoslavije, da zahteva od pristojnih takojšnje in učinkovite ukrepanje.

2. KOMISIJA

»USMERITVE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE PRI UVELJAVLJANJU USTVARJALNOSTI DELAVCEV, RAZVOJU PROIZVAJALNIH SIL IN NJIHOVEGA UČINKOVITEGA IZKORIŠČANJA ZA BOLJ KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE IN DELO«

Lenka Perko, Ljubljana Center

ZNANJE OSVAJA SVET

Če želimo z našimi izdelki prodreti na tržišče razvitih držav, se moramo držati njihovih standardov in patentov, kar pomeni, da za to ni treba na novo raziskovati in sprejemati lastnih norm oziroma predpisov, temveč uporabiti, kar je v svetu že preizkušeno in potrjeno. Pač pa bi morali od tod naprej delati: dopolnjevali in izboljševati licenco in razvijati tudi lastne.

Kaj pa počnemo pri nas? Namesto da bi sodelovali se povezali in skupno razvijali znanost, skoraj vsaka tozid ljubosumno čuva svoje raziskave le zase. Zato ni čudno, da še tistih nekaj raziskovalcev, ki jih imamo, pogosto raziskujejo iste stvari, ker delajo nepovezano, vsak na svojem vrtičku.

Alojz Hanžekovič, Mozirje

KAJ PA KONČNI IZDELKI

Če hočemo v korak z Zahodom, moramo v prvi vrsti povsod uvesti najsodobnejšo tehnologijo in končno začeti prihajati na trg s sodobnimi in končnimi izdelki, ne pa da prodajamo slabo oblikovane polizdelke. Zato pa je potrebno imeti dobre strokovnjake in seveda dobro povezavo z vsemi podobnimi panogami. Zdaj je namreč tako, da namesto da bi na domačem in tujem trgu sodelovali, drug drugemu skačemo v posle. Sploh pa bi se morali v lesni industriji v Sloveniji dogovoriti, kaj hočemo in kaj pričakujemo od nje.

Ivan Bindas, Celje

DRUŽBI LAHKO VRNEMO UGLED

Neurejeni tržni odnosi, administrativno urejanje, slaba politika cen, neselektivna davčna politika, posledica pa je vse manjša reprodukcijska in akumulativna sposobnost gospodarstva. Osebnih dohodkov kopnijo, ničesar več ni, kar bi izboljšalo delovne in življenjske razmere. Vse več je invalidskih in predčasnih upokojitev...

Ob vse večji ubožnosti enega sloja drugi vse bolj bogate. Pogosto neupravičeno! V Železarni Štore dosegamo res lepe uspehe, skrbimo za zdrava delovna mesta. Tudi skrb za manj onesnaženo okolje v Celju že daje sadove. Žal pa večina delovnih organizacij za to nima poslušanja – no, saj Jugoslavija sploh ni podpisala mednarodne konvencije o varstvu okolja.

Ta in druge slabosti izvirajo iz slabe kadrovske politike. So tovariši, ki naravnost ovirajo mlade strokovnjake pri ustvarjalnem delu. To so tisti, ki sami niso izobraženi, pa oni, ki so zreli za pokoj, a se ga otepajo, to je razbohotena družbena režija. Zahtevamo kadrovske politiko, ki bo zmanjšala nezaposlenost, ki bo odprla rata izobraženih, ki bo dala večjo produktivnost ob bolj človeških delovnih razmerah... Povezani v sindikate, smo dovolj močni, da obračunamo s slabostmi in vrnemo ugled naši družbi.

Damijan Segulin, Sežana

KAJ JE VZROK

Veliko razpravljamo o tem, da je naša produktivnost preslaba, da delamo v povprečju le od 3,5 do 5 ur na dan, da naše delo ni dovolj akumulativno... Toda ali je vse to res? Smo res takšni lenuhi? Po pogovoru z našimi zdomci vedno znova ugotavljamo, da smo v tujini uspešni z manj truda kot doma!

Kaj je vzrok za naš neuspeh doma? Med drugim so krivi naši slabi sistemski predpisi, ki zahtevajo nove in nove papirje. In ne le to. Marsikdaj se že pri investiranju slabo odločimo, na primer za tovarno, ki iz tega ali onega vzroka nima nobene prihodnosti. Potem so tu še znane tegobe: slaba organizacija dela, uravnilovka, slabo izobraževanje in zelo zastarela tehnologija. Na tujem so uvedli računalnike, da bi jim pomagali pri proizvodnji. Mi pa jih uvajamo za obračunavanje osebnih dohodkov. Kaj, če zaradi tega, ker tako zamenjamo proizvodnjo, nekoč ne bomo mogli za plače ničesar obračunati?

Anton Lebar, Škofja Loka

ENI DELAJO, DRUGI HODIJO LE V SLUŽBO

Sprašujemo, zakaj ustvarjalno delo oziroma nekateri inovacijski dosežki niso ovrednoteni? Ne vem, da bi kdaj v naši družbi inovatorju oziroma nadpovprečno ustvarjalnemu delavcu zato izplačali višji osebni dohodek, premijali ali posebno nagrado. Pravzaprav bi morali samo uveljaviti nagajevanje po delu, o katerem že leta govorimo, v praksi pa...

V praksi pa tiste, ki lanarijo ali slabo delajo, še ne plačujemo slabše od tistih, ki prizadevno delajo. Menim, da socialno načelo ali uravnilovka pri nagajevanju zavirata ustvarjalnost na delovnem mestu. Prav zato mnoge bistre glave, ki jim ni

KDO BO USTAVIL BEG MOŽGANOV

Tudi mi se iz dneva v dan bolj zavedamo, da ima država, ki zna izrabiti svoje talente, v rokah največji strateški kapital, največje bogastvo. Vemo tudi, da so nerazvite države – mednje spadamo v zadnjem času tudi mi – dali razvitim na stotisoče najboljših strokovnjakov. In posledica tega bega možganov? Sami postajamo (skupaj z drugim nerazvitimi državami) zato oropani lastnega znanja in prav zato še bolj odvisni od razvitih, še bolj nerazviti!

Poglejmo nekaj podatkov.

Iz popisa prebivalstva leta 1981 je razvidno, da je na tujem tedaj delalo 157.000 jugoslovanskih izvedencev s srednjo, višjo ali visoko izobrazbo. Leta 1971 jih je bilo manj: »samo« 150.000 – od teh pa jih je imelo kar 30.000 visoko izobrazbo. Znano je, da je Jugoslavija vsa povojna leta dajala razvitejšim (v primerjavi z Grčijo, Turčijo, in na primer Italijo) mnogo bolj strokovno delovno silo.

V Jugoslaviji pa je največ »svojih možganov« izvozila prav Slovenija. Od leta 1969 do 1973 se je v države Zahodne Evrope izselilo okoli 1400 slovenskih različnih strokovnjakov. Med njimi je bilo kar 70 doktorjev znanosti! Ta beg možganov pa z leti ni usahnil. Nasprotno! Po popisu prebivalstva leta 1981 ugotovimo, da dela na tujem že 3200 slovenskih strokovnjakov. Novejših podatkov ni. Se jih pač ne dobi? Mar ni to, da ne vemo, kje so naši možgani, že dovolj trden razlog za to, da lahko zapišemo, da nam je vseeno, kje so, kaj delajo in če se sploh nameravajo vrniti..., namesto da bi z njimi vsaj sodelovali!

Vrnimo se k »izvirnemu grehu«, torej k vzrokom za odhajanje naših strokovnjakov na tuje. Na prvem mestu so nizki osebni dohodki. Na tujem (na primer v ZR Nemčiji ali ZDA) dobijo za znanstveno delo vsaj petnajstkrat več! Na drugem mestu so boljše možnosti za delo. Pri nas se ne morejo specializirati, saj morajo pogosto prijeti prav za vsako delo, ker je izvedencev v vseh okoljih premalo. Kot tretji razlog so tisti, ki so šli na tuje, navedli, da so na tujem cenjeni, da imajo občutek, da jih tam zares potrebujejo. Poleg tega dobijo za svoje delo vse, kar potrebujejo. Za nameček na Zahodu o znanosti ne odloča administracija; denarja zanjo ne primanjkuje; na simpozije – predvsem v tujino – ne hodijo direktorji namesto znanstvenikov, ni težav z literaturo; dovolj je povezav z znanostjo na tujem...

Kako odpraviti beg možganov? Odpraviti bi morali zgoraj omenjene vzroke in dati našim strokovnjakom mesto, ki jim v družbi pripada. To bo sicer izredno težak rez, naperjen proti dolgo skrbno prikrivanim privilegijem nekaterih. Gre predvsem za to, da na vodstvena in vodilna delovna mesta ne bi smeli zaposlovati ljudi po zvezah ali zgolj po moralnopolitičnih vrlinah, pač pa samo po znanju in sposobnostih. Od vodilnih, od njihovih razumevanj znanja je namreč pogosto odvisen razvoj delovne organizacije. Vemo pa, da se neizobraženi direktorji iz strahu čisto obdajajo s še bolj nesposobnimi, sposobne pa šikanirajo in jih še kako drugače ovirajo.

Država, ki zna izrabiti svoje talente, ima v rokah največje bogastvo. Le kdaj ga bomo znali ceniti in izrabljati tudi mi?

Neva Železnik

Poudarki iz uvodne besede
Branka Smoleta

POT IŠČIMO V ZNANJU IN Z ZNANJEM

mi... Vendar ne želimo le posameznih primerov, želimo, da postane to splošno gibanje, želimo inovativno delo v inovativni družbi.

Menim, da bo imela Zveza sindikatov kot najbolj množična organizacija delavcev prav zato v prihodnjem obdobju veliko dela. Predvsem bo morala na vseh ravneh doseči, da bosta znanje in ustvarjalnost cenjena. Dandanes namreč nista in tudi v tem tiči delček razlogov za krizo, v kateri smo. Pri tem ne gre preizreti zagat in stisk našega izobraževanja, naravnost mizerno nagajevanje inovatorjev, na katastrofalni odnos do naše narave, na hudo izčrpanje zaposlenih... Premalo mislimo in delamo z glavo. Slabo organiziramo delo, prepletene predpise imamo, preveč smo zbirokratizirani... Vse ni ti našega življenja bo to-rej treba preprihati z ustvarjalnim in inovacijskim vetrom!

In končno bi se morali bolj zavedati, da so vse razvitejše države že pošteno zakoračile v novo računalniško dobo, in to z dolgi in hitrimi koraki. Nobenega razloga ni, da ne bi to poskusili tudi mi! Vendar ne z ihto in nepremišljeno – kot danes pogosto počnemo –, pač pa načrtno, prodorno, premišljeno in predvsem z glavo!

Predkongresna razprava je pokazala, da je bila odločitev, da na kongresu razpravljamo o ustvarjalnosti, o možnostih za boljše delovne uspehe in boljše življenje in delo, povsem upravičena. Iz dneva v dan se namreč bolj zavedamo, da moramo strniti svoje sile, se bolj opreti na lastne moči, predvsem na ustvarjalnost in znanje vseh zaposlenih. Poti iz težav ne moremo vedno iskati v slabih osebnih dohodkih, v težkem fizičnem delu, v zategovanju pasu, pa tudi ne v nevarnem delu ali v nevarnem delu ali v nezanimanju skrbi za okolje. Pot iščimo predvsem v znanju in z njim!

Seveda nočem reči, da inovativna dejavnost ponekod ne narašča. Nasprotno! Krepi se, prav tako tehnične izboljšave, patenti... Čedalje več organizacij združenega dela razvija lastno raziskovalno dejavnost, povezuje se z izobraževalnimi in znanstvenimi ustanova-

KONGRES

2. KOMISIJA

»USMERITVE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE PRI UVELJAVLJANJU USTVARJALNOSTI DELAVCEV, RAZVOJU PROIZVAJALNIH SIL IN NJIHOVEGA UČINKOVITEGA IZKORIŠČANJA ZA BOLJ KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE IN DELO«

vseeno, kaj in koliko v službi naredijo, raje gredo na tuje, kjer navadno uspejo. In potem mi – morda prav od njih, torej od domačih ljudi, ki delajo na tujem – odkupujemo licence.

In kaj lahko pri tem naredi sindikat? S papirnati sklepi in resolucijami prav gotovo ne veliko. Ker pa je sindikat številčno najmočnejši, bi lahko vplival na vse zaposlene (predvsem na vodstvo), da je treba inovacijsko delo spoštovati, ga spodbujati in tudi gmotno veliko višje kot sedaj tudi vrednotiti.

Zoran Tratnik, Celje

SINDIKAT SPODBUJA INOVATIVNOST

Med kongresoma smo v slovenskih sindikatih bistveno povečali število odborov za inovacijsko dejavnost, ki postaja vse pomembnejši člen v organiziranju in širjenju množične inovacijske dejavnosti. To velja predvsem za občinske in panožne sindikate, v osnovnih organizacijah in konferencah sindikata v delovnih organizacijah pa je delovanje še preskromno. Spodbujanje inovativnosti mora biti sestavni del nalog sindikata, obravnave zaključnih računov, ugotavljanja uspešnosti poslovanja in v zvezi s tem pridobivanja dohodka od inovacij, delitev osebnih dohodkov – s tem je povezano nagrajevanje inovatorjev, kadrovska politika itd.

Med inovatorji je več kot 20 odstotkov inženirjev in 40 odstotkov tehnikov, delavcev pa še premalo, zato se v naših odborih trudimo, da bi se njihovo število povečalo in da bi inovativna dejavnost postala zares množična.

Srečko Kolarič, Maribor–Rotovž

TRNOVA POT INOVATORJEV

Kdo je inovator? Večina misli, da je to nekdo, ki si je kaj izmislil, morda kdo pomislil še na kup denarja, ki naj bi ga inovator dobil. In tu je razmišljanja običajno konec. Pogosto se zatankne že pri komisijah, ki obravnavajo predloge inovatorjev. Prepočasne so in marsikateri predlog predolgo leži v predalih pa še strokovno niso dovolj usposobljene. Veliko dobrih predlogov ne prodre, ker se strokovne službe do njih vedejo mačehovsko. Ne zgodi se redko, da vodilnim in vodstvenim delavcem potrdijo vse predloge in zanje določijo velike nagrade, inovatorjem delavcem pa predloge zavrnejo ali slabše nagrade.

Sindikati bomo morali delavcem inovatorjem bolj pomagati, da bi bili njihovi predlogi uresničeni hitreje in brez večjih težav. Lastno znanje je najcenejše in običajno tudi najboljše; vsak delavec pa naj prispeva vsako leto vsaj en koristen predlog.

Anica Zorko, Ajdovščina
ČLOVEŠKA ZAVIST

V besedah in obeh, kako se izvleči iz čedalje večje zaostalosti in kako zagotavljati možnosti za večjo človekovo ustvarjalnost, je v nekaterih delovnih okoljih še vedno čuti precej zavisti do sodelavcev, ki nam z lastno ustvarjalnostjo izboljšujejo možnosti za delo in humanizirajo delovno okolje.

Naj se še malo pohvalim. Izvedenci iz naše delovne organizacije so iz domačih materialov sami izdelali stroj za izdelovanje večslojnega tekstilnega »sendviča«, ki uporablja ultra zvok v

tekstilni industriji. Opiranje na lastno znanje torej pri nas ni le fraza.

Danica Rader, Maribor–Tezno

ŠOLA IN USTVARJALNOST

Zavedamo se, da lahko le šole dajejo gospodarstvu in družbi ustvarjalne delavce in da je treba preprečiti socialno razlikovanje med učenci. Zato smo se v tezenski celodnevni osnovni šoli odločili za takšne oblike in metode dela, ki bodo učence spodbujale k večji ustvarjalnosti, samostojnosti, zavestnemu delu, kritičnosti in ustvarjalnosti. Šola prerašča v družbeno središče, večina učencev pa je vključena vsaj v dve interesni dejavnosti.

Bodočim nosilcem razvoja in napredka moramo zagotoviti enake možnosti za uspešno delo, zato moramo storiti vse, da bo »otrok naše največje bogastvo« in ne »naše največje breme«. Šola ni neproduktivno delo v breme gospodarstva, temveč enakopravni del združenega dela.

Marija Dobrijevič, Lendava

ZNANJE IN ŠE ENKRAT ZNANJE

Tehnološka revolucija je na pohodu in nanjo bi se morali pripraviti že včeraj. Kako naj namreč od delavcev, ki nimajo končane niti osnovne šole zahtevamo, da bi jutri delali z računalniki. Gre torej za to, da moramo mlade sodobno izobraževati, saj raste rod, ki bo najbolj aktiven v tretjem tisočletju. Kako mačehovsko se vedemo do izobraževanja, je pa že izpeta pesem. Toda ne pozabimo. Brez dobrih strokovnjakov tudi stroji nič ne morejo. Dobri strokovnjaki pa prihajajo iz šol.

Vilko Gluhak, Koper

DELAVCI SE ZAVEDAMO POMENA USTVARJALNOSTI

Delavci se zavedamo pomena ustvarjalnosti, novih tehnologij, varčevanja materiala in energije za večjo kakovost proizvodnje. Zavest o pomenu lastnega znanja je izredno visoka, rezultati pa še vedno premajhni. Z doslednim uresničevanjem usmeritev, ki jih bomo sprejeli na tem kongresu, bomo zagotovili, da se bodo razmere hitreje in učinkoviteje spreminjale.

Delež znanja v tržni vrednosti

izdelka se hitro večja, nikakor pa ne moremo uveljaviti metod, ki bi nas vodile k objektivnemu vrednotenju tega deleža. Izrabiti moramo vse možnosti in spodbuditi delavce za ustvarjalno delo in jih tudi primerno nagraditi.

Vanda Pečjak, Kranj
NESPodbudne PLAČE

Osební dohodek v naši družbi ima dve vlogi, socialno in motivacijsko. Predvsem slednja je zelo velika, saj delavce in delovne skupnosti spodbuja pri ustvarjanju dohodka.

Obe vlogi morata biti v pravem razmerju glede na čas, prostor in možnosti. Prav to razmerje pa je v zadnjih nekaj letih močno načeto. Odtod težnja po uravnilovki in veliki odpori proti spodbudnim sistemom delitve.

Zato skorajda ni razlik med manj in bolj uspešnimi delovnimi skupnostmi, manj in bolj pridnimi delavci, vodilnimi, ustvarjalnimi in neustvarjalnimi...

Pot do drugačnih razmerij delitve osebnih dohodkov ovirajo nenormalne gospodarske razmere, inflacija, kar spodbuja uravnilovko. Res pa je le-ta (kratkoročno gledano), včasih celo nujna za preživetje. Tretja ovira so nenehne spremembe pri delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Te spremembe zbujaajo pri delavcih negotovost in odpre. Ovire so tudi pravni postopki in miselnost, da novo vrednost ustvarja le fizično delo. Ne znamo ceniti strokovnega dela, inovativnosti, nenehnega izpopolnjevanja...

Rudi Zupanc, Ljubljana Vič–Rudnik

SESTAVO ZAPOSLENIH MORAMO IZBOLJŠATI

»Glede na trenutne gospodarske razmere v gradbeništvu ugotavljamo, da nas je za naloge, ki jih načrtujemo, kar nekoliko preveč. Do leta 1990 bomo morali število zaposlenih zmanjšati, do leta 2000 pa nas bo spet toliko kot danes. Zavedamo pa se, da je izobrazbena raven gradbenikov zelo nizka, zato si tudi prizadevamo, da bi jo dvignili. Zal pa nam to vedno ne uspeva, tudi zaradi pomanjkljivosti šolske reforme,« je dejal Rudi Zupanc. V razpravi je še poudaril, da brez organiziranega in stalnega izobraževanja zaposlenih ob delu ne bo vidnega napredka. Za izboljšanje ka-

ZNANOST NI ČAROBNA PALICA

Kongres slovenskih sindikatov je potrdil tezo, ki se sicer dokaj sramežljivo prebija skoz evforijo vsemogoče znanosti, da preseganje naših sedanjih in bodočih družbenoekonomskih težav ni v rokah inovatorjev, znanstvenikov in drugih strokovnjakov, ampak v takšnih družbenoekonomskih odnosih, ki bi spodbujali razvoj lastnega znanja ter hitrejši prenos domačih in tujih znanstveno-raziskovalnih dosežkov v združeno delo.

V zadnjem času je namreč v družbi moč zaznati prepričanje, da je znanost tista sila, ki bo odločilno potegnila naš družbenoekonomski voz iz blata. Takšno poenostavljanje ima lahko zelo hude posledice; ne le to, da bi bili zmotno prepričani, da je dovolj, če določimo dežurnega rešitelja, pa bomo izplavali iz težav (in da bomo čez nekaj let lahko določili dežurnega krivca za neizpolnjene upe), ampak lahko prizadevanje družbe za pospeševanje razvoja znanosti zvo-dení v parolarsko akcijo. Koliko koristi smo doslej imeli od podobnih političnih akcij, ki so sicer zelo uspele, smo pred časom v našem listu že pisali. Toda zdaj, ko smo končno prišli do mnogokrat doslej omejenega razpotja pri izbiri naše poti, bi bilo vztrajanje pri iskanju dežurnega rešitelja huda zabloda.

Znanost seveda lahko odločilno pomaga pri premagovanju naših gospodarskih in socialnih težav, toda nikakor ne sama. Brez prave družbene podpore bo slej ko prej ostala približno prav takšen pastorek, kakršen je bila v zadnjih desetletjih našega razvoja. Prava podpora družbe znanosti, torej znanstveno raziskovalnemu delu, množični inovativni dejavnosti, izobraževanju, prenosu znanstvenih dosežkov v prakso, ni v ugotavljanju, da nas bo znanost rešila iz težav.

Prava družbena pomoč so takšne gospodarske razmere, ki bodo združeno delo silile k združevanju sredstev in strokovnjakov (znanja) za tako imenovani preboj kritične meje (sredstev in znanja), ki bi omogočil večjo kakovost. Tega pa ni moči zagotoviti z verbalnimi podporami razvoju in uporabi znanosti, ampak samo z ukrepi sistemske narave, ki bi zagotovili domovinsko pravico ekonomskim tržnim zakonitostim in ki bi nagradili dobro in kaznovali slabo delo.

Razprava v drugi komisiji na kongresu slovenskih sindikatov je opozorila na nujno sozvočje moralne in materialne družbene podpore znanosti. Nikakor namreč ni mogoče od dejavnosti (pogojno rečeno dejavnosti), ki zadnja desetletja ni imela nikakršne družbene podpore (prej nasprotno) terjati, naj kar naenkrat in brez potrebnih gospodarskih možnosti sama razreši vse v dolgem obdobju kopičene slabosti in družbena ter gospodarska nasprotja. Predvsem to so imeli delegati v mislih, ko so poudarjali pomen razmaha inovativnosti, izobraževanja, razvoja lastnega znanstveno-raziskovalnega dela in prenosa tujega znanja v našo prakso.

Boris Rugelj

KONGRES

2. KOMISIJA

»USMERITVE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE PRI UVELJAVLJANJU USTVARJALNOSTI DELAVCEV, RAZVOJU PROIZVAJALNIH SIL IN NJIHOVEGA UČINKOVITEGA IZKORIŠČANJA ZA BOLJ KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE IN DELO«

drovske sestave bo treba izboljšati tudi vrednotenje delovnih nalog in osebne dohodke uskladiti z drugimi panogami.

Anica Repe, Ljubljana
Moste-Polje

PREVELIKE RAZLIKE MED OSEBNIMI DOHODKI

Anica Repe je razpravljala na podlagi stališča občinskega odbora sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja Moste-Polje, kjer so sklenili sporočiti kongresu, da delavci v tej veji družbene dejavnosti ne morejo več nositi vsega bremena zaradi zmanjševanja sredstev za skupno porabo, kajti njihovo delo je treba vrednotiti z enakimi merili kot delo delavcev v gospodarstvu. Delavci v vzgoji in izobraževanju menijo, da se zaradi njihovega slabega gmotnega položaja znižuje motivacija za delo.

Zaposlene v vzgoji, izobraževanju in znanosti motijo tudi prevelike razlike v osebnih dohodkih v različnih občinah, celo med tistimi delavci, ki so končali isto šolo in opravljajo enako delo. Dejstvo je, da si sicer delavci prizadevajo za uveljavljanje enakopravnega položaja, vendar sindikat pri tem še ni bil dovolj učinkovit.

Janko Blas, Sevnica

ŽIVETI ALI SE ZARADI MALOMARNOSTI ZADUŠITI

Stopimo danes v strugo spodnjega toka Save v Posavju, kjer smo se pred 30 leti še brezskrbno kopali. Človek se zgrozi – to je »glavni vod slovenske kanalizacije« in se tega naj bi z gradnjo savskih elektrarn zavezili, da bodo nastale stoječe smrdljive mlake za jezovi, da bo Posavje slovenska greznica. To je naša slovenska sramota, in posmeh naravi, ki, kot vemo, ne prenaša goljufij.

Nič boljši nismo tudi v naših zaprtih prostorih, tam, kjer delamo, sestankujemo, proslavljamo, celo obedujemo. Ko razčlenjujemo razmere na delovnih mestih, smo včasih zelo občutljivi do vlage, do prašnih delcev, do ropota, neprijetnega vonja, hkrati pa zelo širokogrudni in popustljivi do cigaretnega dima. Statistični podatki kažejo, da je škodljivost kajenja večja od najslabših delovnih mest, saj postane zaradi kajenja invalidnih največ ljudi.

Odnos do sočloveka, do naših otrok, do naše naravne zupaščine je tudi vprašanje kulture naroda.

Angela Novak, Murska
Sobota

ALI ŠOLSKA REFORMA USTREZA GOSPODARSTVU

Vzgojo in izobraževanje vse bolj potiskamo na rob, čeprav se zavedamo, da brez večjega znanja ne bomo premagali gospodarskih težav in da znanje pripomore k ustvarjanju nove vrednosti. Možnosti za delo pedagoških delavcev se slabšajo, zahteve pa povečujejo. Sindikat bi moral vztrajati do konca reforme usmerjenega izobraževanja ali pa jo spremeniti, če ne ustreza potrebam gospodarstva. Pri tem pa je potrebno ugotoviti tudi odgovornost za neresena vprašanja.

Precej negodovanja in kritike je doživel samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v osnovnih šolah. Njegova določila si je priključil vsak po svoje, v sindikatu pa ni bilo enotne akcije, ki bi to preprečila. Boljše gnotne možnosti za delo delavcev pa bodo vplivale na kakovost znanja, ki ga posredujemo mladim.

Ivan Kozlar, Murska Sobota

VEČJI DOHODEK VIŠJA ŽIVLJENJSKA RAVEN

Stalna naloga aktivistov v osnovnih organizacijah sindikata je spremljanje življenjske ravni delavcev, uspeh prizadevanj za izboljšanje pa je odvisen od uspešnosti poslovanja. V osnovnih organizacijah ozdov kovinsko-predelovalne industrije vidimo rešitve predvsem v tehnološko zahtevni proizvodnji, s katero bomo konkurenčni na domačem in tujem trgu. Od strokovnjakov zahtevamo, da zagotovijo tako poslovanje in take programe, ki bodo prinesli več dohodka, hkrati pa se zavzemamo za množično inovativno dejavnost.

Franček Drogenik, RO
sindikata delavcev v kulturi,
Ljubljana

NE ZANEMARIMO RAZVOJA DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

Sindikati so še posebej odgovorni mlademu rodu, ki vstopa v vrste sindikata, v prihodnosti pa bo nosilec in oblikovalec družbenopolitičnega in gospodarskega razvoja.

Osvoboditev dela in znanstve-

no-tehnološko revolucijo lahko izpelje z znanjem in inovativnostjo le vsestransko razvita kulturna osebnost.

Dr. Ivan Kristan, Univerza
Edvarda Kardelja, Ljubljana

VLOGA UNIVERZE V RAZVOJU DRUŽBE

Univerza lahko največ pripomore k iskanju poti iz krize oziroma iskanju tistih kakovostnih dejavnikov, na katere se opira razvoj naše družbe. Projekt dolgoročnega razvoja univerze, ki ga pripravljamo, naj bi odprl dileme tega razvoja in nanje poskušal dati tudi odgovore. Zagotoviti moramo sprotno vrednotenje in spremljanje dodiplomskega študija ter dograditi podiplomskega. Zavedamo se pomena dopolnjevanja že pridobljenega znanja, vendar moramo zanj zagotoviti ustrezen sistem financiranja.

Opozoriti velja, da se že več let nenehno zmanjšuje delež visokega šolstva v narodnem dohodku Slovenije, kar se kaže pri kadrih, opremi, literaturi, prostorih. Kakovostnega razvoja in napredka si ne moremo predstavljati brez povečanja tega deleža, to pa moramo opredeliti tudi v resoluciji 11. kongresa. Poudariti moramo tudi pomen tesnejšega povezovanja univerze z združenim delom.

Marjana Vrečar,
Slovenj Gradec

PRIMORANI SMO ZMANJŠEVATI IZVOZ

Sedanje razmere narekujejo temeljito spremembo organiziranosti, ki bo omogočala prilagajanje tehnično-tehnološkemu napredku, posodabljanje opreme, bistveno izboljšanje kakovosti izdelkov in večji izvoz. Doseči moramo temeljit zasuk k intenzivnemu, stabilnemu in dinamičnemu razvoju, na osnovi kvalitativnih dejavnikov poslovanja, ki jih predvideva dolgoročni program gospodarske stabilizacije. To pa pomeni povečanje produktivnosti dela, ekonomičnosti poslovanja in akumulativnosti.

Ostali razpravljalci iz 2. komisije: Mihael Toman, Alojz Hudarin, Ladislav Kaluža, Asta Sila, Jože Pfajfer, Stjepan Puljak, Tone Ferenc, Anton Špelko, Nena Volk, Ivan Japelj, Andrej Kastelic, Vesna Marković, Jože Stravs, Marko Tomažević, Živko Vuković, Stefan Meršak, Stefan Jazbec, Franjo Miklavc in Boris Lipurič. Marjana Vrečar, Angel Keber, Ivan Ušaj, Miha Kavnik, Miran Naglič, Pavla Peranovič, Ante Stipanovič in Jože Mali.

Iz poročila o delu 2. komisije

Jože Sintič

INOVACIJSKO DELO V INOVACIJSKI DRUŽBI

Temeljno sporočilo naše komisije lahko strnemo v misel, da si uresničevanja stabilizacijskega programa in nadaljnega razvoja naše družbe ni mogoče zamisliti brez razvijanja in uporabe znanosti ter tehnike kot temeljne proizvodilne sile in kakovostnega dejavnika razvoja, brez zagotavljanja višje izobrazbe vsem, splošne, kulturne in delovne zavesti, torej vsega, kar povečuje človekovo ustvarjalnost in jo bogati. Naša temeljna usmeritev je inovacijsko delo v inovacijski družbi, zato mora delo izhajati iz človeka in mora biti naravnano k njemu. Doseči moramo, da bodo vsa naša prizadevanja nenehno veljala večji uveljavitvi delovnih ljudi, celotnim delovnim ustvarjalnim, kulturnim in življenjskim razmeram.

Razprava je bila izjemno bogata, tako po številu razpravljalcev kot po vsebini razprav. Poudarke iz razprave je mogoče strniti v naslednje misli.

Pri prestrukturiranju proizvodnje, gospodarstva in uveljavljanja novih tehnologij se moramo opirati na znanje in lastno ustvarjalnost. Prednost naj imajo razvojni programi, ki vsebujejo največji delež znanja ter temeljijo predvsem na izkoriščanju lastnih surovinskih in energetskih virov, hkrati pa so ekološko sprejemljivi. Vpeljati bo potrebno nove oblike samoupravnega koncentriranja sredstev, ki bo prilagojeno posebnostim inovacijskega opiranja na lastne moči, da bi lahko hitreje uvažali strateško pomembne infrastrukturne tehnologije.

V razpravi je bilo rečeno, da moramo uvesti ustrezen informacijski sistem v vsakem tozidu in v vsej družbi, da bi ujeli korak s tehnološkim razvojem razvitih družb.

Še bolj kot v resoluciji so v drugi komisiji poudarili skrb za varnejše in humanejše delo in ohranjanje zdravega delovnega okolja. Poslabšanje družbenoekonomskih razmer v zadnjih letih je namreč zmanjšalo sredstva za posodabljanje tehnologije, izboljšanje in posodobitev delovnih sredstev ter druge dejavnike za izboljšanje delovnih razmer in varstvo pri delu.

Delegati so dejali, da samo domača raziskovalna dognanja ne morejo biti osnova našega razvoja. Temelj mora biti organiziran, racionalni pretok znanja in dognanj iz

vsega sveta ter inventivna uporaba tega znanja v združenem delu. Uveljavitev in prenos znanja v prakso pa zahteva vključevanje znanja v odločanje in sprejemanje programov na vseh ravneh in zagotavljanje možnosti za ustvarjalno delo (od izobraževalnega prek raziskovalnega do proizvodnega procesa.)

Največ razpravljalcev v tej komisiji pa se je dotaknilo pomena množične ustvarjalnosti in inventivne dejavnosti. Razpravljalci so poudarjali zlasti, da je inovacijsko in ustvarjalno delo potrebno boljše družbeno in gnotno vrednotiti in ga vgraditi v delitev po delu in da se posebej izkazuje inovacijski dohodek. Vsi družbeni subjekti vsaj enkrat na leto ocenijo svoje pospeševanje in spodbujanje inventivne dejavnosti. Nadomestila inovatorjem je potrebno bistveno povečati. Temelj najširše družbene akcije naj bi bilo učinkovito obveščanje o učinkih inovacij, ta sistem pa je potrebno še ustvariti. Sindikat bi moral pri odgovornih delavcih doseči vso odgovornost za razvoj inventivne dejavnosti.

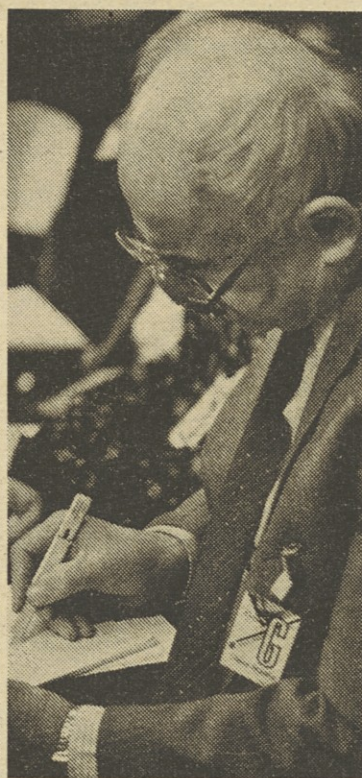
Znanstveno-tehnološke revolucije ne moremo uresničiti s sedanjo izobrazbeno sestavo delavcev in sedanjo ravni znanja. Delegati so poleg tega menili, da bi pomenjanje znanja lahko nadomestili, če bi vsem oblikam stalnega izobraževanja ob delu dali enako družbeno veljavo kot rednemu izobraževanju. Poleg tega je potrebno izenačiti družbenoekonomski položaj delavcev družbenih dejavnosti z delavci v materialni proizvodnji ter zagotoviti enakovreden razvoj teh organizacij združenega dela. Poleg tega je potrebno še letos odpraviti pomanjkljivosti pripravnosti in povečati delež družbenega proizvoda za vse vrste pridobivanja znanja. Preprečiti moramo administrativno in etatično poseganje v te odnose.

Nekateri delegati so se kritično in samokritično dotaknili vloge in učinkovitosti dela sindikata, češ, ali res hočemo, znamo in zmremo. Najlepši odgovor na to vprašanje pa je dal eden izmed delegatov, ki je dejal: »Naslednje poročilo o opravljenih nalogah na naslednjem kongresu bi se moralo glasil: hoteli smo, znali in zmogli!«

KONGRES

3. KOMISIJA

»NALOGE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE PRI USPOSABLJANJU ZA UVELJAVITEV NJENE VLOGE V POLITIČNEM SISTEMU SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA TER STATUTARNA KOMISIJA«

Poudarki iz uvodne besede
Franca Hribarja

JASNEJŠA STATUTARNA DOLOČILA

»Že dosedanje priprave na kongres so potrdile pripravljenost članstva, da se bomo odločno spoprijeli z vsemi tistimi škodljivimi pojavi, ki zmanjšujejo učinkovitost naše organizacije,« je poudaril uvodničar Franc Hribar. Dejal je, da so kongresne listine v predkongresni razpravi dobile podporo, republiški svet pa je vse pripombe in predloge, ki so izostreno opredeljevali vprašanja, upošteval v statutu in resoluciji 11. kongresa.

Tudi razpravo v komisiji bi morali usmerjati tako, da bi ob oblikovanju sklepov dobili odgovor, s kakšnimi oblikami in načini dela učinkoviteje uveljavljati vlogo organizacij in organov sindikata ter kako priti do učinkovitejšega sindikata, predvsem v združenem delu, kjer se je treba odločneje spoprijemati z vsemi zagatami ter tako uveljavljati še učinkovitejše samoupravljanje. Glede na ocene iz kritične analize, da niso potrebne

spremembe temeljev sistema, torej tudi položaja sindikata v tem smislu ni potrebno spreminjati. Vsekakor pa je ob tem najpomembnejše vprašanje, kako oblikovati in sprejemati stališča, voditi ter usmerjati delo v delegatskem sistemu, v socialistični zvezi in tako naprej. Žal je še vedno precej osnovnih organizacij sindikata, ki ne uresničujejo statutarne določil. Prav zaradi tega tudi niso dovolj uspešne v delegatskem dogovarjanju.

Kako kanijo v sindikatih povečati učinkovitost teh organizacij? S tem v zvezi je Franc Hribar dejal naslednje:

»Predvidene spremembe in dopolnitve statuta ZSS izboljšujejo jasnost in natančnost določil. Bolje so namreč opredeljene naloge osnovnih organizacij sindikata, konference in koordinacijskih odborov v sozidih, posebej pri združevanju dela in sredstev. Natančneje je opredeljeno organiziranje osnovnih organizacij v dislociranih enotah ozdov ali delovnih skupnostih, dopolnjene pa so tudi naloge občinskih organizacij, zlasti v tistem delu, ki opredeljuje spore med delavci. Dopolnjena je vsebina sindikatov dejavnosti na področju samoupravnega sporazumevanja in določena je organiziranost sindikatov dejavnosti. Bolj jasno je opredeljen položaj zveze sindikatov v posebnih družbenopolitičnih skupnostih, natančneje pa je opredeljena tudi odgovornost RS ZSS in njenih organov.«

Damjan Gosar, Nova Gorica

OMALOVAŽUJOČ ODNOS DO SINDIKALNIH AKTIVISTOV

»Zavzemam se za enotnejši nastop sindikatov kot družbenopolitične organizacije in opustitev forumskega dela. Ugotavljam da sindikalni aktivisti in poslovodni delavci premalo poznajo naš sistem delitve po delu, kajti ob prekinitvah dela ne znamo delavcem dovolj hitro pojasniti položaja, strokovne ekipe pripravljajo odgovore ves teden in še dalje. Krizne situacije v nekaterih kolektivih bi morali prej odkrivati in reševati, kajti potem moramo vsi reševati organizacijo. Spremeniti je treba tudi odnos do sindikalnih delavcev, zlasti v neposredni proizvodnji. Ti zagotovo nimajo možnosti za delo in prejema celotno manjšo osebnih dohodkov, ker nekaj delovnega časa porabijo za naloge in delo v osnovnih organizacijah sindikata.«

Edvard Kupčič, Ptuj

NEUPRAVIČEN OČITKI SINDIKATU

Sindikati so premalo učinkoviti pri uveljavljanju socialističnega samoupravljanja tudi zato, ker mu pogostokrat očitajo celo to, zakaj se, denimo, občinska organizacija sploh vtiika v samopravo kolektiva. Splošnega nezadovoljstva med članstvom sindikata ne bodo razrešile zgolj razprave na različnih ravneh političnega delovanja, temveč razmejene naloge ter odgovornost med družbenopolitičnimi organizacijami. Več pozornosti je potrebno nameniti usposabljanju sindikalnega članstva, znati pa tudi razmejiti upravljanje in samoupravljanje. Sodim, da množična občila včasih z žaljivim pisanjem o kriznih zadevah v okoljih ne pripomorejo k spreminjanju razmer. Prihodnji kongresi ne bi smeli biti v času volitev, ker istovrstno slabo vpliva na pripravljenost članstva čimbolj množično sodelovati pri pripravah in snovanju dokumentov za kongres.

Stanko Zupancič, Ljubljana

KONGRES SE NAJ OPREDELI DO ANONIMNIH PISEM

Govoril bom o anonimnih pismih kot metodi, ki jo nekateri uporabljajo za reševanje ali zaostrovanje vprašanj in urejanje odnosov. Tovrstna pisma, ki jih neznani pisci običajno pošiljajo

forumom ali najodgovornejšim družbenopolitičnim delavcem, niso nov pojav. Z njimi največkrat žele opozoriti na določene nepravilnosti ali konflikte.

Ce se stvar nanaša na temeljno družbeno skupino, menim, da ji je najprej potrebno omogočiti, da sama oceni resničnost očitanih slabosti. Vsaka drugačna pot pomeni nezaupanje sposobnosti subjektivnih sil, tudi sindikata in samoupravnega načina razreševanja teh vprašanj v temeljnih družbenih celicah. Vsakršno neutemeljeno sumničanje domnevnega pisca ali določene skupine ljudi, še zlasti javno, pa nikakor ni v skladu z moralno-etičnimi merili in ima lahko škodljive posledice. Kakršnokoli že sumničanje človeka moralno ubija.

Glede na to, da je v teh razmerah takšnih stranpoti čedalje več, predlagam, da se kongres Zveze sindikatov Slovenije opredeli do teh vprašanj. Po mojem mnenju anonimnih pismem v Zvezi sindikatov praviloma ne bi smeli uporabljati kot temelj svojega delovanja, čeprav izkušnje vendarle kažejo na to, da je v prenekanem anonimnem pismu tudi veliko resnice in dobronamernosti. Ta moj prispevek in predlog kongresnim usmeritvam naj bo odgovor tudi tistim posameznikom ali skupinam, ki so mi včeraj poslali anonimno pismo in me pozvali, da kot delegat na kongresu opozorim na vsebino tega pisma.

Sonja Jogan, Nova Gorica

VEČ O SVOBODNI MENJAVI DELA

Sonja Jogan je menila, da Zakon o združenem delu nikjer ne omenja dveh kategorij delavcev: delavcev v gospodarstvu in delavcev v družbenih dejavnostih. Delavci v družbenih dejavnostih, predvsem v vzgoji in izobraževanju, pa se vse pogostejše čutijo zapostavljene pri vrednotenju njihovega dela.

Temvečja je torej vloga sindikata v svobodni menjavi dela, kjer mora nenehno spremljati njen razvoj, opozarjati na pomanjkljivosti samoupravnega in delegatskega odločanja, kajti slabe odločitve v svobodni menjavi dela najneposredneje vplivajo na položaj in navsezadnje tudi na razpoložanje delavcev v družbenih dejavnostih. Sindikat mora tudi sproti obveščati delavce v družbenih dejavnostih o položaju delavcev v gospodarstvu, od katerih je odvisen tudi položaj delavcev v vzgoji in izobraževanju.

Sindikalni delavci v vzgoji in izobraževanju so bili ogorčeni zaradi informacij televizije, češ da so povprečne pokojnine prosvetnih delavcev nad povpreč-

no pokojnino vseh delavcev v Sloveniji. Ob posredovanju takih informacij je namreč treba zajeti podatke o pokojninah vseh upokojenih pedagoških delavcev in ne samo nekaterih.

Mirko Janačkovič, JLA

TUDI V JLA POTREBUJEMO SINDIKAT

V JLA so poleg aktivnih vojakov zaposleni tudi civilisti kot del delavskega razreda Jugoslavije, ki hkrati predstavlja del oboroženih sil SFRJ.

Civilne osebe v JLA delajo po zakonu o službi v oboroženih silah ter po zakonskih aktih in pravilnikih, ne pa v skladu z zakonom o združenem delu. Zato civilisti v vojski ne morejo uveljavljati svojih pravic in samoupravnih dolžnosti na svojem delovnem mestu, temveč le v krajevnih skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah.

Naj navedem nekaj pglavilnih značilnosti o pravicah in dolžnostih članov sindikalnih organizacij v JLA:

- Sindikat predlaga pristojnim organom enot in zavodov ustrezne ukrepe pri krepitvi vojne pripravljenosti ter idejno-politične enotnosti, moči in homogenosti vojaških kolektivov;
- sodeluje v razpravi o vprašanjih, ki se nanašajo na status in pravice civilnih oseb v vojski, delegira svoje predstavnike v ustrezne komisije, kadrovske svete itd.

- sodeluje v razpravah o merilih za ocenjevanje dela in delovnih uspehov civilnih oseb v vojski;

- zastopa civilno osebo pri uveljavljanju njenih pravic iz delovnega razmerja itd.

Sindikalna organizacija v JLA še vedno išče svoje mesto in vlogo v življenju in delu vojaških kolektivov. Razveseljivo je, da vsako leto beležimo nove uspehe na tej poti.

Vojka Belak, Piran

MANJŠINE IMAJO SVOJE PRAVICE TUDI V TOVARNAH

V listinah sindikalnega kongresa bi morali več spregovoriti o narodnostnih manjšinah, ki živijo v Sloveniji. Boja za pravice narodnosti v sindikatih ne štejejo za formalno vprašanje, temveč kot pogoj ustavne zasnove večnacionalne Jugoslavije. Vendar ob vsakoletnem ocenjevanju stanja ugotavljamo, da osnovne pravice uveljavljamo v skladu z razvojem celotnega družbenopolitičnega sistema, posebne v ozdih pa ne. Tako smo pri oceni o zagotavljanju

dvojezičnosti ugotovili, da je sicer vsem pripadnikom italijanske narodnosti omogočeno v vseh oblikah življenja in dela ustno komuniciranje v materinem jeziku. Na drugi strani pa ugotavljamo, da močno zaostajamo pri zagotavljanju pisnih oblik obveščanja v italijanskem jeziku, ko gre za listine o samoupravnem sporazumevanju in družbenopolitično delo. Pri uveljavljanju teh pravic smo naleteli tudi na nekaj novih ovir. Preglavitve nam delajo zelo močni migracijski tokovi delavcev iz drugih krajev Slovenije in Jugoslavije. Kraško-obalni sindikati namenajo ustrezno pozornost stikom in srečanjem s sindikalnimi organizacijami v sosednjih pokrajinah Italije, kar krepi mirno sožitje narodov in narodnosti ob meji.

Ljubica Glüh, Kočevje

VEČ POZORNOSTI IZROČILOM DELAVSKEGA GIBANJA

Moralnopolitične in etične vrednote tovarštva, vestnega dela, prave solidarnosti, poštenosti bi morale še več veljati, še bolj bi jih morali razvijati in negovati. To je potrebno še toliko bolj zato, ker je v tem kriznem času vedno več pojavov in poskusov razvrednotenja naprednih pridobitev delavskega gibanja, NOB in socialistične revolucije.

Več pozornosti bi morali posvetiti zgodovini delavskega in sindikalnega gibanja po drugi svetovni vojni. Sodim, da imamo ravno na tem področju največje vrzeli. Čeprav zbiranje arhivskega gradiva v ozdih opredeljuje zakon in so za to delo posebej zadolženi delavci, iz izkušenj vemo, da je to področje v ozdih sila neurejeno. Pri nas je nekaj organizacij imelo težave že pri ugotavljanju datuma ustanovitve.

Janez Erman, Radovljica

ZAHTEVAMO DRUGAČNO DELITEV ČLANARINE

»Na skupščini občinske organizacije ZSS Radovljica je bilo veliko govora o članarinah in o njihovem razporejanju. Osnovne organizacije menijo, da ključ za razdeljevanje ni pravi predlagamo, naj več članarine ostane osnovnim organizacijam, ker po resoluciji tudi nosijo največje breme osnovne organizacije.

Osnovne organizacije sindikata od sindikatov dejavnosti ne dobivajo dovolj pomoči in gre največkrat za podvajanje in prena-

3. KOMISIJA

»NALOGE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE PRI USPOSABLJANJU ZA UVELJAVITEV NJENE VLOGE V POLITIČNEM SISTEMU SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA TER STATUTARNA KOMISIJA«

šanje nalog navzdol. Misli, da bi morali poklicni kadri v republiki veliko več delati na terenu, se pravi v osnovnih organizacijah, ne pa samo zbirati analize in stvari reševati forumsko. Razmisli bi morali o pobudi, da se reorganizira kadrovskega potencial na ravni RS ZSS, sindikatih dejavnosti, medobčinskih svetih, mestnih svetih ZSS itd. Tako bi mogoče prekinili administrativno urejanje, prenašanje nalog od višjih forumov navzdol. Občinski sveti ne bi bili več v tolikšni meri podaljšana roka RS ZSS in odborov dejavnosti ter njihovih organov ali OOSZ. Menimo, da bi s kadrovske okrepitvijo OS ZSS ter nenehnim neposrednim delom, z delovanjem v OOS lahko v celoti izpolnjevali vlogo ZS, ki ji jo daje ustava, ZZD, resolucija in druge listine.

Zoran Krejč, Jesenice

PREVELIKO RAZHAJANJE MED BESEDAMI IN DEJANJI

V predkongresnih razpravah v občini je članstvo ugotovilo, da si je med 10. in 11. kongresom ZSS otopila revolucionarna ost sindikata. Predvsem zato je bilo razhajanje med besedami in dejanji preveliko. Dokaj visok standard v minulih letih nas je uspal, samozadovoljstvo pa so izrabile tehno-birokratske in druge sile, nenaklonjene samoupravnemu socializmu. Zato smo se za gospodarsko stabilizacijo in dosledno uveljavljanje ustavnega položaja delavca v združenem delu bojevali neorganizirano, z okostenelimi metodami. K temu je svoje prispevale tudi oportunitizem. Sindikat je prevečkrat zgolj privesek poslovnih struktur, rezultati sindikalnih aktivnosti pa glede na prizadevanja in porabljeni čas na sestankih niso zadovoljivi. Prevečkrat podvajamo delo, naloge izpolnjujemo na pamet, od vodilnih struktur pa premalo odločno zahtevamo alternativne rešitve. Šibka je tudi idejnopolična usposobljenost sindikalnega članstva, še zlasti pa njegovih aktivistov.

Janez Levstek, Ševnica

ENAKO MNENJE POVSOD

V našem političnem jeziku je preveč pleonazmov. Tako pre pogosto govorimo, kako se mora zveza sindikatov usposablja, krepiti, kako mora sindikat predlagati in zahtevati od samoupravnih organov ter delegacij to ali ono. Zdi se, da je sindikat

čisto nekaj drugega, na drugem bregu struge kot samoupravni organi in delegacije. V praksi se to kaže, kot da ti ljudje niso člani samoupravnih organov in delegacij, obenem pa člani sindikata, pogosto celo istih sindikalnih skupin. Ko omenjamo osnovne organizacije, pozabljamo, da so člani tega sindikata tudi vsi delegati v samoupravnih organih tozda in da mora imeti delavec samo eno mnenje; v sindikatu, delegaciji, samoupravnem organu ali drugod.

Velikokrat se sprašujemo, kje je težišče dela v zvezi sindikatov? Menim, da je to premalo dorečeno. Poligon sindikalnega dela je v sindikalnih skupinah, na kar prevečkrat pozabljamo. Prav iz sindikalnih skupin namreč izhajajo vsi delegati, in če bi mnenja ter stališča poenotili v skupini, bi gotovo vsi delegati imeli dosti lažje delo.

Darinka Rakuša, Ormož

RAZLIKE MED OBČANI SE POVEČUJEJO

Pri nas ugotavljamo, da je razlika med razvitimi in nerazvitimi občinami pri standardu osnovnega šolstva vedno večja. Razlike v Sloveniji so že neverjetne, veliko večje, kot bi glede na usmeritve našega družbenega razvoja smele biti. Zato je nujno, da bi sistem solidarnosti bil takšen, ki bi manj razvitim resnično pomagal odpravljati razliko pri sredstvih, ki so jih sposobni sami zbirati, in tistimi, ki bi jih potrebovali za kolikor toliko nemoteno delo.

Marija Kužnik, Trbovlje

NAPAKE V VZGOJI JE TEŽKO POPRAVITI

Marija Kužnik je menila, da je v kongresnih listinah pravilno zapisana usmeritev glede vzgoje in izobraževanja, kajti samo z več znanja in sposobnosti bomo lahko premagali nakopičene težave. V procesu vzgoje in izobraževanja se že v zgodnji mladosti ljudje pripravljajo na največjo sposobnost – razumeti življenje, izobražujejo in pripravljajo pa se tudi za opravljanje delovnih nalog, ki jih nato večina opravlja vse življenje. Zato ima ta vzgoja in izobraževanje tudi poseben družbeni pomen.

Vzgoja in izobraževanje sta dolgoročni proces, v katerem je težko popravljati napake ali ga celo ponoviti. Delavci v vzgoji in izobraževanju se tega zavedajo in menijo, da je treba, kljub zagatam in gmotnim težavam družbe, to dejavnost okrepiti.

Če teh premikov ne bo, bo razvoj zaostajal in vse bo ostalo pri starem, zapisano v resolucijah in drugih kongresnih listinah.

Vukašin Lutovac, Ljubljana – Šiška

IZ PRAKSE ZA PRAKSO

»Izražam zadovoljstvo, ker je v statutu zveze sindikatov tudi opredelitev glede klubov samoupravljalcev,« je dejal Vukašin Lutovac. V razpravi je poudaril, da se veseli te opredelitve tudi zato, ker v nekaterih občinah še vedno niso spoznali pomena in vloge klubov samoupravljalcev in se izgovarjajo, češ da so to vlogo prevzeli občinski sindikalni sveti. Ti pa ne morejo nadomestiti vloge klubov samoupravljalcev. Nekateri klubi so se že krepko zasidrali in marsikje pomagajo premagovati ovire. Se naprej namreč velja, da je potrebno v klubih samoupravljalcev delati iz prakse za prakso, kajti dogovorov, ugotovitev, sklepov in resolucij imamo čez glavo. V klubih samoupravljalci iz različnih področij dela predstavljajo svoje dosežke, preverjene v praksi, kar je lahko marsikje zgled drugim, ki se le s težavo lotevajo problemov.

Zdravko Zupan, Ljubljana

ALI BOMO KOS KOPICI NALOG V SINDIKATIH

Sprašujem se, kako usposobiti osnovne organizacije sindikata, da bo uspešno igrala vlogo v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja. Ali se zavedamo, da na 11. kongresu ZSS nalagamo osnovnim organizacijam v 43. členu statuta kar 34 nalog, v kritični analizi pa subjektivnim silam in sindikatu kar 50 pomembnejših nalog? Da bi jim sindikat bil kos, moramo preseči miselnost, da je sindikat zgolj izvršni odbor in ne celotno članstvo. Sindikat ne sme biti zgolj servis za trgovsko-turistične interese članstva, temveč ustvarjalna politična organizacija.

Jure Klančnik, Jesenice

POSPEŠITI SPLOŠNO IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

»Povsem razumljivo je, da imata pri krepitvi ekonomske in politične moči delavcev in delavskega razreda, zlasti pa pri usmerjanju, organiziranju in razvoju naše samoupravne socialistične družbe, odločilno vlo-

go znanost, vzgoja in izobraževanje«, je dejal med drugim Jure Klančnik in nadaljeval: »Prav zato bi morali odločno, organizirano, z vsestransko podporo sindikatov in drugih subjektivnih sil razvijati izobraževanje in izpopolnjevanje delavcev ter delovnih ljudi za samoupravno in družbenopolitično delovanje, kajti to je posebnega pomena za reproduktivno moč združenega dela, krepitev in razvijanje gospodarske ter politične moči delavcev.

Sedanja izobrazbena sestava zaposlenih v občini Jesenice pa tudi drugod v Sloveniji ni ugodna. Vsekakor je resna ovira za obvladovanje in razvoj tehnike ter tehnologije, hkrati pa tudi za osveščanje delavskega razreda in za odpravljanje slabosti. Menim, da moramo med drugim pospešiti splošno osnovnošolsko izobraževanje odraslih, in sicer tako, da jih spodbudimo ter da jim hkrati zagotovimo gmotne možnosti za izobraževanje.

Milan Utroša, Lendava

VEČ POZORNOSTI SPREJEMANJU NOVIH ČLANOV

Govoril je o nalogah osnovnih organizacij pri sprejemanju novih članov. Poudaril je, da je v predlogu resolucije jasno zapisano, da je krepitev vloge in položaja osnovne organizacije sindikata naša temeljna naloga in glavni pogoj za uveljavljanje politike zveze sindikatov. Vidni so rezultati družbenopolitičnega usposabljanja v sindikatih. Kljub temu pa je menil, da je sindikat namenil premalo pozornosti hitrejšemu vključevanju novih članov. Gre tudi za to, da vseh delavcev niso sprejemali skladno s statutom ZSS, ampak samodejno, hkrati z njihovo prvo zaposlitvijo. Delavci tako ugotovijo, da so člani sindikata šele po izplačilu prvega osebnega dohodka, ko vidijo, da so jim odtegnili tudi sindikalno članarino.

Jelka Bervar, Celje

TOGO V DRUŽBENOLITIČNO IZOBRAŽEVANJE

O krepitvi vloge osnovnih organizacij sindikata z družbenopolitičnim usposabljanjem je govorila Jelka Bervar. Dejala je, da se morajo člani vodstev v osnovnih organizacijah bolje usposablja za reševanje vseh težav, ki neposredno vplivajo na položaj in razpoloženje delavcev. Menila je, da so izobrazbeni programi za sindikalna

vodstva še preveč splošni, in da je v njih premalo aktualnih tem iz vsakdanjega dela in življenja.

Za odpravljanje teh in drugih slabosti je predlagala, naj družbenopolitično izobraževanje postane sestavni del splošnega in strokovnega izobraževanja ter celovite kadrovske politike v združenem delu. Večjo vlogo morajo prevzeti tudi delavske univerze, pa tudi v šolah bi kazalo v osnovni program vključiti nekaj več družbenopolitičnega usposabljanja. Treba bi bilo organizirati usposabljanje tudi za nove člane ter jih bolj slavnostno sprejemati v sindikat.

Jože Korošec, Maribor Tabor

VEČ DELA V PRAKSI

Jože Korošec se je spraševal, zakaj na vseh ravneh kar naprej ugotavljamo neučinkovitost, še

posebej v sindikatih. Le-ti premalo razpravljajo o bistvenih vprašanjih, predvsem o tem, kako več in bolje delati oziroma kako zmanjšati poslovne stroške poslovanja, da bi bil dohodek čim večji. Sindikat bi moral tvornejše sodelovati pri nagrajevanju, ki naj bo tako, da bomo sposobne delavce bolje nagrajevali. Povsod bi moral biti sindikat tako usposobljen, da bi lahko sproti opozarjali na vsa pomembnejša vprašanja, ki zadevajo delavce.

Ker se razmere same po sebi ne bodo spreminjale, bodo morali sindikati delovati predvsem v osnovnih organizacijah. Pri tem naj bi uveljavili sindikalne skupine kot obliko demokratičnega dela. Ni dovolj, če le na višjih ravneh organiziranosti sindikata sprejemajo usmeritve, izhodišča, sklepe, resolucije, če pa vse to ne odseva v delu osnovnih organizacij. Potrebuje-

TEŽKO JE RAZPRAVLJATI O ZADEVAH, KI JIH NE POZNAŠ

V komisiji za usposabljanje vloge sindikata v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja ter statutarne vprašanja je razpravljalo kar precej delavcev s področja vzgoje in izobraževanja. Večina se je lotila nagrajevanja pedagoških delavcev, predvsem v osnovnih šolah in vzgojnih zavodih. Temo so načenjali iz različnih zornih kotov, vendar so vsi poudarjali, da so premalo nagrajevani, še zlasti v primerjavi z gospodarstvom. Ogorčeni so tudi zavoljo različnega nagrajevanja za enako delo, kar kaže na to, da imajo v nekaterih okoliščinah boljše možnosti in da se v drugih premalo zavzemajo za nagrajevanje pedagoškega dela.

Po razpravah v tej komisiji bi lahko sklepali, da je z nagrajevanjem osnovnošolskih učiteljev in vzgojiteljev hudo narobe. Res pa je tudi, da sindikalne organizacije v šolah in vrtcih, kar velja tudi za gospodarstvo, še niso naredile dovolj, da bi zaživela svobodna menjava dela in delegatska razmerja v izobraževalnih skupnostih. Odločanje v le-teh je namreč še vedno omejeno pretežno na predloge strokovnih služb, premalo pa je predlogov in pobud iz zborov izvajalcev in delegacij osnovnih izvajalskih okoliščin ter uporabniških delegacij, ki ne razumejo dovolj svobodne menjave dela.

Eden od delegatov je dejal: »Težko je razpravljati o zadevah, ki jih ne poznaš.« To bi lahko pomenilo, da tudi učitelji in vzgojitelji še ne poznajo dovolj delegatskih razmerij in metod dela v sish, delegati v zborih uporabnikov pa še vedno premalo poznajo delo in odrekanja v vzgojnoizobraževalnem procesu.

Brane Praznik

KONGRES

3. KOMISIJA

»NALOGE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE PRI USPOSABLJANJU ZA UVELJAVITEV NJENE VLOGE V POLITIČNEM SISTEMU SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA TER STATUTARNA KOMISIJA«

mo več odločnosti, znanja in volje pri razreševanju vsakodnevnih vprašanj, je poudaril, kajti naših vprašanj ne bo nihče drug reševal mimo ali v imenu nas. To pomeni, da je samo od nas, sindikalnih sodelavcev odvisno, kako bomo mobilizirali svoje osnovne organizacije.

Stane Šajn, Maribor

HOČEMO, ZNAMO, ZMOREMO

Prepričan sem, da pomeni geslo »Hočemo, znamo, zmoremo!« zavestno odločitev članstva slovenskih sindikatov, da dokončno preusmerimo tokove našega gospodarstva iz hudourniških potokov v mirnejše vode. To geslo nam daje upanje, da se bomo dokončno stregli in svoje delo in življenje uredili tako, da bomo izvlekli voz gospodarstva iz blata, v katerega se čedalje bolj pogreza.

Toda očitno se marsikje še vedno ne zavedajo težav, saj se zmeraj ne nagradjujejo dobrih delo in slabih slabo in sploh nimajo evidence svojih inovatorjev, ki bi jih morali nositi po rokah in jih še dobro nagradjevati.

Ne soglašam s parolo, da nimamo dovolj sposobnih ljudi. Imamo jih! Le usmeriti in izkoristiti jih moramo. In dobro plačati!

Marjana Koren, Titovo Velenje

BOLJŠE METODE DELA

Marjana Koren je razpravljala o nekaterih metodah dela v sindikalnih organizacijah, ki lahko bistveno pripomorejo k večji učinkovitosti in uveljavljanju vloge sindikata pri premagovanju gospodarskih in družbenih težav.

Menila je, da je za spreminjanje razmer zelo pomembno usklajeno in povezano delovanje vseh družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in poslovnih delavcev v združenem delu. Ob tem pa ni nujno, da gre za tako menovano zlizano med omenjenimi organi. Odnosi med njimi bi morali temeljiti na zaupanju, tesnem sodelovanju in odkritosti. Prav tako je pomembno za učinkovito delo subjektivnih sil, da si med seboj razdelijo delo na vseh ravneh, kajti nevzdržno je, da se vse organizacije lotevajo vseh problemov. Med pomembnejše metode dela je štela tudi izobraževanje sindikalnih delavcev, obveščanje sindikalnih skupin in vseh delavcev. Opozorila pa je tudi na vprašanje profesionalizacije sindikalnega dela v združenem delu, strokovne pomoči osnovnim organizacijam ter metod dela sindikalnih vodstev.

Dragan Kovačević, Ljubljana

IZKUŠNJE IZ PRAKSE

Dragan Kovačević je predlagal dopolnitev 40. člena statuta Zveze sindikatov Slovenije, tako da bi se v dopolnjeni obliki glasil: »V primeru iz prvega odstavka prejšnjega člena osnovne organizacije zveze sindikatov oblikujejo sindikalne konference kot organ osnovnih organizacij. Predsednika sindikalne konference volijo člani osnovnih organizacij na svojih občnih zborih. Sindikalno konferenco sestavljajo predsedniki izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata in namestniki, predsedniki nadzornih odborov v izvršnih odborih osnovnih organizacij sindikata. Sindikalna konferenca oblikuje izvršni organ, ki povezuje njeno delovanje. Sindikalna konferenca predstavlja osnovno organizacijo pri sprejemanju samoupravnih odločitev ter usklajuje in uveljavlja druge skupne interese delavcev.«

Davorin Lozej, Nova Gorica

ZGODOVINSKI POMEN OSIMSKIH SPORAZUMOV

Novogoriški sindikati so v medkongresnem obdobju dosledno uveljavljali politiko podružbljanja zunanje politike. Precej delavcev se je na razne načine vključevalo v graditev dobrih sosedskih odnosov in razvijanje prijateljskega sodelovanja z delavci na drugi strani meje.

Sindikati so pripomogli k utrjevanju zavesti, da je osimski sporazum tudi deset let po sklenitvi izredno pomemben zgodovinski in politični dogodek, ne samo za podpisnike, marveč za ves svet. Treba pa bo nadaljevati izpolnjevanje njegovih določil in pripraviti študije o skupnih gospodarskih projektih, konkretnem industrijskem kooperacijskem sodelovanju, ustanovitvi podjetja z mešanim kapitalom, razvijati sodelovanje med lukami Trst, Koper in Pula. To bo najboljši odgovor na vse večjo politično in vojaško napetost v Sredozemlju, ki se ji moramo nenehno upirati in ustvarjati ozračje medsebojnega sodelovanja in popuščanja.

Ostali razpravljalci iz 3. komisije: Vojka Role, Janko Rupnik, Rudi Zupanc, Miloš Svanjak, Franci Ulača, Dušan Jerovčič, Milena Mirkovič, Metod Škerjanc, Stane Letonja, Milan Arh, Vojko Habič in Saša Berdnik.

Iz poročila o delu 3. komisije

Marija Kužnik

PRESEČI MORAMO FORUMSKO DELO

Komisija je izrekla vso podporo temeljnim nalogam in usmeritvam, opredeljenim v predlogu za kongresne listine. V razpravi je sodelovalo 37 delegatov. Ti so opozorili na številna vprašanja, zlasti pa na: vlogo ZSS v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja, organiziranost ZSS ter metode in načine dela organizacij in organov ZSS, na kadrovske politike, družbenopolitično usposobljenost in izobraževanje; delo sindikata pri nastajanju in razreševanju sporov ter konfliktnih situacij; sprememb in dopolnitev statuta ZSS; financiranja zveze sindikatov in uveljavljanje politike utrjevanja enakopravnosti narodov in narodnosti, mednarodno delovanje zveze sindikatov; na ohranjanje revolucionarnih izročil delavskega gibanja in tako naprej.

Delegati so upoštevali usmeritve iz svojih okolij ter ugotovili, da je razprava na ustvarjalen in kritičen način opozorila na številne napotke, kako naj bi delali organizacije in organi ZSS pri uveljavljanju sklepov listin.

Poudarjeno je bilo, da moramo temeljito spremeniti oblike in metode dela in da se morajo v uresničevanje stališč zveze sindikatov bolj vključevati tudi poslovodni organi, vodstveni delavci, predvsem pa strokovne službe, kajti prav ti se premalo odzivajo na pobude iz sindikata.

Zato se problemi kopičijo in zaostrojujejo in prihaja do nesamoupravnega razreševanja vprašanj, kar povzroča nezadovoljstvo, malodušje in nezaupanje sindikatu.

Delegati so poudarili, da je v naših organizacijah še vse preveč forumskega dela, odločanja mimo hotenj članstva, od osnovne organizacije ZS do občinskih, republiških in zveznih sindikatov. Zato ni naključje, da se pri nekaterih primerih pojavlja prevladujoč interes posameznikov ali skupin, ki nimajo nič skupnega s širšimi interesi delavskega razreda. Odločajo v ozkih krogih in brez odgovornosti za posledice. Sindikat se še ne uveljavlja dovolj kot nosilec delavsko-razrednih interesov s svojimi stališči in pobudami v organih upravljanja organizacij združenega dela, pa tudi ne v delegatskem in skupščinskem sistemu.

Delegati so zahtevali, da kongres se posebej opozori na odgovornost sisov za vzgojo in izobraževanje, posebnih izobraževalnih skupnosti in odgovornih republiških organov ter organizacij, in to zato, ker ni ustreznih strokovnih in samoupravnih rešitev družbeno-ekonomskega položaja delavcev vzgoje in izobraževanja.

Glede organiziranosti in razvoja oblik ter metod dela osnovnih organizacij je bila izražena zahteva, da je potrebno okrepiti

delo sindikalnih skupin. Tam, kjer se te ni so uveljavile, se praviloma začne in konča sindikalno delo v izvršnem odboru OO ZSS in vodstvo dela odtujeno od članstva.

V osnovnih organizacijah ZS in organih ZSS je potrebno krepiti notranje demokratične medčloveške tovariške odnose in razvijati zaupanje. Na ta način bi preprečevali neformalne oblike odločanja in informiranja, ki spodbujajo podtikanja, sumničanja in pisanje anonimnih pisem. Zahtevali so, da tudi kongres ZSS obsodi take metode in zahteva od članstva, da probleme razrešujejo po samoupravnih, delegatskih in političnih poteh.

Omenjene so bile dobre izkušnje z akcijskim povezovanjem OO ZSS in potreba po bolj usklajenem povezovanju, ne samo organov ZSS in sindikatov dejavnosti, temveč tudi organizacij združenega dela teh dejavnosti.

Pri opredeljevanju vloge organizacij in organov ZS pri urejanju sporov in konfliktnih razmer so bili mnenja, da sta izboljševanje družbenoekonomskega položaja ozodov in uveljavljanje samoupravnih odnosov temeljni pogoj za odpravo konfliktnih situacij. V splošnih samoupravnih listinah kot zakonodaji je potrebno natančneje opredeliti, kako ravnati v konfliktnih situacijah.

Poudarjena je bila nujnost pravočasnega, enotnega in objektivnega obveščanja kolektivov, zlasti o gospodarskem položaju v ozdih.

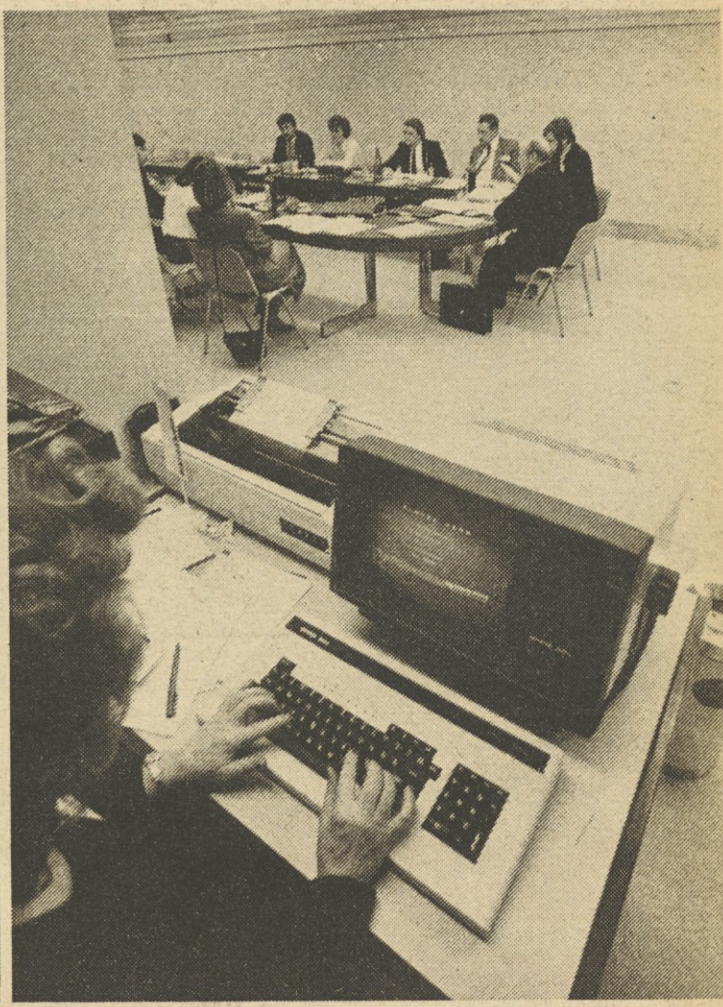
Kritično so obravnavali tudi delo služb pravne pomoči, ki se kljub zakonu in političnim usmeritvam ZS in sklepom skupščine SR Slovenije v prenekaterih občinah še niso uveljavile.

Delegati so zahtevali dosledno upoštevanje meril izbiranja ljudi za vodstvene dolžnosti v organizacijah in organih zveze sindikatov, ki morajo biti delavsko-razredno usmerjeni in predani interesom članstva za uveljavitev sistema socialističnega samoupravljanja.

Tudi pri družbenopolitičnem uposabljanju v ZS bi veljalo izhajati iz hotenj in potrebe članstva, ki bo utrjevala temeljne vrednote socialistične samoupravne družbe.

V komisiji so poudarili, da narodnost in odgovornost za njen razvoj nista samo jezikovno, kulturno, ampak tudi razredno vprašanje. To je vprašanje razvoja proizvodnih sil in samoupravnih proizvodnih odnosov. Ugotovljeno je bilo, da se pripadniki narodnosti enakopravno vključujejo z občani in delovnimi ljudmi večinskega naroda v samoupravne odnose v združenem delu, pa tudi v ožjih in širših političnih skupnostih, kjer živijo in delajo.

KONGRES

Komisija za prošnje in pritožbe

DELO DELAVCEV
V TUJINI IN DELOVNI
INVALIDI

Na 11. kongres Zveze sindikatov Slovenije so prispele štiri vloge, ki jih je na dveh sejah obravnavala komisija za prošnje in pritožbe.

Stojan Indjič iz Ptuja je že 22 mesecev brez zaposlitve in živi v težkih razmerah. V delovni organizaciji Metalna, tozdr Montaža industrijske opreme, so mu izrekli disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja, teče pa postopek za njegovo ponovno zaposlitev v tej delovni organizaciji.

Tovariš Indjič je delal v Iraku. Podpiral je stališča svojih sodelavcev, da pogoje, pod katerimi so delavci odšli na delo v tujino ni mogoče spreminjati po nesamoupravnih poti. Razporedili so ga na delo v Vuhredu, kar je štel za nezakonito in nepravilno odločitev in ni zapovedal opravljanja dela po odločbi o razporeditvi. Zato so mu odpovedali delovno razmerje. Pritožil se je, toda v postopkih pred samoupravnimi organi in sodišči združenega dela ni uspel.

Na predlog komisije je kongres naložil občinskemu svetu zveze sindikatov Maribor-Tezno in konferenci osnovnih organizacij v delovni organizaciji Metalna, da se dosledno zavzamejo za ponoven sprejem tovariša Indjiča v delovno razmerje, saj je bil dober delavec, družbeno-politično prizadeven in si je prizadeval za pravilno urejanje pogojev in pravic delavcev, poslanih na časovno delo v tujino in ni prizadel družbenih interesov.

Ob obravnavanju tega primera je komisija ugotovila, da obstajajo veliki problemi in neurejene razmere delavcev, ki so na časovnem delu v tujini. Zato so na njen predlog sprejeli sklep, s katerim

terim zadolžuje republiški svet zveze sindikatov, da temeljito in vsestransko obravnava to problematiko.

Pritožbo **Milene Trap** iz Maribora je obravnavala komisija za pritožbe že na 10. kongresu in ugotovila, da glede njenih sporov, ki jih je imela od leta 1967 dalje zaradi zaposlitve in odmere pokojnine, ni nobenih pravnih možnosti za spremembe, v svoji vlogi na 11. kongres pa ni navedla konkretnega zahtevka.

Janez Košir, delavec iz kranjske Iskre Telematike, se je pritožil zoper prerazporeditev v zvezi z invalidnostjo. Ker njegova vloga ni bila popolna, jo je kongres odstopil komisiji za prošnje in pritožbe pri RS ZSS, in sicer z zadolžitvijo, da jo obravnava in poroča predsedstvu republiškega sveta zveze sindikatov. V urejanje tega primera se mora vključiti tudi osnovna organizacija sindikata v tozdr Vzdrževanje Iskra Telematika.

Komisija je ugotovila, da je podobnih primerov neustreznega razporejanja delovnih invalidov veliko. V mnogih organizacijah združenega dela kadrovske in socialne službe neustrezno razporejajo delavce invalide. To je tudi eden od vzrokov za rast števila invalidskih upokojencev. Skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja ter zaposlovanja SR Slovenije bi morale pomagati delovnim organizacijam, ki invalidom ne morejo zagotoviti ustreznega dela.

Anton Kranjc iz Rabelčeve vasi je komisijo vprašal, kdaj bodo upokojencem in invalidom izplačane večje pokojnine, in dobil odgovor, da bo to 1. 4. letos.

SPOROČILA KONGRESU

■ Delavci Gradisa so celjskemu občinskemu sindikalnemu svetu tako rekoč na predvečer kongresa poslali anonimno pismo, v katerem sprašujejo, ali je prav, da ima njihov direktor 300 tisoč dinarjev mesečnega dohodka, ko mnogi s svojo plačo skoraj ne morejo živeti, in se podpisali z »delavci z manj kot 30 tisoč din«.

V Cinkarni, v tozdr TiO² in še v kakšnem drugem tozdr, so izrazili nezadovoljstvo, ko so izvedeli, da si bo vodstvo delovne organizacije povečalo osebne dohodke za 40 odstotkov, tako da bi predsednik kolektivnega poslovnega organa imel okrog 30, podpredsednik pa po petindvajset starih milijonov, medtem ko naj bi se vsi drugi zadovoljili z nekaj več kot za 10 odstotkov večjimi osebnimi dohodki.

To sta samo dva primera, ki kažeta na odmike pri nagrajevanju, na nekakšne »poslovodne privilegije«, pretirane razlike, največkrat sploh brez utemeljitev v delu. Večina delavcev v tozdr TiO² v Cinkarni meni, da so sploh premalo obveščeni o dogajanju, da sindikat ne igra svoje vloge, saj je vodstvo v rokah poslovnih delavcev, to pa je pravzaprav ena pglavitnih težav, o čemer bi moral odločno besedo reči tudi kongres. Ta res ne more predpisovati, kakšni ljudje naj vodijo osnovne organizacije, vsekakor pa bi morali o tem odločati delavci sami, izbirati odločne in sposobne predstavnike iz svojih vrst, da bi zastopali njihove interese. Sindikat, kot menijo, bi se moral zavzemati predvsem za ustrežnejši sistem nagrajevanja, se postavljati po robu favoriziranju poslovnih funkcij, če te niso utemeljene z znanjem, strokovnostjo in dosežki. Najodgovornejši delavci, ki gledajo očitno le nase, pa lahko, to so jim dali vedeti, celo zapustijo delovno organizacijo.

Tudi med delavci Gradisa velja mnenje, da bi se moral sindikat dosti bolj ukvarjati z njihovim gmotnim položajem: saj predvsem v časih, ko primanjkuje dela, ne bi smelo biti tolikšnih razlik v nagrajevanju. Preveč jih je še, ki ne zaslužijo niti za normalno preživetje, in sindikat v republiki bi moral o tem kaj reči. Pa ne samo reči, tudi narediti. Delavci, pravijo, se ne zavzemajo za politiko enakih želodcev, ampak za pošteno vrednotenje vsakega dela. Za pošteno delo bi moral vsakdo dobiti vsaj toliko, da bi normalno živel iz meseca v mesec. Sindikat v osnovnih organizacijah in drugod ne bi smel teh vprašanj prepuščati strokovnim službam, da mu vsilijo rešitve.

■ **Željko Nikežič**, mladinski funkcionar iz Brežic: »Menim, da do posebnih novih ter revolucionarnih ugotovitev na kongresu ne more priti, kajti vse, kar ugotavljamo dandanes, je zapisano v kritični analizi. Seveda pa bi bilo prav, če bi delavci začutili, da je ZSS delavska organizacija. Mogoče bi delo bolj zaživel, če bi bilo članstvo neobvezno. S tem bi prisilili vodstva, da bi programe prilagodili potrebam delavcev, nečlani, ki bi uvideli, da so ga polomili, pa bi sami stopili v sindikat. Osnovna naloga sindikata pa seveda mora ostati, da se bori za izboljšanje delovnih razmer, sodobnejšo tehnologijo in kakovostno proizvodnjo, ki bo na ravni tiste v svetu. Postali bi konkurenčni, pa tudi naš standard bi se normaliziral. Za doseg ciljev pa je potrebno znanje, ki ga premalo cenimo. Izobraževalni programi, povezanost delovnih organizacij in šol, štipendiranje ter zaposlovanje so tisti osnovni dejavniki, od katerih je odvisno dobro ali slabo delo. Sicer pa si želim, da bi si sindikat postavil stvarne cilje, ki jih bo lahko zanesljivo uresničil, ne pa da bi se pogovarjali v pogojniku ter naredili program, za katerega je jasno, da ni uresničljiv.«

■ **Boris Amon**, delavec iz tovarne Djuro Salaj, Krško: »Predvsem si želim, da bi v vseh okolišjih našega družbenopolitičnega sistema bolj upoštevali in spoštovali stališča sindikata. Sindikat se mora predvsem dosledneje boriti za stališča, za vse tisto, za kar obstaja kot delavska organizacija, v kateri morajo imeti delavci več vpliva na politiko. Tudi v sindikatu si moramo bolj prizadevati za uresničevanje sklepov. Zlasti kaže bolj izrabiti pravico do odločanja pri razvojni politiki, zaposlovanju in štipendiranju. Pričakujem, da bo prišlo do večje gospodarske zanesljivosti, plod tega pa bo tudi večja socialna varnost delavcev.«

■ Tovarna avtomobilov Maribor si je pridobila ugled tudi zaradi organizirane in zares razvejane inovacijske dejavnosti. Zato ni naključje, da so tudi proizvodni uspehi 8000-članske delovne skupnosti na moč spodbudni, s čimer si je pridobila velik ugled doma in tudi zunaj naših meja. Seveda je to plod tudi organizirano

sti in družbenopolitičnega dela. O delu sindikata, njegovi moči in nemoči, so v času sindikalnega kongresa razmišljali delavci te mariborske delovne skupnosti med drugim takole.

■ **Ignac Lampret**: »Delavci se zavzemamo, da bi uveljavili svoj ustavni položaj, vendar pri tem nismo vedno uspešni. Pogosto le z obrobja opazujemo, kako gredo pomembne stvari svojo pot, mimo naših želja in potreb. Zato si želimo, da bi imel naš sindikat več besede in večji vpliv na odločanje. Želim si več dejanj...«

■ **Miran Mavčec**: »Podobno kot mnogi sodelavci tudi sam mislim, da je sindikat še vse premalo navzoč pri odločanju o najpomembnejših stvareh. Zato pričakujem, da bomo na kongresu izoblikovali naloge, povsem jasne zadolžitve. Sicer pa sem prepričan, da moramo poostriiti odgovornost.«

■ **Mihaela Kambič**, gradbeni tehnik iz GOK Črnomelj: »Menim, da je sindikat v krizi in se ne strinjam z mnenji nekaterih, da ni potreben. V teh kriznih časih, ko so recimo možnosti za gradbeništvo, kjer delam, zelo težke, če jih primerjam z drugimi gospodarskimi panogami. Naš delavec še kako potrebuje sindikat. Delavci ravno sedaj pričakujejo, da jim bo sindikat pomagal pri prebroditvi težkega gospodarskega položaja, vendar ima sindikat v naši družbi premajhen vpliv, zlasti pri reševanju družbenih vprašanj, sindikat ne more delati na drugem tiru. Mislim, da bo tem vprašanjem 11. kongres namenil tudi posebno pozornost, ker če se ne bomo uveljavili sami, se namesto nas drugi prav gotovo ne bodo. Kongres mora biti prelomnica v našem delu.«

■ **Marinka Škufca**, dipl. inž., HP Kolinska – Tovarna za predelavo krompirja na Mirni: »Ne velja samo za sindikat, ampak za vse naše družbenopolitične organizacije, treba je manj govoriti, več ustvarjati, kajti samo to nas lahko potegne iz krize, ki se povsod že močno odraža. Vsi bi morali delati pošteno, pač po svojih sposobnostih in znanju. Pa tudi toliko brezplodnega govorjenja ne bi bilo potrebno. Sem človek akcije: pogovarjam se, potem se dogovorim, in tisto tudi uresničimo. Zelo se rada spominjam besed tovariša Tita, ko je dejal: »Od besed k dejanjem!«

■ **Jože Došen** – poslovodni delavec Komet Metlika: »Od 11. kongresa ZSS pričakujem veliko. Delavci želimo dokončen odgovor, kdaj bomo lahko dejansko odločali o rezultatih svojega dela. Zavzemam se, da bi bilo manj administrativnega poseganja v gospodarstvo. Želimo si tudi, da bi imeli približno vsi enake možnosti za delo in pridobivanje dohodka, tako da ne bi kdo ustvarjal dohodka na račun naših neurejenih tržnih razmer. Poleg tega pričakujem več doslednosti pri izpolnjevanju sprejetih sklepov, več odgovornosti na vseh ravneh in manj nepotrebnega sestankovanja.«

Kongres za pol
delegatov

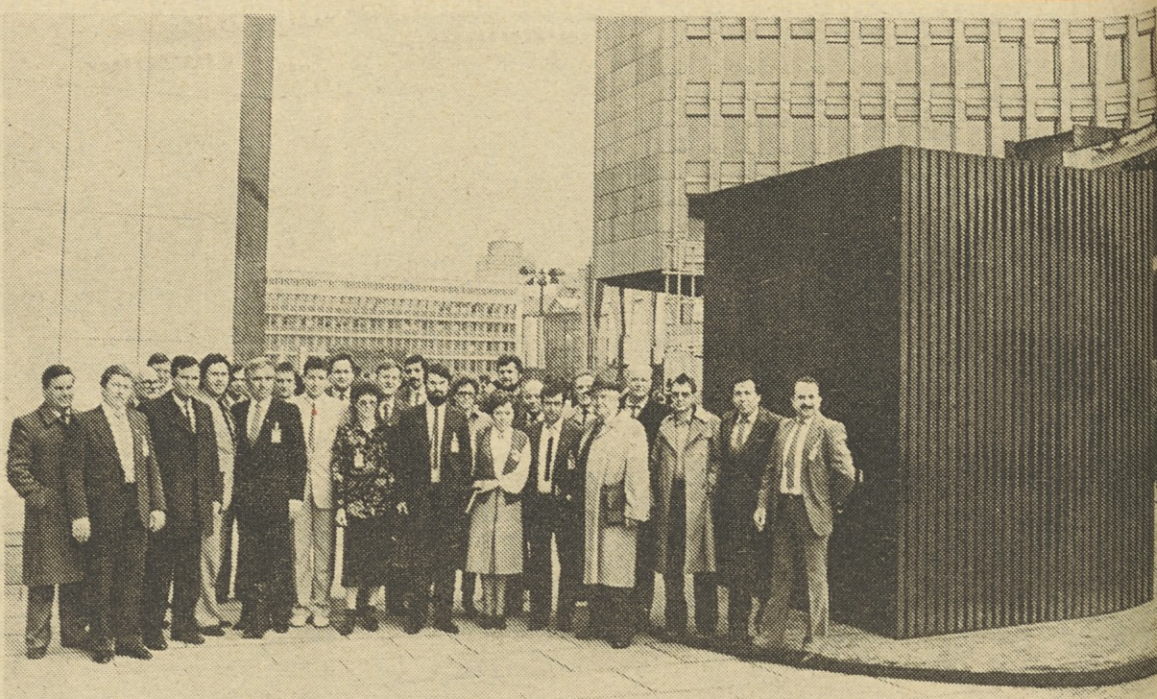
Kongres tarnanja, vnovičnih in vnovičnih dokazovanj, v kakšno stisko smo zabredli. No, vsaj krize so se pripravljali kongresa seveda zavedali. Trajal je le en delovnik in pol sobote, razpravljalce so natrpali v tri vsebinsko široke komisije...

Tu pa se že rodi dvom, koliko je varčevanje smiselno – če je nesmiselno. V prvi komisiji je razpravljalo 39 delegatov, kar 45 pa jih je moralo svoje razprave oddati. V drugi komisiji je prišlo na 42 govornikov 30 oddanih papirjev. Že ta dva podatka sta dovolj za sklepanje: Dobra polovica ljudi, ki so se verjetno na kongres resno pripravljali, snovali in utemeljevali razprave, jih usklajevali, čutili, da morajo svojim tovarišem nekaj povedati – je ostala zavezanih ust. Res so njihove misli nekako strnili in jih, upajmo, vtkali v zaključke. Toda to ni to!

In če dodamo še dejstvo, da so se stvari čez vse tri komisije neverjetno prepletale, da ne rečemo ponavljaje, je to le dokaz več, da bi se dalo drugače urediti.

Ciril Brajer

KONGRES

Okoli kongresa

KONGRES S POMLADNIM PIŠEM

Slovenci smo se odločili, da bomo svoj delavski kongres začeli s prvim dnevom pomladi. Na svetovni dan boja proti zatiranju. V tem je tudi nekaj simbolike. Sodeč po mnenju delegatov in delovnih ljudi Slovenije doslej še ni bilo takšnih in tolikšnih priprav na kakšen shod, kot za 11. kongres slovenskih sindikatov. Toliko predlogov, toliko pričakovanj.

To pomladno jutro, ko je v prestolnico hitelo več kot tisoč dvesto delegatov in gostov, ko so bila vrata Cankarjevega doma na široko odprta slovenskemu sindikatu, je na drugi strani ploščadi stala drobna ženica in prodajala – teloh.

Prvi beli cvet, ki odganja pri nas. Po deset kovačev za šopek.

»Povejte vsem tem, ki hite v Cankarja, naj rečejo trdo besedo za našo naravo in mir. Svet je ponorel, tepejo se vsenaokoli...«

»Bom, bom povedal,« sem rekel in se takoj spomnil, kako bo to težko. Kako težko je namreč danes povedati enostavno, jasno, da te vsi razumejo. In sprejememo tvojo misel za svojo.

Kaj takega slovenski delavski narod pričakuje od svojega kongresa? Sodeč po pogovorih med pripravami na kongres je bilo največ kritike na račun nedorečenosti. Našega ravnanja in hotenja. Pred začetkom kongresa, ko je vse prostore Cankarjevega doma prevečala neka hišna nestrpnost v pričakovanju, ko je večina delegatov v pogovorih ponavljala tisto, kar jim je bilo naročeno in kar od njih članstvo pričakuje, je bilo največkrat slišati, da mora biti ta kongres prelomni – v čem, smo spraševali. V našem delu, je bil odgovor. V uveljavljanju resničnega samoupravljanja in delegatskega sistema! Vztrajati moramo, da resolucija zaživi v praksi! Vse drugo je potem stvar sprotnih dogovorov in popravkov.

»Ali veste, kdaj smo sprejeli prvo resolucijo?« sprašuje star sindikalni aktivist. »Že enainpetdesetega. In kaj smo takrat rekli? Oblast delavcem! In kaj se je zgodilo, kaj se dogaja? Ta politična birokracija si je uspevala izbojevati vse večji vpliv,

vse večjo oblast. In kaj se zdaj dogaja? Ko nam kje zaškrblje, kličemo na pomoč državo...«

Hočemo, znamo – moramo

»Prav je, da nismo zahtevali odstopa zvezne vlade zaradi deviznega zakona, ker bi bilo to smešno. Neresno, ker se vladi mandat že izteka. Ni pa prav, da pristajamo na vse glasnejše pobude o socialni enakosti, o tem, da bi še vedno s krediti in solidarnostjo držali nad vodo tiste, ki so že leta in leta pod vodo in nimajo proizvodnih programov, s katerimi bi v resnici lahko preživeli vsaj sebe, če že vseh dajatev družb ne bi zmogli. To jasno vodi v enakost v siromaštvu...«

»Delavci ugotavljamo, da ima geslo 11. kongresa dve vsebinski napaki! Gre namreč za to, da nekateri še vedno nočejo, ne znajo ali ne morejo razumeti, da je napočil prelomni trenutek, ko je delavcem že povsem jasno, da tako ne gre več. Samo združeno delo ne more nositi vseh bremen in reševati stabilizacije. Zato bi moralo pisati samo »moramo« In to vsi, predvsem pa politična birokracija, ki je postala največja in najnevarnejša ovira za naš razvoj, samoupravljanje in stabilizacijo. Letošnje priprave na volitve in kongres so to lepo pokazale, ko je sindikat vodil kandidacijske postopke in vztrajal, da pridejo do odločujočega vpliva mladi, sposobni in neobremenjeni. Prvi krog smo na volitvah dobili. Prepričan sem, da ga bomo dobili tudi na kongresu, saj se mora danes sindikat hitreje prilagajati razmeram in predvsem prevzeti odločujoči vpliv.«

In potem so hodniki v Cankarjevem domu opuste-

li. Dopoldne in v pozni popoldan. Proti večeru je bilo vse več delegatov na hodnikih. Onih, ki so svoje na kongresu že povedali in onih, ki so svoj prispevek morali spreminjati, ker se je vsebina prekrivala z vsebino že povedanega. Teh je bilo vse več. Iz minute v minuto, od govornika do govornika. Ko se je popoldan prevesil v večer, je bilo na hodnikih vse glasneje. Izrečene so bile kritike, izrečene zamere. Primorec je očital Mariborčanu, da je bil premalo konkreten, Lendavčan je razlagal zamero predsedniku, ki je v svojem referatu omenil primer njihove rafinerije in njihove neodločnosti. Kdo pa je botroval naftovodu od Siska do Lendave, kdo je kriv, da smo denar dali, do danes pa še ni metra tega naftovoda, da bi po njem pritekla ena kaplja nafte ali plina? Delavci smo ostali, odgovornih ni! Poslušalci prikimavajo.

Sindikat mora voziti kot Križaj

Zvečer, ko so delegati v komisijah šele prišli do srede svojega programa in se je za govorniškim odrom zvrstila manj kot polovica razpravljalcev, so hodniki nenadoma spet onemeli. Trenutni utrip nekongresnega razpoloženja je povzročil poročevalec od zunaj. Iz daljnje, doslej malo znanega Bromonta v Kanadi! Franci Pavšer je namreč sporočil, da je Bojan Križaj zmagal v zadnjem letošnjem slalomu in si tako priboril srebrno medaljo. Tako torej Rok Petrovič zlato, Bojan Križaj srebro.

»Tako bi moral voziti sindikat. Naš sindikat. Resolucija je dobra, vse imamo lepo zapisano, vemo, kaj je narobe, vemo tudi, kaj hočemo, torej zdaj samo hrabro

proti cilju! Čeprav je bilo na tem kongresu mnogo manj odvečnega ponavljanja, je opaziti, da smo še vedno premalo revolucionarni. Ponavljamo znane stvari, namesto da bi zdaj na kongresu postavili piko na i. Mnogo tega smo že rekli na prejšnjem in mnogo tega še pred prejšnjim.«

Komisije so delale pozno v noč. Sestavljalci poročili v jutro. Delegati so se porazgubili po Ljubljani. Porazdeljeni so bili regijsko. Eni v Turistu, drugi pri Vitezu, eni v Operni kleti, drugi v Unionu. Na Titovi, pred izložbo Avtotehne se je trlo ljudi. Pred televizorji znamenje »körting«. Prerinem se bliže misleč, da množica spremlja kongres. Na ekranu pa šolanje ameriških policistov v boju z razrednim sovražnikom...

Kako daleč so časi, ko smo v tovarnah ustavljali stroje, da bi ob izposojenih radijskih sprejemnikih vsi poslušali govornike na kongresih. Kako daleč so časi, ko smo ploskali vsem in vsemu, kar je bilo od tam povedanega. Na tem kongresu so največje in najdaljše aplavze poželi delegati, ki so kritično in argumentirano prenašali mnjenja baze o napakah vodenja, o odlokih in ukrepih, ki v naše gospodarjenje in gospodarstvo vnašajo motnje in predstavljajo resnične zapore.

Na ta pomladni dan se je podražilo mleko. V zraku visi nova cena mesa. V vseh treh kongresnih dvorinah delegati ponavljajo, da se mora sindikat uspešneje boriti proti inflaciji. Proti dvigovanju cen. Jožica Mikič iz Kočevja, snažilka v banki, ki tokrat v spodnjih prostorih Cankarjevega doma, kjer so se vgnezdili novinarji, vsakih osem minut pride do moje mize, da bi znova izpraznila pepelnik. Za honorar. Dvesto in več novinarjev, skoraj toliko pepelnikov, Jožica pa teče svoj ne vem kateri krog. Starejša ženska je in pravi: »Samo da smo zdravi.«

Drobim za skupino gostov iz tujine, za delegacijami sindikatov iz drugih držav in prisluškujem pogovoru Draga Seligerja z enim izmed gostov, ko premlevata naše probleme. Mož, misleč da sodim v njegovo spremstvo gostiteljev se obrne k meni in me pobara: »Mi, ki podrobno spremljamo dogodke pri vas in delo vašega sindikata, ne razumemo, kaj je pri vas narobe. Tako blizu ste že bili, resnični vzor, potem pa – kako bi rekel, oprostite, kako bi rekel – zmeda. Prav neverjetno...«

»Ne bi se mogel v celoti strinjati z vami...«

»Vem, vem, da ne smete vi tega reči, vendar za silo razumem slovensko in o tem teče beseda na vašem kongresu.«

»Vi živite v veliki zmoti. Jaz in mi lahko govorimo o tem, da delamo tudi napake. Hodimo svojo pot...«

»Točno, oprostite za tisto prej, nisem tako mislil, gre za običaj, da gostu ni treba vedeti vsega, mislim sem na to, da se očitno ne morete rešiti pluralizma vodenja. Verjemite mi, da sem že dolgo občudoval vašo politiko, smelosti in odločnosti. Toda v zadnjem času se mi dozdeva, da je mnogo več odločnosti na nepravni strani, pri tistih, ki zagovarjajo posamezne odločitve, dasiravno so, kot beremo in slišimo in je zdaj poudarjano tudi na kongresu – napačne. Poznam vaše ljudi, po pridnosti, skrbnosti in sposobnosti je redkokje srečati tako marljiv narod...«

Sobota, drugi in zadnji dan. Komisije spet delajo. Znano je, kaj v slovenskih sindikatih hočemo. Mikrofon in v dvorani so vključeni, na monitorjih je videti in iz njih slišati vse, kar se ob predsedujočih dogaja. Slišati je predsedujočega, ki trdi, da je predlog neke dopolnitve predlog. Sestavljalci naj ponovno sedejo in preučijo besedilo. Padajo tudi trde besede. Tako je predsednik Orožen kategoričen, ko mu nekdo vsiljuje neko nenačelno stališče: »Ne, to ne bo šlo noter!«

Upam, da je moj včerajšnji sogovornik iz zamejstva danes enako pozorno sledil delu kongresa. In vsi drugi tudi. Je nekaj novega. Pomembnega. Mogoče tudi značilnost sedanjega kongresa. Ta se na primer lepo vidi iz nastopa delegata Zupančiča, ki se je v treh minutah dvakrat pojavil za govorniškim odrom. Najprej s

predlogom, da se v gradivo vnese stavek; »da bo slovenski sindikat klical na odgovornost predlagatelje zakonov in sprememb zakonov, za katere se bo izkazalo, da niso ustrezni«. Delegati so predlog potrdili z dolgim ploskanjem, predsednica komisije pa je predlog skušala ovreči tako, da je vsebinsko že zajet v enem izmed poglavij. Ko je predsednik Orožen vprašal Zupančiča, če se strinja z razlago predsednice komisije, je Zupančič prišel nazaj pred mikrofon in vztrajal, naj bo dodan stavek tako, kot ga predlaga, ker je jasen in kratek...

Še preden je predsednik Orožen dal predlog na glasovanje, je v dvorani vse odmevalo od ploskanja delegatov...

Janez Sever

Delavska enotnost

● Delavska enotnost, glasilo Zveze sindikatov Slovenije. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Predsednik Josip Broz Tito je Delavska enotnost 15. novembra leta 1967, ob njeni 25-letnici, odlikoval z redom za sluz za narod z zlato zvezdo. ● Izdaja CGP Delo – toz delavska enotnost. 61000 Ljubljana, Celovška cesta 43, poštni predal 313-VI, telefon 31 787. ● Glavni urednik in direktor tozda: Dušan Gačnik. ● Odgovorni urednik: Franček Kavčič. ● Člani uredništva: Marjan Horvat (pomočnik odgovornega urednika, politični sistem), Emil Lah (zunanjia politika), Boris Rugelj (gospodarjenje), Andrej Ulaga (šport, odhiti in rekreacija), Igor Žitnik (izobraževanje, kultura), Novinarji – reporterji: Andrej Agnič, Ciril Brajer, Ivo Kuljaj, Marija Frančeskin, Janez Sever, Meri Jurca (tajnica), Sonja Seljak (redaktorica-lektorica), Franci Mulec (oblikovalec). ● Pomočnik direktorja tozda: Milan Zivkovič. ● Telefon: glavni urednik in direktor tozda 322-778, odgovorni urednik 313-942, pomočnik direktorja tozda 313-942, tajništvo uredništva 313-942. ● Narodniška centrala 318-855. ● Založba Delavske enotnosti, Celovška c. 43, Ljubljana, odgovorni urednik 318-855. ● Uredništvo Naše delavce, skupna revija slovenskih časnikov in revij Ljubljana, Celovška c. 43, 311-956. ● Uredništvo Naša žena, Ljubljana, Celovška c. 43, 318-855 in 321-651. ● Center za razvijanje obveščanja v združenem delu in servis za tisk glasil organizacij združenega dela, Ljubljana, Celovška c. 43, 323-951. ● Ekonomsko komercialni sektor, Ljubljana, Celovška c. 43, 320-403. ● Računovodstvo, Ljubljana, Hrvatski trg 3, 312-125 in 310-923. ● Ziro račun 50100-603-41502. ● Knjižarna galerija Ljubljana, Tavčarjeva 5, 317-870 in 312-891. ● Posamezna številka Delavske enotnosti 45 din, letna naročnina 2.340 din. ● Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo. ● Poštnina plačana v gotovini. ● Tisk CGP Delo, tozda Tisk časopisov in revij, Ljubljana, Titova 35. ● Izdajateljski svet Delavske enotnosti: Drago Seliger (predsednik), Ciril Brajer, Magda Erbežnik-Bučar, Dušan Gačnik, Alfred Golavšek, Jože Hozjan, Franček Kavčič, Vlado Krivokapič, Ivo Miglič, Leopold Perc, Jože Peterkoc, Brane Praznik, Pavel Stupnikar, Andrej Ulaga in Igor Žitnik.

● S kongresa so poročali novinarji Delavske enotnosti. Naše žene, Utrpa in naši stalni sodelavci – uredniki glasil delovnih skupnosti organizacij združenega dela ter dopisniki s terena ●